

M

D

S

H

A
M

A
D

E
D

S
U
N
P
O

MEDULLA
MANUALIS LOGICI
SCHARFIANI,
DISPUTATIONIBVS
ALIQVOT
SCHOLASTICIS
COMPREHENSA,

VT
HABEANT TIrones,
QVOD EX AUREO ILLO LI-
BELLO
EDISCANT.

PROPOSITA
OPERA
M. JOHANNIS SEBASTIANI
Mitternachts/ILLVSTRIS RUTHE-
NEI, QVOD GERÆ EST,
RECTORIS.

ACCESSIT IN FINE APPENDIX
DE VSU LOGICO, QVOD AD ANALYSIN
ET GENESIN.

EDITIO TERTIA, PRIORIBVS EMEN-
DATIO ET AVCTIOR.

J E N Æ,
Sumtibus MARTINI MULLERI Biblio-
polæ Numb. Prælo verò SENGENVVAL-
DIANO, 1656.

GEN

JO

A. B.

IN.

Col

NIS

NE

SE

SY

NO

SA

PA

QU

ED

M.

D

V I R O,
G E N E R O S O , M A G N I F I C O , A C . N O -
B I L I S S I M O . D O M I N O .

J O H A N N I . F R I D E R I C O .
A . B R A N D . H Æ R E D I T A R I O .
I N . H a a r . E T . K l e i n . H e l m s . D o r f f /
G o l s c h a / L a n g e n t e u b e & c . S E R E -
N I S S I M O . S A X O N I Æ . D U C I . L I -
N E Æ . A L T E N B U R G E N S I S . A .
S E C R E T I O R I B U S . C O N S I L I I S .
S Y N E D R I I . A L T E N B U R G . N E C .
N O N . C U R I Æ . P R O V I N C I A L I S .
S A X O N I C Æ . Q U Æ . J E N Æ . E S T .
P R Æ S I D I . E M I N E N T I S -
S I M O .

P A T R O N O . S U O . M A G N O . A T -
Q U E . P R O M O T O R I . S U B M I S S O .
C O R D I S . A D F E C T U . V E N E -
R A N D O .

E D E C U M A T A M . C O R P O R I S . A -
N I M I . Q U E . S A L U T E M . P .

M . J O H . S E B A S T . M i t t e r n a c h t /
H A R T I S L E B I O T H U R I N G U S .

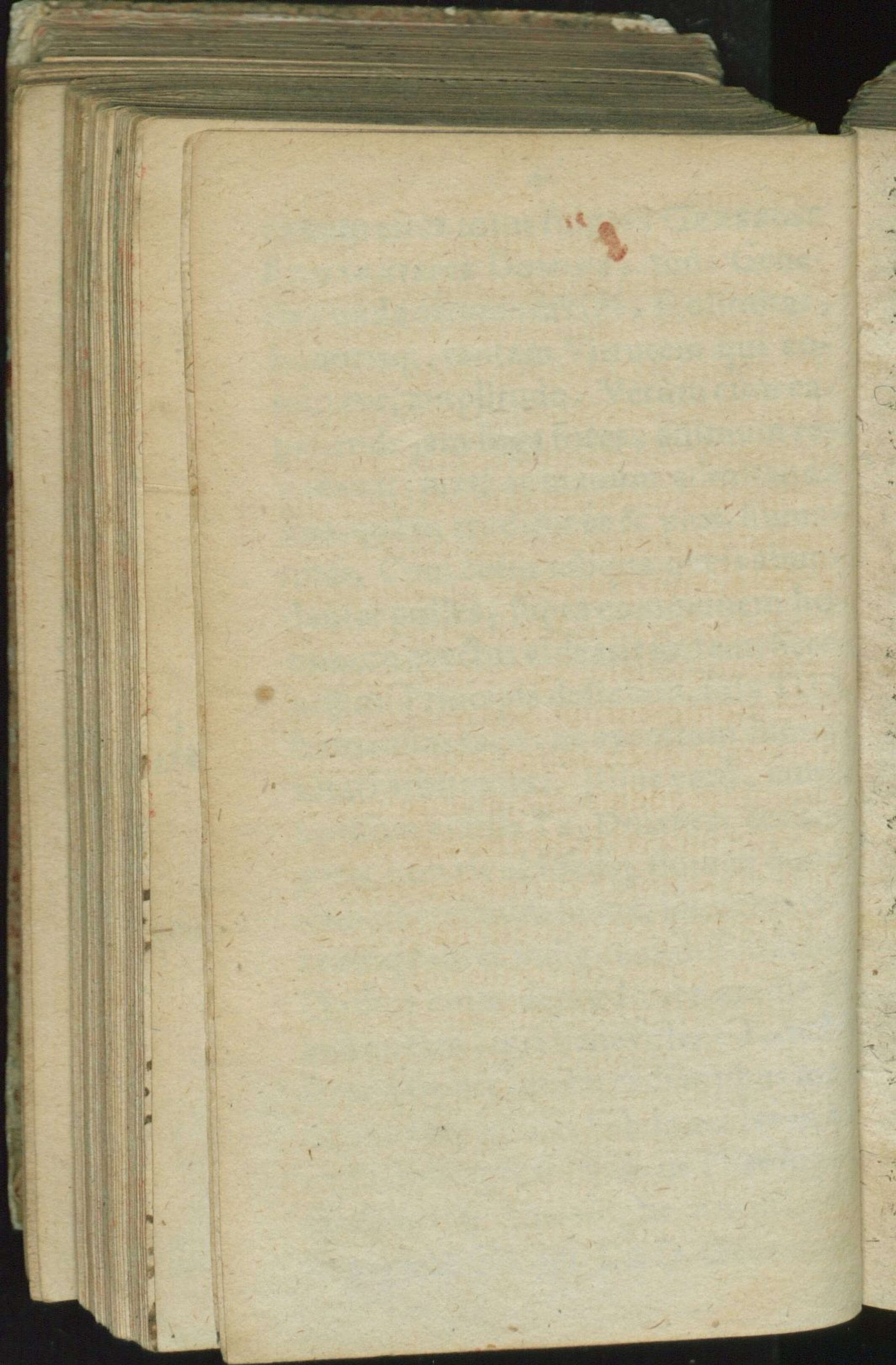
D E t e r r e r e s u b a u d a c e m h u n c c e c a -
l a m u m c u m V i r t u s p o t e r a t , q u ã

A 2

cir-

circum circa totus fulges, GENEROSE
 ET MAGNIFICE DOMINE, tum Gene-
 ris, unde ortum traxisti, sublimitas,
 honorisq; , tantam Virtutem qui co-
 mitatur, amplitudo. Verùm cum ca-
 pessenda jam fuga foret, animum re-
 vocabat, juxtâ ac manum admiranda
 TUA, quâ in eruditos es & pios, huma-
 nitas. Cum enim reliqua, queis abun-
 danter polles, supra communem ho-
 minum evectus videaris fortem, Sere-
 nissimi Principis delictum, sola TUA
 humanitas facit, ne exemptum huma-
 nitati arbitremur. Illius verò, cum
 primùm vidiſſe TE, DOMINE, contin-
 geret, non rivulũ, sed q. flumen quod-
 dam uberrimum in me, immerentem
 quamquam & indignum, diffundebas.
 Quibus enim deprædicare modis di-
 gnè queam, quâ benevolentia, quàm
 serenâ fronte, quàm radiantibus me
 oculis ante paucas hebdomadas in ar-
 ce Eisenbergensi (quò, ut Theologiæ
 sanctiorisq; Philologiæ Antistitem
 famigeratissimum, Dn. D. GLASSIUM
 Præ

GENEROSE
n Gene-
olimitas,
qui co-
cum ca-
imum re-
miranda
os, huma-
eis abun-
unem ho-
tem, Sere-
fola TUA
im huma-
erò, cum
E, contin-
nen quod-
merentem
ffundebas,
e modis di-
ntiâ, quàm
ntibus me-
nadas in ar-
Theologiæ
Antistitem
GLASSIUM
Pra

Præceptorem, Promotorē, & in Chri-
 sto Patrem honoratissimum compel-
 larem, ejusdemq; limatissimū de Philo-
 logema si nonnullis meis explorarem
 judicium, excurreram) exceperis? Vi-
 deor certē mihi frequenter videre il-
 lum, quō venerabilis omninō es, vul-
 tum; illos, queis amabilis, oculos; illā,
 quā admirabilis, eloquentiā & facun-
 diā; & illam, quā propē incomparabi-
 lis, Φιλανθρωπίαν. Merebātur hęc gra-
 tæ mentis tesserā, & adfectus officiosis-
 simi monumentum Sed quid ad tantū
 bonorum, queis abundas ubertim, ego
 cumulum addam? Me, quantulus sum,
 offero: cujus rei testis esto hęc pagina,
 TUO, GENEROSE DOMINE, honori nun-
 cupata. Exilis, fateor, est illa, & contu-
 ini: tam generoso prorsus indigna: sed
 GENEROSÆ fortasse an SOBOLI non in-
 commoda, quam honestis perpolien-
 dam artibus, prudentissimo sane con-
 silio, illi tradidisti Pædagogo, quem
 Pietas commendabilem effecit & Eru-
 ditio. Dignare, DOMINE, opellam,

generoso lumine TUO, & animum
 nobis adde, ut majora, quæ intra musé-
 um latitant, Clypeo & umbone TUO
 posthac circummunita, publicam E-
 ruditionum censuram subire non ve-
 reantur. Vale, Præsidium literarum
 bonarum, Vale iterum, & me clien-
 tem TULLI humilimum singulari fa-
 vore illustrare feliciter perge. Dabam
 è muséo KL. FEBRUARIIS anni Mes-
 siani cl. Isell.

Ad Lectorem beni-
 volum.

Posteaquam, *Lector benivole*, Manu-
 ale Logicum Viri admodum Reve-
 rendi, Amplissimi & Excellentissimi,
 Dn. JOHANNIS SCHARFII, SS. Th.
 D. ejusdemq; in celeberrima Witte-
 berg. Academia P.P. Promotoris olim,
 & Præceptoris mei honoratissimi, in
 plerorumq; versari manibus, & in ce-
 lebriorib; aliquot Scholis *illustrig;* no-
 stro Rubenéo introductum esse intelle-
 xe-

nimum
ra musé-
one T^{HO}
licam E-
non ve-
erorum
ne clien-
ulari fa-
. Dabam
nni Mes-

ni-

le, Manu-
um Reve-
entissimi,
M, SS. Th.
a Witte-
oris olim,
tissimi, in
, & in ce-
lustrig, no-
te intelle-
xe-

Ans est habitus cum recta ratione effectivus. Arist.

Philosophia est habitus intellectus sapien-
tia et prudentia condans, omnes conten-
dans actiones humanas, easque congruen-
ter gubernans, ut sine homo summum in
sua vita adipiscatur bonum. Daniel Sen-
nerus Profes. Wittenberg.

xeram, neq; tamen fieri facile posse,
 ut omnia ad verbum ediscerentur, &
 memoria tenerior capere quiret, quæ
 per aliquot pagellas sparsim reperiun-
 tur; coepi in gratiam juventutis con-
 traditæ excerpere ea, quæ ediscenda sunt
 præ cæteris. Cum verò sentirem, per-
 peram, ut fieri consuevit, à nonnullis
 excepta fuisse, quæ ad calamum dicta-
 vi, placuit, opellam nostram typis, &
 in formâ quidem disputatiuncula-
 rum, subjicere. Spero autem laborem
 hunc nostrum neque Excellentissimo
 Domino Scharfio, neq; reliquis erudi-
 tioribus improbatum iri. Rationem
 habui ingeniorum, quæ ex officii rati-
 one expolienda mihi sunt, & ad ho-
 rum captum descendendum semper
 æstumavi. Hæc sub vestibulum mo-
 nenda duxi, ne ignoratis illis, Gi-
 nisterius forsan rem diju-
 dicares.

tivus. trist.
 sapien-
 ontem,
 nomen
 num in
 iel Sen,

Prooemium de Logices
naturâ.

Logica est habitus instrumentalis, docens modum discurrendi de re quavis, ut verum à falso exactè discerni possit.

2. Finis Logices est, vel internus, nempe Syllogismus, vel externus, nimirum discretio veri à falso.

3. Logices due sunt partes, communis vel generalis, & propria sive specialis.

4. Communis Logices pars agit de formâ Syllogismi, traditq; præcepta communissima, & ad omnem discursum necessaria.

5. Et huc pertinent Antepredicamenta, Predicamenta, Postpredicamenta, Enunciationes & Syllogismus formaliter consideratus.

6. Propria Logices pars agit de Syllogismi materiâ, docetq; quomodo syllogismus fiat demonstrativus, & probabilis, & refutetur falsus.

Lib. I.

Logica est ars disputandi s. faciendi syllogismum
verum, et refutandi malum ad inveniendam
veritatem.

Logica est ars recte cogitandi, s. modus ratio-
nis recte utendi. Ant. l. Grand.

Finis internus est qui ab eo cuius finis est attin-
gitur. Externus, qui ab eo cuius finis est non attingitur.

Sollicitudo est artificiosum ductum cogitandi
modo se eadem re se habere digna colloquium
ad veritatis cognitionem institutum. Müller.

Objectum Logices proprie sunt omnes res, quatenus
ad cognitionem veri sunt dirigibiles.

ces
strumē-
e dijor-
, ut ve-
discerri
us, nem-
irum di-
mmunis
cialis.
agit de
pta com-
rsum ne-
dicamen-
amenta,
maliter
de Syllo-
do syllogi-
robabilis
Lib. I.

a termino tria excipiuntur (1) copula, ut e.
(2) negatio, ut non, nequaquam etc. (3) terminus
synkategorematicus, ut nemo.

Ambigui nequit, quia maxima differentia
inter partes est aut ambiguitate oriate quod
veniret illas alter alio sensu, et alij altero
sensu.

Analogia sunt vel proportionis vel attributio
nis.

LIB. I. CAPUT. I.

De primâ terminorum, qui in Antepredicamentis explicari solent, distinctione.

§. I. Terminus est, in quem resolvitur propositio, ὅρον καλῶ, εἰς ὃν διαλύεται ἡ πρότασις. i. prior. Anal. c. 1.

2. Istiusmodi terminus est vel Æquivocus, vel Univocus, vel Denominativus. Alii vocant ὁμώνυμα, συνώνυμα, καὶ παρώνυμα.

3. ὁμώνυμα λέγεται, ὧν ὄνομα μόνον κοινόν, ὃ δὲ κατὰ τὸ ὄνομα λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος. i. e. Æquivoca dicuntur, quorum solum nomen commune est, definitio verò juxta illud nomen planè diversa. e. g. homo respectu vivi & picti.

4. Sunt autem vel purè homonyma & q. casu facta, vel Analogæ Proportionis, & consilio facta. Priorum exemplum est jus, prout leges forenses a notat, & of- fam. Posteriorum verò, quæ Græcis dicuntur ὁμώνυμα ἐκ παραχρῆσεως seu κατὰ διαφοίαν, esto ridere, quatenus de homine dicitur, & prate.

A 5 §. No

ula, ut ē.
& 1 termino

diffinitio
oriante qd
statu altero

attributio

5. Notentur heic canones. I. Ab equi-
vocis ubiq; sedulo est cavendum. II. Ho-
monymia sepè vocis alicujus adjectione
collitur. III. Voces & termini ambigui
limitantur secundum conditionem artis
& materie, in quâ tractantur.

6. Συνώνυμα λέγεσθαι, ὧν τὸ τὸ ὄνομα
κοινὸν, καὶ ὁ κατὰ τὸ ὄνομα λόγος τῆς
ὑσίας ὁ αὐτός. h. e. Univoca dicuntur,
quorum & nomen commune est, & defi-
nitio juxta illud nomen est eadem. Huc
pertinent tria priora prædicabilia, Ge-
nus, Species, & Differentia.

7. Ad sine Univocis est Analogum,
quod est terminus, qui inæqualiter tri-
buitur pluribus, ita, ut uni conveniat
πρώτως, reliquis δευτέρως in ordine
ad prius. Vocatur commune πρὸς ἐν
καὶ ἀπὸ ἑνός. Tale est ens respectu sub-
stantiæ & accidentis.

8. Distinguitur vulgò univocum in
univocum univocans & univoca
univocata: sicut equivocum in æquivo-
cans, & equivoca æquivocata.

9. Ca-

ab equi.
II. Ho-
jectione
ambigui
m artis

ονομα
Θ τῆς
cuntur,
defi-
m. Huc
lia, Ge-

ogum,
liter tri-
onveniat
ordine
ως ἐν
ctu sub-

cum in
nivoca
æquivo

9. CA-

An Ens respectu Substantia et accid
dentis sit Analogum?

+ Quod itase rei datur triplex (1) confusa: Ita pro
dicantur genera (2) distincta: Ita predicantur dif-
ferentia (3) completa ita predicantur species.

+ 9. Canones notandi sunt: I. Omne Synonymum predicatur in QUID. II. Synonyma, si predicentur, totam suam naturam tribuunt subiecto, & sic quoque omnia sua predicata essentialia eidem communicant, quod monet Aristotelis regula Antepredicamentalis: ὅταν ἕτερον κατ' ἕτερον κατηγορεῖται, ὡς κατ' ὑποκειμένον, ὅσοι κατὰ τὸ κατηγορούμενον λέγεται, τοσαῦτα καὶ κατὰ τὸ ὑποκειμένον ῥηθήσεται. b. e. cum alterum de altero dicitur, tamquam de subiecto, quacumque de attributo dicuntur, eadem etiam de subiecto dicuntur. v. g. animal, ut synonymum, predicatur de homine; itaque quidquid essentialiter dicitur de isto predicato, videlicet animali, illud etiam dici potest de homine, tamquam subiecto. III. Analogia non negat veritatem rei.

10. παρωνυμα λέγεται, ὅσα δὲ πῶς διαφέροντα τῇ πῶσει τὴν κατὰ τὸ νομα προσηγορίαν ἔχει, h. e. Denominativa dicuntur, quaecumque ab aliquo differentia casu (h. e. terminatione) secundum

fa: Ita pro
nautur dif
ier.

dum nomen illud adpellationem habent.
 Ut iustitia, iustus; iustifico, iustificatio,
 &c.

11. Circa paronyma solent obser-
 varitria: (α) Abstractam vel forma
 denominans, v. g. iustitia; (β) con-
 cretum seu denominatum, v. g. iustus;
 (γ) denominatum, sive subiectum,
 quod a forma denominante denomina-
 tur, v. g. Aristides.

12. Proinde huius loci est illa termi-
 ni distinctio in Abstractum & Concre-
 tum.

I. Nota heic canones I. Paronyma
 prædicantur in QUALE, & in concreto.
 II. Denominativa sunt in eodem prædi-
 camento, in quo est forma denominans.
 III. Omnia accidentia πᾶσι πᾶσι præ-
 dicantur de substantiis. IV. Cui tribuitur
 concretum, eidem necesse est rem inesse,
 que voce abstracti significatur. V. Quæ
 ex diversis sunt predicamentis, πᾶσι πᾶσι
 de se invicem prædicantur.

habent.

stificatio,

it obser-

el forma

β) con-

g justus;

iectum,

norma-

la termi-

concre-

paronyma

concreto.

em prædi-

nominans.

opus præ-

tribuitur

minesse,

V. Quæ

αααααααα

Cap

Quinq; predicabilia.
Genus. Species. Differentia, Propriū
et accidens.
Individa sūt singularia, que non possunt
agere predicare de alijs.

Pater Syrus fuit Syrus, qui vixit a
nato Christo circa annum 294.

De aliâ termini distinctione, quâ
in individuum sive singularem, & præ-
dicabilem sive universalem di-
stinguitur.

S. 1. Præterea terminus est vel indivi-
dualis sive singularis, vel prædicabilis.

2. Singulare nonnullis dicitur α. ἴδιον.
i. e. sensibile, quod sensu aliquo adpre-
hendatur. Est a. individuum vel singula-
re, quod constat ex proprietatibus, quarum
collectio nunquam in alio aliquo eadem
esse potest. Poryphyr. Isag. cap. III. S. 6.

4. Ejusmodi proprietates sunt septem,
juxta versum:

Forma, figura, locus, stirps, nomen, pa-
tria, tempus.

5. Effertur individuum I nomine pro-
prio; Petrus. 2. pronomine demonstra-
tivo, hic homo: 3. ὁ ῥωμαῖος, Romana
eloquentiæ princeps, i. e. Cicero: 4. ὁ ποιητής,
Poëta i. e. Virgilius: 5. signo par-
ticulari, quidam homo. Quintus hic mo-
dus adpellatur individuum vagum.

6. Ca-

Propriū
in posuit

vixit a

6. *Canones sunt sequentes: I. Individua sunt fundamenta generum & specierum, quibus sublati nihil est. II. Individuum est hoc aliquid, & alicubi, & nunc. Intellige canonem de creaturis.*

7. *Prædicabile est, quod prædicari potest de aliis, sicut prædicatum est, quod alicui prædicatur.*

8. *Omne prædicabile aut Genus est, aut Species, aut Differentia, aut Proprium aut Accidens. Unde quinque sunt Prædicabilia.*

9. *Γένος ἴσθι τὸ κτ' πλειόνων καὶ διαφοροφρόντων τῷ εἶδει ἐν τῷ πᾶσι κατηγορημένον, b. e. Genus est, quod de pluribus specie differentibus in quid prædicari potest.*

10 *Est a. Genus vel summum sive generalissimum, quod supra se aliud genus propriè dictum non habet, cuiusmodi genera sunt decem prædicamenta; vel intermedium sive subalternum, quod respectu inferiorum genus, respectu v. superioris alicuius generis est species, v. g. animal.*

ii. *De genere sequentes observentur*

Indivi-
specie-
l. Indi-
ubi, &
turis.

ari po-
quod a-

nus est,
ut Pro-
q; sunt

dia-
athyo-
turibus
edicari

sive ge-
d genus
odi ge-
; vel in-
d respe-
superio-
animal.
rventur

ca.

Prædicabilia à prædicamentis differunt, ut
notiones primæ à secundis.

Notiones primæ quæ significant rem ut in se est.
Notiones secundæ differunt à primis veluti instru-
menta ab iis quorum sunt instrumenta.

An genus in specie possit servari
una?
Modus prædicandi, sequitur modum extendi.

In quale modo ordinare significat, quia
do sunt generis et speciei differentia
demonstrat.

canones: Posito genere, non necesse est, ponere determinatam speciem. II. Sublato genere tolluntur omnes species ejusdem generis. III. Totus generis essentia est in qualibet specie.

11. εἶδος ὅτι τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφορόντων τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ πῖ ἐστὶ κατηγορούμενον. h. e. Species est, quae de pluribus numero differentibus in quid predicari potest.

13. Estq; species vel specialissima, quae jam fuit definita, vel subalterna, quae idem est ac genus subalternum.

14. De specie canones, qui sequuntur, observa: I. Plus est in specie, quam in genere. II. Posita specie, ponitur ejus genus.

15. διαφορὰ ἐστὶ τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφορόντων τῷ εἶδει ἐν τῷ ὁποῖόν τι ἐστὶν κατηγορούμενον, h. e. Differentia est, quae de pluribus specie (vel numero) differentibus in quale quid predicari potest.

16. Differentia distinguitur tripliter; I. in Communem, quae ali-

quid

fuit, quae
differentia.

quod differt ab alio per accidens aliquod separabile: ita ambulans differt à sedente: & in propriam, qua aliquid differt ab alio per accidens difficulter vel non separabile; ita, qui habet cicatricem, differt ab eo, qui non habet; & in propriissimam, quæ hujus est loci. II. in constitutivam, quæ speciem constituit, & divisivam, quæ genus dividit. III. in genericam, quæ genus constituit, ut sensitivum vel animatum respectu hominis: & specificam, sive propriissimè sic dictam, ut rationale.

17. De differentia propriè dicta hos nota canones. I. Differentia genus dividit, & speciem constituit. II. Sola differentia specifica speciem efficit. III. differentia toti & soli Speciei semper inest.

18. Ἰδιόν ἐστιν, ὃ μὴ δηλοῖ μὲν τὸ τί ἐστίναι, μόνω δὲ ὑπάρχει, καὶ ἀντικατηγορεῖται ἔπε ἀγματος. h. e. proprium est, quod non declarat quidditatem seu essentiam rei, soli a. inest, & conversim de re predicatur.

19. Proprii quatuor sunt modi. Pri-
mi

... aliquod
ert à se-
quid dif-
alter vel
cicari-
; Et in
ci. 11. in
tituit, Et
in gene-
sivū vel
pecificā,
tionale.
a hos no-
dividit,
fferentia
erentia

τὸ τι εἶναι
κατηγο-
rium est,
seu essen-
tiam de re

odi. Pri-
mi

mi modi proprium est, quod soli alicui, speciei accidit, nisi non omni individuo. v. g. medicum esse. Secundi modi proprium est, quod omni accidit individuo, sed non soli speciei. v. g. bipedem esse. Tertii modi proprium est, quod & soli speciei, & omni accidit individuo, sed non semper, v. g. canescere. Quarti modi proprium est, quod & soli speciei, & omni eius individuo, & semper accidit. v. g. risibilem esse. Et istud huius est loci.

20. Canones de proprio sunt sequentes.

I. Propria intelliguntur de potentiâ, non de actu. II. Proprium distinctum est natura distincta essentia.

21. συμβεβηκός ἐστιν ὁ γίνεσθαι καὶ ἀπογίνεσθαι χωρὶς τῆς ἢ ὑποκειμένης οὐσίας. b. e. Accidens est, quod adest, vel abest sine subjecti corruptione. v. g. albedo respectu parietis.

22. Accidens a. est vel separabile, quod facile a subjecto & re ipsa potest abesse; v. g. albedo parietis: vel inseparabile; quod re ipsa vel nullo modo vel diffi-

cul-

culter abesse potest, salvo manente subje-
cto, v. g. nigredo corvi.

23. Porro accidens generaliter acce-
ptum est vel prædicabile, quod heic defi-
nitur; vel prædicamentale, qualia acci-
dentia sunt in novem posterioribus acci-
dentium prædicamentis: & sic accidens
opponitur substantiæ.

24. Canones de accidentibus sunt. I.
Accidens contingenter inest. II. Accidens
potest abesse sine destructione subjecti.

CAPUT III.

De prædicamentis, quæ prædi-
cationis materiam suppeditant.

§. I. Prædicamenta sunt classes re-
rum, per genera, species & differentias
dispositarum, ut ex illis materia prædica-
tionis primò desumatur.

2. Supra illa sunt termini Metaphy-
fici communissimi, nec non attributa divi-
na, opemq; DEI: infra eadem sunt entis
rationis, termini technologici, entiaque
ficta & intentionalia, qualia sunt um-
bræ

ente subje-

liter acce-
dheic defi-
ualia acci-
ribus acci-
c accidens

us sunt. I.
Accidens
ubjecti.

e prædi-
litant.

classes re-
fferentias
predica-

Metaphy-
huta divi-
unt entis
ntiaque
sunt um-
bræ

Aristotelen prædicamentorem inven-
torem nonnulli affirmant; id quod tamen

Obviciarius negat.

Prædicamenta quorum duntaxat hæc sunt:

1. Quæ inveniuntur in quocumque corpore
prout vultu factantem: hæc sunt hæc dicitur

hæc sunt hæc dicitur. Idem autem dicitur

Cur ratio est quod non potest esse intra
mentis operationem.

== ==

Arbor¹ ex² seruis⁴ fervore³ refrigerat⁵ istos;⁶
Riti⁷ cras⁸ habo⁹, nec¹⁰ tunicatus¹¹ ero.

In⁸ campo⁴ maore⁵ morabat⁹ fortiter⁷ omni¹⁰
Fili⁴ Arnoldi⁵ Hans⁶ et⁷ calefactus¹⁰ in¹¹ armis

Eni¹ e² cui non³ resonat⁴ exintere⁵ est⁶
nale⁷ vel⁸ parturiale⁹.)

bra imago, species sensibilis: in iisdem verò
 quedam sunt directè, ut genera & species;
 indirectè quedam & in latere, ut diffe-
 rentiæ; quedam reductivè, ut partes, pri-
 vationes, & concreta, quæ reducuntur ad
 prædicamentum totius, habitus oppositi
 & abstracti.

3. Sunt autem decem Prædicamenta:
 Substantia, Quantitas, Qualitas, Re-
 latio, Actio, Passio, Quando, Ubi, Situs
 & Habitus. Novem posteriora, vocan-
 tur Accidentium Prædicamenta.

4. Canones necessarii sunt. I. Quæ sunt
 supra Prædicamenta, non debent judicari
 ex Prædicamentis, nisi sobriè & pruden-
 ter. II. Res una per se tantum in uno est
 Prædicamento.

5. Substantia prædicamentalis est
 ens, per se subsistens, & sustinens acciden-
 tia.

6. Dividitur in primam & secun-
 dam.

7. Substantia prima est, quæ neque
 de subjecto dicitur, neque in subjecto ali-

quo

erat istos;

ero.

7.
 sine

in armis

est

quo est, quale est Individuum substantiale; ut Petrus, Bucephalus.

8. Substantiæ secundæ sunt, quæ de subiecto dicuntur, licet in subiecto nullo sint; qualia sunt genera & species; ut homo, animal.

9. Substantiarum dispositio hæc est:

Substantia

Spiritualis, Corporea.

Corpus

Simplex, Mixtum.

Mixtum

Inanimatum, Animatum.

Vivum

Non sentiens, Sentiens.

Animal

Irrationale, Rationale.

Homo

Petrus, Paulus, & c.

10. Sub

Substantia.

que de
eō nullo
es; ut ho-

hec est:

um.

s.

te.

10. Sub^o

Distinovenum e inter majus et minus.

10. Substantiarum proprietates sunt
 I. μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, i. e. non esse
 (inhesivè & physicè) in subiecto. II. μὴ
 εἶναι ἑσθῆς ἐναντίον εἶναι, i. e. nihil substan-
 tiis esse contrarium. III. μὴ ἰστέχεσθαι
 τὸ μᾶλλον ἢ τὸ ἥττον, i. e. non recipere
 magis & minus. IV. τὸ ταυτὸν ἢ ἐν ἀρ-
 θμῶν ὄντων ἐναντίον εἶναι δεκτικόν, i. e. e-
 andem substantiam, & numero quidem
 unam posse recipere contraria.

12. Accidens est ens, quod per suam
 naturam est in alio, tamquā in subiecto.

12 Sunt a. novem accidentium gene-
 ra; Quantitas, Qualitas, Relatio, Actio,
 Passio, Quando, Vbi, Situs, Habere.

13. Quantitas est accidens, quò sub-
 stantia denominatur extensa, & divisi-
 bilis in partes extra partes. Intellige quā-
 titatem molis, non virtutis.

14 Dividitur in Continuum &
 Discretam.

15. Continua, quæ magnitudo voca-
 tur, est, cujus partes communi termi-
 no copulantur. Est a, terminus com-
 munis

munis b. e. qui unius partis est initium, extremum verò alterius; estq; semper potentia in qualibet continui parte.

16. Magnitudinis species sunt linea, superficies. & corpus mathematicum.

17. Linea est magnitudo longa non lata nec profecta, cujus partes puncto copulantur.

18. Superficies est magnitudo longa & lata; non v. profunda, cujus partes linea copulantur.

19. Corpus est magnitudo longa, lata & profunda, cujus partes superficie copulantur.

20. Quantitas discreta, quae multitudo vel Numerus vocatur, est, cujus partes seorsim posita, & velut interpuncta non copulantur communi termino.

21. Aristoteles ad contiuiam refert Locum (qui est superficies corporis continentis) & Tempus, (quod est numerus & mensura motus secundum prius & posterius) ad discretam verò Orationem, ore scilicet, prolata. Id quod ex sententia vulgi

est initium,
q³ semper po-
arte.

sunt linea
nematicum
longa non la-
puncto copu-

bitudo longa
ius partes li-

do longa,
es superficie

que multi-
est, cuius
ut interpun-
i termino.

uam refert
orporis con-
est numerus
prius & po-
ationem,
ex sententiã
vulgi

8

un
p. 7

I.
ni
J
q
m
T
p
q

vulgi fieri dicitur pl. Rev. Dn. D. Jac. Mart.
p. m. 144.

22. *Quantitatum Dispositio haec est:*

Quantitas

Continua, Discreta.

Continua

Permanens, Successiva.

Permanens

Longa tantum, Longa & lata, &c.

Linea

Recta, Curva.

Hae recta, &c.

23. *Proprietates Quantitatis sunt:*

I. τῷ ποσῶ ἕδεν ἔστιν ἐναντίον i. e. quanto
nihil est contrarium. II. ἕδοκεῖ τὸ ποσὸν
ὑπεδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον i. e.
quantum non videtur recipere magis &
minus, III. ἴδιον μάλιστα τῷ ποσῶ, τὸ ἴσον
τε καὶ ἀνίσον λέγεσθαι i. e. maximè pro-
prium est quanti, dici æquale vel inæ-
quale.

24. Qua-

24. Qualitas est accidens, secundum quod aliquid dicitur quale; ποιότητα λέγεται, καθ' ἣν ποιοί τινες εἶναι λέγουσιν. lib. Categ. cape IIX.

25. Species Qualitatis quatuor sunt. 1. Habitus & dispositio; 2 Potentia naturalis & impotentia. 3. Patibilis Qualitas & Affectus sive Passio. 4. Forma & Figura.

26. Habitus est Qualitas firmiter inherens subjecto, idq; promptum reddens ad suas functiones & operationes expedite & facile prestandas.

27. Dispositio est Qualitas leviter inherens, & inchoamentum habitus.

28. Habitus est vel ipsusus, vel adquisitus. ~~vel moralis vel intellectualis.~~

29. Adquisitus est vel corporis, vel animi.

30. Habitus animi est vel Instrumentalis, vel Principalis.

31. Principalis est vel Theoreticus sive contemplativus, vel practicus sive activus.

32 Potentia naturalis nihil aliud est, quam

secundum
οιότητα λέ-
λέγουσα. lib.

tuor sunt. 1.
entia natu-
is Qualitas
orma & Fi-

firmiter in-
m reddens
nes expedi-

s leviter in-
abitus.

, vel adqui-
nalis.

oris, vel a-

strumenta-

reticus sive

sive activus.

illud est,

quam

Est accitens absolutum, quod substantiam
ex parte formae affuit. Thomae.

Propter relationem conceptam Aristote-
ler proposuit Relationem Qualitati.

Habitus infusus? e vel ordinariis, vel fidei, c.
ritas, vel extraordinariis.

[Faint, illegible handwriting at the top of the page]

ed

[Faint, illegible handwriting at the bottom of the page]

g
g
d

a
ti
d
te

es

su
tu
es
pa
et
m

fo
nu
bo
cu
tu
qu

quàm vis & facultas per naturam innata, quâ subjectum aptum redditur ad agendum vel patiendum.

33. Impotentia naturalis dicitur, quâ aliquid difficulter agit, aut non facile patitur aliquid. Rectius vocantur potentia deminutæ, debiles & exiles, & gradu saltem à potentiis naturalibus differentes.

34. Patibilis Qualitas vel in Corpore est, vel in animâ.

35. Patibiles qualitates in corpore sunt, quæ corporibus imprimuntur à motu durabili, ibiq; passionem vel motum efficiunt, ut ex objectis sensuum patet. Ast patibiles qualitates in anima sunt affectus durabiles, ut amor, odium, iracundia, misericordia, invidia, &c.

36. Passiones verò sive affectus b.l. sunt subitanæ qualitates, quæ à passione minus durabili imprimuntur, vel corpori, ut horror, tremor ex metu, rubor ex verecundiâ: vel animæ, ut gaudium, spes, metus subitanus, &c. Differunt à patibilibus qualitatibus, ut momentaneum à perma-

B

nente;

nepte: unde patibiles qualitates sub
 etum denominant, passiones verò prop
 pon. A subito n. rubere nemo dicitur r
 bicundus, sed rubescens.

37. Figura est qualitas ex terminati
 one & dispositione quantitatis orta; ut Tri
 angulum, Circulus, &c.

38. Forma b. l. est qualitas extrin
 cus apprens ex variâ diversarum part
 magnitudine, figuratiōe, proportione
 & colore orta. Estq; vel naturalis, vel a
 rificialis.

39. Proprietates Qualitatum sunt
 I. Ἐπάρχει ἐναντιότης κατὰ τὸ πο
 b. e. qualitatum est contrarietas prop
 dicta. Verumtamen excipitur Figura
 unde Aristoteles alicubi: ἄνευ χήμα
 & ἐναντιότητος ἐναντιόν. II. Ἰπιδέχεται
 μᾶλλον καὶ τὸ ἥτιον τὰ ποικίλα b. e. Qua
 lia recipiunt magis & minus. III. ὁμοί
 ἢ ἀνόμοια κατὰς μόνας τὰ ποιότητας
 γται. b. e. Secundum qualitatem dicim
 similes aut dissimiles.

40. Dispositio Qualitatum haec est
 Qu

R.

alitates sub
s verò prop
o dicitur r

x terminati
s orta; ut T

itas extrin
sarum part
porzione
aralis, vela

litatum sum

α τὰ τὸ πε

ietas prop

ur Figura

χῆμα χῆμα

πιδέχεται

α b. e. Qu

9. III. ὁμο

ποιοτήτας

atem dicim

atum hac e

Qu

-0

[Faint handwritten text visible on the right edge of the page]

Qualitas

sub sensum non cadit, sub sensum cadit
per se.

Habitus

Adquisitus, Infusus.

Adquisitus

Animi, Corporis.

Animi

Principalis, Instrumentalis,

Principalis

Theoreticus, Practicus.

Theoreticus

Physica, Metaphysica.

Physica

Magiri, Sennerti, &c.

41. ἐστὶ τὰ πρὸς τι, οἷς τὸ εἶναι ταυτὸν
ἔστι πρὸς τι πῶς ἔχειν. Aristod.
teles lib. categ. cap. VII. Relata sunt,

quorum esse nihil aliud est, quam certo modo ad aliud referri.

42. Non a. intelligitur heic quaecumq; relatio aut respectus, qualis est inter scientiam & rem scitam, inter accidens & subiectum, inter totum & parteis, inter principium & principiatum; quae relata partim secundum dici, partim transcendentia vocantur; sed intelligitur illa relatio, quae praedicalis, & secundum esse dicitur.

43. Sunt a. Relata Praedicalia, vel aequiparantiae, quae referuntur ad correlata eiusdem nominis, ut frater ad fratrem, amicus ad amicum, similis ad similem: vel disquiparantiae, quae referuntur ad correlata diversi nominis; ut pater, praceptor, Dominus.

44. Requisita Relatorum sunt: I. Duo termini, quorum unus vocatur Relatum, alter correlatum, ut Dominus & servus: II. Duo subiecta, quae aliis dicuntur extrema, ut Abrahamus & Eleazarus. III. Duo fundamenta, quae sunt

Re
ad

cau

am certo

acung, re.

er scientia

s & subje-

ter princi-

a partim

pendentia

lla relatio

ecundum

mentalia

runtur ad

t frater ad

similis ad si

ne referunt

is; ut pater

an sunt;

mercatur Re

Dominus &

o a aliis di

us & Elea

a, qv. e sum

cau

Relatio est accidens, cuius totum esse est
ad aliud referri. Stat.

-D

ca
fo
im
Ra
fun
ad
ser
ni

tu
Re
ra
est
xe
den
qu
we
om
pre
we
na
su
ye
ru
ref

causa & rationes, propter quas subiecta
 formaliter ad se invicem referuntur, ut
 imperium; & subiectio vel servitium. IV.
 Ratio fundandi, quod est proximum
 fundamentum & actualis fundamenti
 applicatio, ut imperium actuale, & actuale
 servitium. V. Opposita Relatio, ut Domi-
 nium & servitus.

45. Proprietates Relatorum narran-
 tur quinque: I. Τὰν πρὸς ἑὶ ἐναντιότης ἐστὶ.
 Relatis inest contrarietas, non per se, sed
 ratio fundamenti, quod frequenter
 est qualitas. II. Δοκεῖ τὸ πρὸς ἑὶ ἐνιδέ-
 χεσθαι τὸ μᾶλλον ἢ τὸ ἧττον i. e. Relata vi-
 dentur recipere magis & minus, scilicet. quae
 qualitatibus fundantur. III. πᾶν τὰ πρὸς
 πρὸς πρὸς ἀντις λέγοντα λέγεσθαι i. e.
 omnia relata referuntur ad ea, quae reci-
 procantur, ad sua correlata. IV. Δοκεῖ τὰ
 πρὸς πρὸς ἀνατὴ φύσιν εἶναι, i. e. Relata
 naturam simul sunt. V. εἰάν τις εἰδὲν πρὸς
 σμέναι, πᾶν πρὸς πρὸς πρὸς πρὸς πρὸς
 λέγεσθαι, εἴσεται i. e. Si quis unum relato-
 rum definitè noverit, etiam id, ad quod
 refertur, definitè noscet.

46. *Dispositio Relatorum hæc est:*
Relata sunt

Secundum esse, secundum dici.
secundum esse sunt

Disquiparantie, Equiparantie.
Disquiparantie

Pater, filius: Præceptor discipulus.
Hic Pater. &c.

47. τὸ ποιεῖν ἐστὶ, καὶ θ' ὁ εἰς τὸ ἴσων ἐκ-
 μόνου ἐνεργεῖν λεγόμεθα. *Actio est ac-*
cidens, secundum quod agere in subiectum
dicimur.

48. *Est a. actio I. vel materialis, per*
quam aliquid in certo subiecto produci-
tur, uti per realem mutationem; ut v.g.
calesfactio; vel Spiritualis, quæ producit in
alio speciem & imaginem agentis. Sic iris
producit speciem sui in videntis oculo. II.
Est vel naturalis, ut κίνησις sive motus;
vel intellectuālis, ut θεωρητικὴ sive con-
templationes; vel voluntaria, ut πράξις
sive moralis actio; vel artificialis, ut ποιη-

Quot sunt species motus in Philosophia? sex:

(1) Generatio, quae est motus à non esse ad esse, ut, cum generatur pullus ex ovo.

(2) Corruptio, est motus ab esse ad non esse, e.g. cum animal moritur.

(3) Incrementatio, est motus à quantitate minore ad maiorem, e.g. cum arbor, vel herba crescit.

(4) Decrementatio, est motus à maiore quantitate ad minorem, e.g. cum arbor, vel herba desinit.

(5) Alteratio, est motus ab una qualitate reali ad alteram sibi oppositam, e.g. cum aqua frigida in calidam, aut calida in frigidam.

(6) Motus localis, est motus ab uno loco sive ubi ad alterum, e.g. cum lapis descendit, avis volat. *οταν ερωταται Ποτα, λαιω.*

In Ethicis actiones preferuntur passionibus, quia agere praestat, quam pati. *οταν ερωταται Ποτα, λαιω.*

est:
dici.
tia.
discipulus.
o coner
o est ac.
subjectum
ialis; per
produci-
m; ut v.g.
oducit in
is. Sic iris
oculo. II.
ve motus;
sima con
ut πρῶτος
s, ut πῶτος
οτι

C

[Faint, illegible handwritten text in a cursive script, likely a medieval manuscript.]

st
qu
ien

S
ev
re

qu
ut
re
re
vi
va
m

actio sive effectio III. Est vel immanens
 quæ directè huc non pertinet; vel trans-
 iens, quæ in rem aliam vim suam exserit.

49. Dispositio actionum hæc est.

Actio

materialis, Spiritualis.

materialis

naturalis, intellectualis &c.

naturalis

corporis, anime.

Corporis

Hæc, ista &c.

50. τὸ πάσχειν ἢ πάθος ἐστὶ τὸ ποιεῖν
 ἐν σπυείας ὑποδοχῇ. Passio est actionis
 receptio in patiente.

51. Est v. Passio I. vel transmutativa,
 quæ est realis quedam mutatio in patiente,
 ut calefieri, vel intentionalis, quæ est de-
 terminatio saltem aliqua actionis sine
 reali mutatione in patiente: sic color dum
 videtur, pati dicitur. II. Est vel corrupti-
 va, ut comburi, vel perfectiva, ut infor-
 mari.

52. Dispositio Passionum hæc est:

Passio

Voluntaria, Naturalis.

Voluntaria

Animi, corporis:

Animi

Intellectus, voluntatis,

Intellectus

Hæc, ista &c.

53. τὸ πότε εἶ τὸ χρόνος περιστασιῶν
quando nihil aliud est, quam circumstantia
temporis, seu notatio temporis.

54. Est q̄ vel præteritum, vel præsens
vel futurum.

55. τὸ πᾶσι εἶ τὸ πᾶσι εἶ ἄλλοις. ἢ
nihil aliud est, quam circumstantia loci,
quæ res dicuntur esse alicubi.

56. Dicitur a. aliqui esse alicubi vel
Repletivè, quod solius DEI est; vel defi-
nitivè, quod Angelorum est & spirituum
vel Circumscriptivè, quod corporum est.

57. τὸ

R.
ac est:

alis.

tis,

8 περιστασι
circumstan

vel praesens

5 αἰτίῳ. Ubi
stantia loci

alicubi vel
st; vel defi-
spirituum
corporum est.

57. 70

Lexatio e carentia alijus.

57. τὸ κείσθαι ἐστὶ τῆς θέσεως ἑστίασις. *Situs est circumstantia positionis in corpore ad locum.*

58. Est a situs vel naturalis, ut aurium ad tempora, manus ad carpum positio; vel voluntarius, ut pronitas, accubitus, supinitas.

59. τὸ ἔχειν ἐστὶ τῆς ἐσθίματ^{ος} ἑστίασις, vel ἑστίας ἑστίασις. *Habitus est circumstantia vestitus: vel substantia circa substantiam positio, ut tunicatum vel ocreatum esse &c.*

60. Habitus est I. vel naturalis, respectu brutorum; vel artificialis, respectu potissimum hominum. II. est vel ornamenti, ut cristatum esse; vel indumenti, ut caligatum esse; vel pœnæ & supplicii, ut catenatum esse.

CAPUT IV.

DE POSTPRÆDICAMENTIS.

§. 1. Quemadmodum in Prædicamentis materia propositionum affirmatarum: sic in postprædicamentis fundamentum negativatum explicatur.

B 5

Et

ijur.

Et hoc sine heic de oppositis, aliisque terminis agimus, qui diversitatem essendi important, ut à se invicem removeri queant.

2 Postprædicamenta vocantur aliis ἰσοθεωρεῖαι αὐτῶν κατηγοριῶν, ab aliis ἰπικατηγορεῖαι, ab aliis μετακατηγορεῖαι.

3. Opposita sunt, quæ non possunt esse in eodem subjecto, secundum idem, ad idem, & eodem tempore. Vocantur etiam Repugnantia, item Diversa cum pugna.

4. Opposita sunt quadruplicia. 1. Relatè opposita. 2. Contraria. 3. Privativa. 4. Contradictoria.

5. Relatè opposita sunt ipsa Relata, quorum unum nequit esse alterum. Pater & filius.

6. Contraria dicuntur, quæ sub eodem genere maximè distant, & eidem subjecto vicissim inesse possunt, à quo tamen se mutuò expellunt, nisi alterum insit à altero, v. g. albedo, nigredo: calor, frigus.

7. Pri.

aliisq; ter-
m essendi
removeri

vocantur
εἰς, ab
μετακα

possunt esse
dem, ad
Vocantur
Diverla

a. i. Re-
Privati-

Relata,
m. Pater

ab eodens
m subje-
men se
insit à
lor, fri-
7. Pri.

Molliv hoc vocatur oppositio à Pertis.

Inceptivo ?

0

4
2
1
7
10
6
C
11
9
8
1
11
C
1
1
1

7 Privativè opposita nihil sunt aliud, quàm habitus, & opposita habitui privatio. Sanitas, morbus: Scientia & ignorantia. *Habitus autem h. l. est παρρησία τῆς εἰδῆς ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ οὐκῆτι* id est, *presentia formæ in subiecto capaci.*

8. Contradictoria sunt, quæ sibi invicem, ut ens & non-ens negativum opponuntur; sedere, non sedere.

9. *Esta.* Contradictio vel explicita, quando expressis verbis idem dicitur esse, & simul non est; aureum, non aureum; vel implicita, quando oppositum seu repugnans ponitur in appposito. Vocatur *contradictio* in adjecto. *Ferrum ligneum.*

10. *Oppositis confinia sunt Disparata,* quæ naturam quidem habent diversam, propriè tamen non pugnant.

11. *Disparata sunt vel purè. disparata,* ut sunt species oppositæ, vel rectiùs *contradistinctæ:* v. g. scientia, pietas, sanitas: vel *disparata aliquo modo pugnantia,* quæ pluribus æquè & eodem

dem modo opponuntur, ut quæ idem genus dividunt in oppositas species, v.g. volatile terrestri opponitur & aquatili.

12. Huc referri à Logicis solent (a) modi priorum & posteriorum, de quibus nota versiculos:

Tempore, naturâ, prius, ordine dic, & honore.

Effecto causam dicimus esse prius. (b) Modi t^o simul, de quibus observa sequens tetrastickon:

Tempore dico simul, quorum generatio nunc est:

Quæ convertuntur dicimus esse simul: Suntq; simul species genus unum distribuent es. (simul.

Adde quæ honore, & quæ cognitione

13. De oppositis notetur sequens canon: Opposita de se invicem predicari non possunt, nec de eodem simul dici.

14. De Disparatis iste: Disparata de se non predicantur in abstracto, benè tamen in concreto v. gr. Ferrum non est ignis, sed ignitum.

15. Tantum etiã de Postpredicamentis.

LIBER

v. 8
 p. 1
 dit.
 juv
 Sen
 tra
 = 11

idem ge-
v. g. vo-
titi.

ent (a)
de qui-

c, & bo-

us. (b)
sequens

generatio

esse simul:
distribu-

(simul.
nitione

vens ca-
cari non

ata de se
è tamen
nis, sed

mentis.

LIBER

v. d. *Cyrus Alexandro, et in Julio Cesare. Natur.*
scius dicit, quod naturali egerit ordine antea
dit, ut binario, ternario, oenus specie. Ordine, Exor
tuum propositione, elementa Syllabis, Honoris, Consul
Senatore. Effectus, Architectus domus. Scimiaris
Scanno.
==

Omnis propositio quidem est enunciativa
sed non omnis enunciativa est propositio.

Oratio est Index et Symbolum interna-
rum animi passionum. Cu.

Interpretatio est vox articulata signi-
ficans per se interiores animi passionēs.

LIBER II.

De examine Enunciationum.

CAPUT I.

De Enuntiationibus in genere.

§. I.

Quoniam Enuntiationis genus sit Oratio, sciendum ante omnia, quid sit oratio, & quae ejusdem partes.

2. λόγος ἐστὶ φωνὴ σηματικὴ, ἧς τῶν μερῶν τι σηματικὸν ἐστὶ κεχωρισμένον, ὡς φάσις, ἢ ἄν' ἔχ' ὡς κατὰ φάσις ἢ ἀπὸ φάσις. Arist. lib. de Interp. c. 4. b. e. Oratio est vox significans & cujus aliqua pars significat separatim, ut dictio, non verò ut affirmatio vel negatio. v. g. homo scribit. Ex institute.

3. Partes Orationis sunt Nomen & Verbum.

4. Ὄνομα ἐστὶ φωνὴ σηματικὴ κατὰ συνθήκην, ἀνευ χρόνου, ἧς μηδὲν μέρος ἐστὶ σηματικὸν κεχωρισμένον. Arist. lib. cit. cap. 2. b. e. Nomen est vox

enuntiationis
sit.

interna

ta signi-
cationes.

ficans ex instituto sine tempore, cuius nulla pars significat separatim. v. g. Homo, ignis, calor &c.

5. ῥῆμα ἐστὶ τὸ προσημαίνον χρόνον, & μέγιστον δὲ σημαίνει χωρὶς, καὶ ἐστὶν αἰετῶν καὶ ἑτέρων λεγομένων σημείον. Arist. l. c. cap. 3. h. e. Verbum est, quod adsignificat tempus, cuius nulla pars significat separatim, semperque est nota eorum, quae de alio dicuntur.

6. Oratio est vel non enunciativa, quales sunt interrogationes, compellationes, mandata, deprecationes, vota & optata v. g. Tunc scripsisti? Heus puer, Abi in forum. Istuc avertant Dii! vel Enunciativa, quae vocatur Enunciatio Logica, quod ad finem Logicae i. e. Syllogismum conducatur.

7. λόγος ἀποφαντικός ἐστίν, ἐν ᾧ τὸ ἀληθεύειν ἢ ψεύδεσθαι ὑπάρχει. h. e. Enunciatio est oratio, in qua primò verum vel falsum inest.

8. Hujus notanda sunt partes, species, & affectiones, de quibus agetur infra cap. VII.

9. par-

ujus un-
Homo,

ἄνθρωπος, ὁ
ἔστιν ἀνὴρ
Arist.
od adli-
significat
um, que

ativa,
mpella-
s, vota
us puer,
Dii! vel
unciatio
e. Syll-

ἔν τῷ τὸ
b. e. E-
ὄν verum

species,
r infra
9. par-

Alia ē vel perfecta, vel imperfecta.

Veritas² ē in re ut causa; in mente ut in
subjecto; in oratione tanquam in signo.

Propositio et Enunciatio differunt ut latine et an-
te. Omnis quidem propositio ē enunciatio sed
non omnis enunciatio ē propositio.

Forma dat eserei.

9. Partes sunt vel materiales vel formales.

10. Partes materiales vocantur etiam extrema, suntque Subjectum & prædicatum.

11. Subjectum est illud, de quò aliquid affirmatur vel negatur. Aristoteli τὸ κατὰ ἑκκατηγορεῖται.

12. Prædicatum est illud, quod de aliquo affirmatur vel negatur. Aristoteli τὸ κατὰ τὴν ὀρθῆν.

13. Pars formalis est ipsa subjecti ac prædicati connexio, sive copula, quæ aliquando explicitè ponitur, aliquando verò in prædicato latet, si scilicet hoc est verbum, Adiectivum.

14. Extrema verò sive termini Enunciationis vel finiti sunt, vel infiniti, qui particulam NON præfixam habent. Indèque enuntiatio est vel finita, vel infinita.

15. Notentur heic sequentes Canones:
I. Ut res sunt ita debent enunciari, sive Modus dicendi sequitur modum essendi.
II. Talia sunt prædicata, qualia permittuntur esse à suis subjectis.

CA-

De qualitate sive

Affirmatione & negatione
Enunciationum.

1. Enunciatio ratione Qualitatis est
vel Affirmativa vel Negativa.

2. κατὰ θεσιν ἐστὶν ἀπόφασις τῆς
κατὰ τῆς ἰ. e. Affirmatio est enuncia-
tio alicujus de aliquo. Vocatur λόγος
κατὰ θεσιν, item λόγος κατηγορημὸς
v. g. Sol lucet.

3. Ἀπόφασις ἐστὶν ἀπόφασις τῆς
ἀπὸ τῆς ἰ. e. Negatio est enunciatio
alicujus ab aliquo. v. g. Homo non est
quadrupes.

4. Est autem Negatio vel formalis,
quando per particulam NON, ut similes
neganteis explicite sic negat va Enuncia-
tio v. g. Nullus ignavus fiet doctus: vel
virtualis, quando enunciatio propter
terminos exceptivos, exclusivos & simi-
les habet virtutem negandi, licet expresse
non ponatur particula negans. v. g. Solus
SOLUS est adorandus. b. e. qui non
est

gatio-

itatis est

ἡ ἐν-
αὐθιγία τῆς
ἀποφάνσεως
ἐστὶν ἡ ἐν-
αὐθιγία τῆς
ἀποφάνσεως
ἐστὶν ἡ ἐν-
αὐθιγία τῆς
ἀποφάνσεως

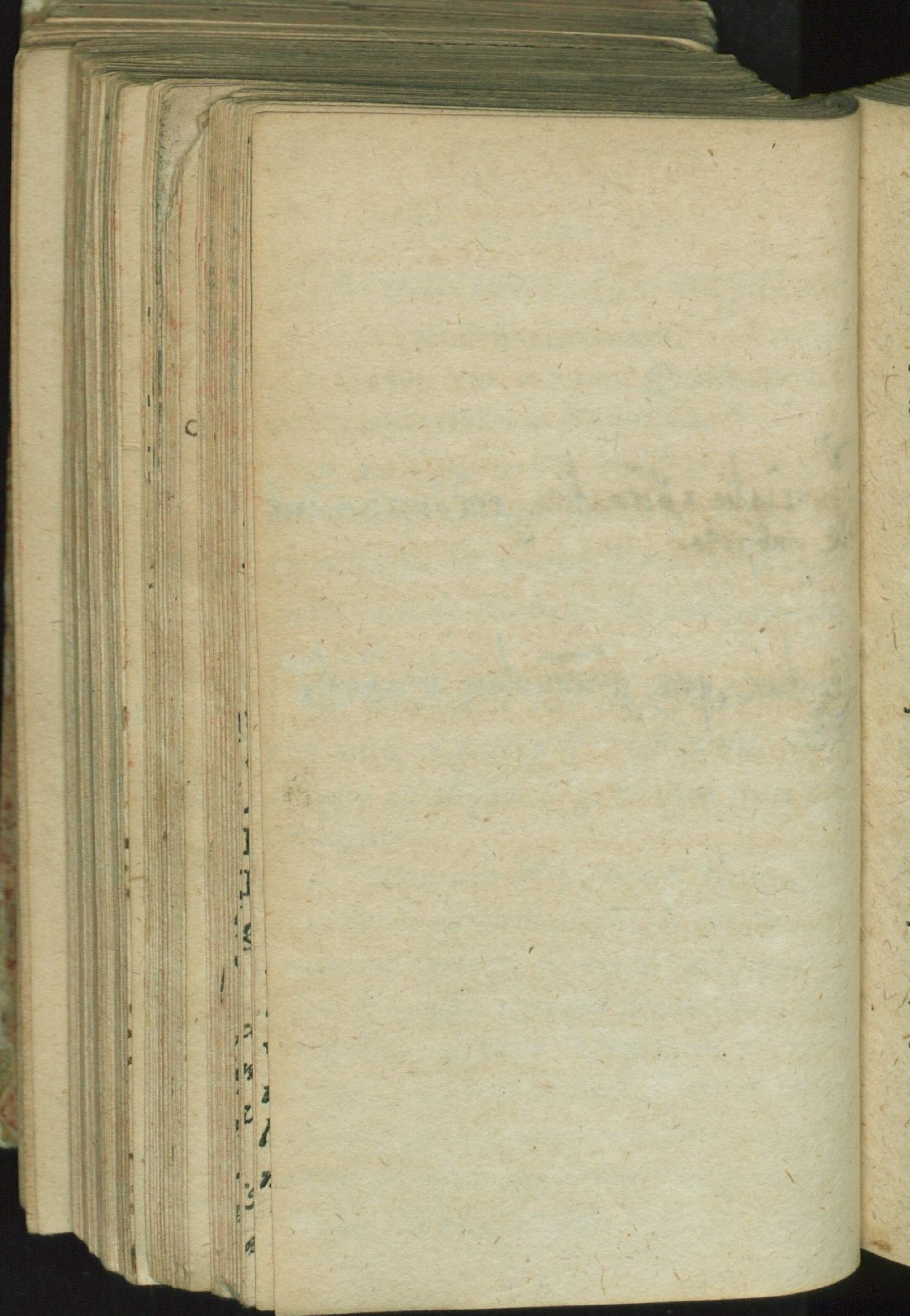
ἡ ἐν-
αὐθιγία τῆς
ἀποφάνσεως
non est

formalis,
ut similes
Enuncia-
tus: vel
propter
et simi-
t expresse
g. Solus
ni non
est

Enunciatio affirmativa predicatum dicit
esse subiecto.

Negativa, quae predicatum remouet a
subiecto.

C

Handwritten text in a Gothic script, likely a marginal note or part of a list, written vertically along the left edge of the page.

est Deus, non est adorandus. Pauci sunt docti: b. e. Quidam vel multi non sunt docti.

5. Canones necessarii sunt; I. De quolibet vera est aut affirmatio, aut negatio. unius positio non est alterius negatio III. Particula negativa iusto loco est ponenda: b. e. copulam debet afficere. Aut ergo negatio signo includitur aut immediate ante copulam ponitur. Aliter si ponantur, enunciatio erit infinita, non vero negativa. IV. Quando particula negans sumitur ex subjecto Majoris infinito, tunc nequaquam facit in Syllogismo Minorem negantem, sed eam relinquit infinitam, cui terminus erat in maiore infinitus. V. Infinitas affirmationes à negationibus distinguere multum interest. VI. Duae negationes in eundem terminum cadentes apud Latinos habent vim affirmandi. v. g. Nonnulli homines sunt divites b. e. aliqui.

CAPUT III.

De Quantitate Enunciationum.

I. Enunciatio ratione Quantitatis est

vel

vel Universalis vel Particularis, vel In-
definita, vel Singularis.

2. Universalis est, in quâ prædicatum
de omni suo subjecto enunciatur univer-
saliter, signo universali subjecto prefixo, v.
g. *omnis homo est animal*

3. Ut verò enunciatio fiat universalis,
signum Omnis, e, sumi debet non colle-
ktivè, pro certarum rerum collectione in
unum. v. g. *Omnia elementa sunt quatuor;*
neq; Synecdochicè pro plurimâ parte, v.
g. *Omnia Judea exiit ad Johannem;* sed
distributivè, ut intelligatur quidquid sub
subjecto comprehenditur. v. g. *Omnis*
homo est animal, id est, omnia indivi-
dua humana, & quicquid sub homine
ponitur.

4. Particularis est, in quâ prædica-
tum dicitur de aliquibus subjectis; itaq;
& signum particulare prefixum habet. v.
g. *Quidam homo est doctus.*

5. Indefinita est, in quâ nullum po-
nitur signum nec universale, nec particu-
lare. v. g. *Equus currit.* Hæc, si materia
sit

s, vel In-

edicatum
univer-
refixo, v.

versalis,
n colle-
dione in
quatuor;
parte, v.

nem; sed
quid sub
. Omnis
indivi-
nomine

predica-
tis; itaq;
habet. v.

llum po-
particu-
ateria
fit

Aristoteles non facit mentionem, quia
omnia sunt res variis mutabilitatibus
Simulacrum non datur certa et determinata
veritas.

si necessaria, equipollet universali: si contingens, particulari.

6. Singularis Enuntiatio est, in qua de individuo seu re singulari aliquid enunciatur. v.g. Paulus est Apostolus, Hic homo scribit.

7. Huc pertinet etiam distinctio Enunciationis in Subalternantem, quæ in se continet alias subordinatas, velut Universalis includit particularem, indefinitam & singularem: & Subalternatam, quæ continetur in aliâ; uti singularis in particulari, & hæc in universali.

8. Notentur sequentes Canones: I. Propositio verè universalis non est, nisi distributio terminorum sit sufficiens & completa. II. Quæ exceptionem patiuntur, restrictione opus habent. III. Videndum, ut restrictio sit accommodata. IV. à non distributo ad distributum non valet consequentia. v.g. Homo est Species. Petrus est homo. E. Petrus est Species. V. Ex veritate subalternantis, sequitur veritas subalternata. VI. Ex falsitate subalternata sequitur falsitas subalternantis.

em, q. via
 subalternantis
 terminatis

De Enunciationibus modalibus.

1. Species Enunciationum (vide lib. II. cap. I. §. 8.) sunt variae. Nam primo Enunciatio dicitur vel secundi adiecti, v.g. Deus est creator mundi. Deinde est vel Categoricalis sive simplex, vel Hypothetica sive Composita. Vide infra cap. VI.

1. Enunciatio Categoricalis est Oratio, quae simpliciter aliquid inesse, vel non inesse enunciat. Sive: In quâ unum predicatum de uno subiecto affirmatur vel negatur.

3. Estque vel absoluta & sine modo, ut: homo est bipes: vel determinata & cum certo modo, ut est modalis & exponibilis. Vide cap. sequens.

4. Modalis propositio est, in quâ dicitur aliquid inesse, vel non-inesse sub modo aliquo, videlicet, Necessesse Contingens, Possibile, Impossibile. v.g. necesse est, hominem habere caput. &c.

oda-

(vide lib
am primo
adiecti,
de est vel
ypothe-
ap. VI.

a est O-
nesse, vel
vā unum
atur vel

modo, ut:
a & cum
ponibi-

n quā di-
inesse sub
lle Con-
e. v. g. ne-
& c.

5 la

Et ut volens Xivius totum ostendit
in interpretandis modalibus confusit. Inde
per hanc doctrinam de modalibus interpre-
tator dicitur.

5. In istiusmodi propositionibus notetur I. Dictum i. e. oratio absoluta; II. Modus ipse.

6. Canones heic duos observa: I. Qui negat modum, necesse vel contingens non absolute negat dictum in modali enunciatione contentum. v. g. Necesse est, con vivas inebriari. Si heic negetur modus, non statim negabitur dictum. II. Ap^o posse ad esse non valet consequentia. v. g. possibile est omnem hominem esse doctum: Nec tamen omnis homo doctus est.

CAPUT V.

De Exponibilibus Enunciationibus.

1. Exponibilis Enunciatio dicitur, que ob suam difficultatem ex certis particulis ortam, indiget expositione.

2. Est ^{q^{ue}} vel Exclusiva, vel Exceptiva, vel Restrictiva, vel Comparativa.

3. Exclusiva dicitur, que constat signo exclusivo, quale est: Solum, tantum, dumtaxat, solummodò, unicè, saltem &c. v. g. Solus Deus est adorandus

us. Debet autem exclusio copulam ad-
ficere. Itaq; exclusiva hæc non est: qui tan-
tum tres habet obolos non est dives.

4. Exclusiva est vel exclusi subiecti
vel exclusi prædicati. *Exclusiva exclusi*

5. Exclusiva Exclusi subiecti est, in qua
subiecta alia excluduntur à participatio-
ne ejusdem prædicati. v. g. Solus canis la-
trat. Exponitur ita: Quod non canis est,
non latrat.

6. Exclusiva Exclusi prædicati est
quando alia prædicata excluduntur à sub-
jecto enunciationis. v. g. hic homo tan-
tùm bibit aquam. Diabolus tantùm
mala agit. Exponuntur ita: hic modo ni-
hil aliud bibit, quàm aquam; & Diabolus
nihil aliud agit, quàm mala.

7. Exceptiva Enunciatio dicitur, que
constat signo exceptivo, quale est: præter,
præterquam, nisi, sine, absq; eo &c. v.
g. omne animal, præter hominem, ca-
ret ratione. Exponitur ita Omne animal
quod non est homo, caret ratione.

8. ENUN.

i.e. in ediate p[ro]mi ante u[er]bam.

Sionem p[ro]p[ri]am Sionem universale excludit à
particulari.

oulam ad
est: qui tan
lives.

subiecti
exclusi
est, in qu

participatio
s canis la
e canis est,

edicati est
ntur à sub

omo tan
tantum
modo vi
Diabolus

itur, que
: præter,

eo & c. v.
inem, ca
ne animal

8. Enun

[Faint, illegible handwriting in a medieval script, possibly Gothic or Carolingian minuscule, located in the upper right quadrant of the page.]

fu
pra
spe
fec
mi
qu
du
Et

du
qu
rat
mo
tas
est
Igr

ve

rat
est

fig

8. Enunciatio Restrictiva est, quæ fit per particulas restringentes, quibus prædicatum ita restringitur, ut certo respectu dicatur inesse subiecto. v. g. Homo, secundum animam non est mortalis. Termini restrictivi sunt, quantum, in quantum, quâ, quoad, prout, secundum, juxta, hoc modo, respectu ejus, &c.

9. Istis particulis denotatur vel subiectum primum v. g. Homo, quia corpus, quantum est: vel causa, v. g. Homo quâ rationalis, docilis est: vel pars, v. g. Homo, quoad corpus, est mortalis: vel qualitas aliqua, v. g. puella, secundum formam est amabilis: vel conditio aliqua, v. g. Ignis, quatenus propè est, urit.

10. Restrictiva est vel Reduplicativa, vel Specificativa.

11. Reduplicativa dicitur, quando iteratur subiectum. v. g. Bonum, quâ bonum, est expetibile.

12. Specificativa dicitur, quando designatur aliquid, secundum quod esse dicitur

citur

citur aliquid. v. g. homo, quatenus capilatus, est crispus.

31. Comparativa Enunciatio est, in qua prædicatum comparatè dicitur de subiecto in collatione ad aliud. v. g. Non minor est virtus, quàm querere, pariter ueri. item: Tam felix uitam, quàm peritore candidus essem &c.

41 Canones: I. Unius posuio non est alterius exclusio. v. g. homo bibit ergò non edit. N. V. C. II. Exclusiva non quodvis excludit, sed quod est extraneum & alienum. h. e. quod non venit in consortium subiecti & prædicati v. g. Solus canis latrat. Hic non excluditur lingua dentes, anima, &c. sed alia, quæ extraneum sunt. III. Exceptiva universaliter negans exclusivè affirmat rem exceptam v. g. Nullum animal præter canem latrat. E. Solus canis latrat. IV. Multa videntur absolutè dicta, quæ intelligenda sunt comparatè. v. g. Hof. VI. Misericordiam volo, & non sacrificium; i. e. magis volo misericordiam, quàm sacrificium. V. Quæ com-

tenus capi

rio est, in

dicitur de

v. g. Non

re, paria

quàm pe

sutio non

omo bibit

lusiva non

extraneum

nit in con

v. g. Solu

tur lingua

ue extra

niversaliter

xceptam

nem latrat

a videntur

a sunt com

ordiam vo

magis volo

um. V. Qu

com

com
funt

D

I
quia
mea

2.
lati

3.
citur
at, p
Sol
eris

4.
plur
copu
Cui
Poe
lunt

5.
me
disj

comparatè dicuntur, ea non extendenda sunt ultra terminos comparationis.

CAP VI.

De Enunciationibus Compositis.

1. Enunciatio Composita est, quæ aliquid enunciat per modum compositionis, mediantibus certis conjunctionibus,

2. Estq; vel Hypothetica, vel Copulativa, vel Disjunctiva.

3. Hypothetica seu conditionalis dicitur, quæ sub conditione aliquid enunciat, per Conjunctionem, si, nisi, &c. v. g. Si Sol oritur, dies est. Si non disces, non eris doctus.

4. Copulativa Enunciatio est, quæ plura copulat in uno per conjunctiones copulativas, Et, Atq;, Ac, Tum, Tum; Cum, tum; ram, quam; & similibus. v. g. Poëta tum prodesse tum delectare volunt.

5. Disjunctiva Enunciatio est, quæ membra enunciationis disjunguntur, & disjunctim prædicantur per particulas

C

Aut

Aut, Vel, Sive, & similibus. v. g. Homo autem Janus est, aut egrotat.

6. His adnumerantur etiam Adversativa: v. g. Non formosus erat, sed erat formosus Ulysses. item Discretivæ v. g. quavis doctus sit, pauper tamen est.

Ovijs.
2. Ast.
omnib.
K. 127.

7. Canones necessarii sunt sequentes
I. Conditionalis nihil ponit, II. Conditionis impossibilis habet vim negandi v. g. Si caelum digito tetigeris, dabo tibi centum taleros. i. e. numquam dabo. III. Copulationum partes omnes verae sint, necessarium est. IV. Disjunctiva non disjungit, nisi opposita.

CAPUT. VII.

De Oppositione & Equipollentia Enunciationum.

1. Affectiones Enunciationum (lib. II. cap. I. §. 8.) sunt Oppositio, Equipollentia, & Conversio.

2. Oppositio Enunciationum est quâ plures enunciationes iisdem planis terminis, numero & ordine eodem positae & de eadem re intellectae, secundum affirmativam

Homo aut

Adverfa

ed erat fa

v. g. qua

st.

sequente

Conditio

di v. g. S

bi centum

III. Copu

t, necessum

ungit, ni

quipollen

m.

num (lib. II

Equipol

ationum est

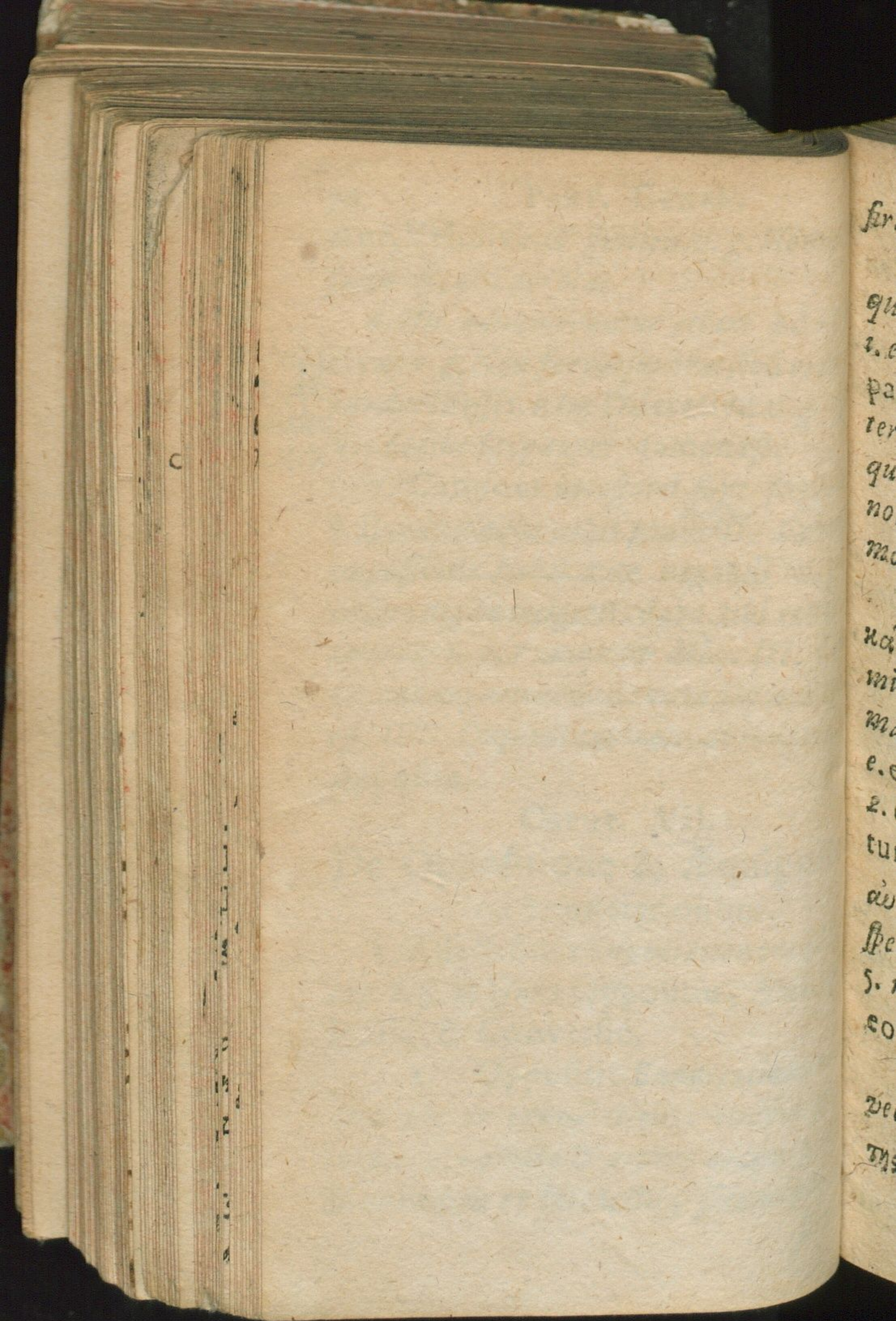
isdem plan

dem positu

undum af

firmu

fin
qu
i. e
pa
ter
qu
no
ma
no
mi
m
e. e
2. e
tu
a
p
s. r
co
pe
th

c

firmationem & negationem pugnant.

3. Oppositio est vel vera vel adparens, qua Aristoteli dicitur κατὰ λέξιν μόνον i. e. secundum verba tantum. Talis est in particularibus & indefinitis, in quibus termini de rebus diversis accipiuntur. v. g. quidam homo est doctus, quidam homo non est doctus. item: Homo est albus, homo non est albus.

4. Vera Oppositio, quam Aristoteles κατὰ ἀλήθειαν vocat, requirit, ut termini Enunciationū sint prorsus idem, sumanturque ὡσαύτως καὶ μὴ ὁμωνύμως i. e. eodem significato & non æquivocè; 2. eodem ordine ponantur; 3. affirmentur & negentur; 4. sumantur κατὰ τὸ αὐτὸ i. e. secundum idem. vel eodem respectu, & juxta eandem subiecti partem; 5. referantur πρὸς τὸ αὐτὸ ad idem. 6. eodem tempore ponantur.

5. Vera Oppositio vel Contraria est. vel Contradictoria; Aristoteli ἐναντιότης & ἀντίθεσις. Oppositio enim Sub-

contraria, quæ duarum particularium est, non est vera, sed adparens saltem. (Confer §. 3. hujus cap.)

6. Contraria Oppositio dicitur, quando universalis affirmans opponitur universali neganti, aut contrà v.g.

O. homo est bipes.

N. homo est bipesi

7. Contradictoria Oppositio dicitur, quando universalis affirmans opponitur particulari neganti, aut contra: item, quando universalis negans opponitur particulari affirmanti, aut contra. v.g.

O. homo est animal.

Q. homo non est animal. item:

Nulla arbor est animal.

Q. arbor est animal.

8. Hæc oppositionis species locum etiam habet in omnibus enunciationis speciebus. Ita enim opponuntur sibi invicem præter singulareis etiam modales, exponibiles & compositæ. Istitis enim omnibus, præfigatur particula NON, sicut Contradictoria.

9. Equi-

larium est
em. (Con

ur, quan
nitor uni

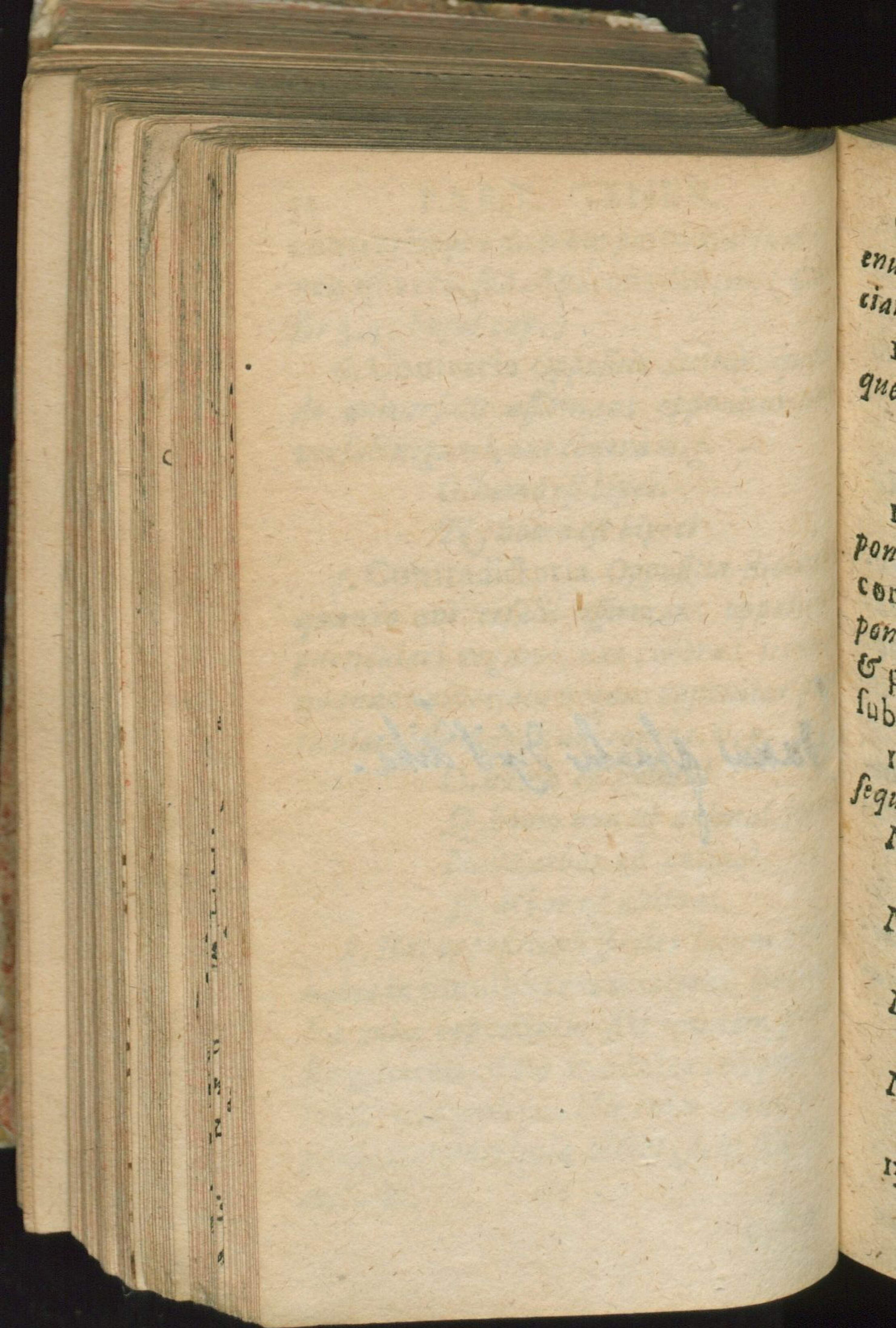
o dicitur,
opponitur
: item
nitor par
.g.

mal. item
mal.

cum etiam
is speciebus
cem prater
exponibi
mnibus, p
nt Contra

9. Equi

Castoreus glaucus dixit athena.

en
cia

que

pon

con

pon

&

sub

sequ

D

D

D

D

9. *Equipollentia est convenientia enunciationum in sensu & efficacia enunciandi.*

10. *Hujus totam naturam veteres sequenti versiculo delinearunt:*

PRÆ. contradict: POST, contrar:

PRÆPOSTq; subaltern.

11. *Si enim particulam, Non, præponas signo enunciationis, equipollet sue contradictoriæ: si illam subiecto postponas, equipollet sue contrariæ; si deniq; & præponas & postponas, equipollet sue subalternæ.*

12. *Alii pro hujus materie dilucidatione sequentis observant versiculos:*

Non omnis, quidam non: omnis non, quasi nullus:

Non nullus, quidam: sed nullus non valet omnis:

Non aliquis, nullus: non quidam non, valet omnis.

Non alter, neuter: Neuter non, præstat uterq;

13. *Sequuntur Canones: I. Impossibile*

bile est, duas contradictorias propositiones esse simul veras, vel simul falsas. II. Qui contradicit, non absolute negat quodvis, sed id saltem, quod vi oppositionis tolli potest, & debet.

CAPUT IIX.

De conversione & Consecutione Enunciationum.

I. Conversio est commutatio extremorum enunciationis, servata qualitate & veritate; quâ termini ita transponuntur, ut ex subiecto fiat predicatum, & contra.

2. Est autem conversio triplex: Simplex, per accidens, & per Contrapositionem.

3. Conversio simplex est, quâ universalis negans; & particularis affirmans simpliciter convertuntur, ita ut utrobique eadem maneat quantitas; v. g.

N. homo est lapis. Er.

N. lapis est homo.

Item Q. homo est doctus. Er.

Q. doctus est homo.

4. Con

propositio-
falsas. It.
gat quod
tionis tolli

secutio-
a.

utatio ex
a qualita-
transpo-
catum, &

lex: Sim-
ntraposi-

in universa-
mans sim-
utrobique

r.

4. Con

4. Conversio per accidens est, quâ universalis affirmans convertitur in particularem. v. g.

O. homo est animal. E.

Q. animal est homo.

5. Conversio per contrapositionem dicitur, in quâ universalis affirmans & particularis negans ita convertuntur, ut ex terminis finitis fiant infiniti. v. g.

O. homo est animal. E.

O. non animal est non-homo.

Sive. Quodcumq; non est animal, non est homo.

Item. Q. homo non est pius. E.

Q. non-pium non est non-homo.

6. Probè tamen observetur, ne termini mutilati ponantur pro integris, aut casus obliqui pro rectis. Itaq; nulla est consecutio in sequentibus propositionibus.

N. puer fuit Senex. E.

N. Senex fuit puer.

Mutilatè enim prædicatum prioris loco subiecti in posteriore ponitur; cum

inte-

integrum prædicatum non sit SENEX sed
FUIT SENEX.

7. Hujus loci est etiam consecutio E-
nunciationum.

8. De illâ itaq; sequenteis nota Cano-
nes. I. A convertente ad conversam valet
consequentia. II. Ab equipollente unâ ad
equipollentem alteram bona est consequen-
tia. III. A veritate unius contradictoria
ad falsitatem alterius, valet consequen-
tia; & vice versâ. IV. Ab universali ad
ejus subalternatam (i. e. particularem
indefinitam & singularem) bona est con-
sequentia. V. A quatenus ad de omni va-
let consequentia v. g. Homo, quatenus ra-
tionalis, est docilis. E. omne rationale est
docile. VI. A termino negativo ad privati-
vum non valet consequentia. VII. A termi-
no privativo ad infinitum in affirmativis va-
let consequentia, sed non contra. VIII. Ab
Hypotheticâ ad suam simplicem, in
quâ fundatur, valet conse-
quentia.

NEX sed

cutio E.

ta Cano-

am valet

re unā ad

onsequen-

adictoria

onsequen-

versali ad

ulare m.

a est con-

omni va-

atenus ra-

ionale est

d privati-

. Atermi-

ativis va-

. VIII. Ab

em, in

se.

LI-

Syllogismi prima figura omni sunt perfecti
quia principium syllogismi directi
omni, dictum de o et nullo, in se conti-
nent.

Necessitas est duplex, consequentis et consequentis
et materia et forma.

Affirmare i.e. dicere aliquid inesse aliquid.

De Formâ argumentandi.

CAPUT I.

De Principiis Syllogismum constituen-
tibus, & quidem de ejus materiâ.

§. 1. συλλογισμὸς ἐστὶ λόγος, ἐν ᾧ π-
θέτων τινῶν ἕτερόν τι τῶν κειμένων ἐξ
ἀνάγκης συμβάλλει, τῷ ταῦτα εἶναι. lib.

I. prior. Anal. cap. 1 Syllogismus est λόγος,
in quo positis quibusdam, diversum quid
a positis, ex necessitate inferitur, eò quod
hec sunt.

2. Sunt autem in omni syllogismo tres
termini & tres propositiones.

3. Termini vocantur Major, minor
& Medius.

4. Major est prædicatum questionis,
& conclusionis, & quia in primâ Syllogi-
smi propositione cum medio disponitur,
vocatur ista Propositio Major. Ter-
minis major, dicitur etiâ Extremū Major.

5. Minor est subjectum questionis,
& conclusionis, & quia in secundâ syllo-
gismi propositione cum medio disponitur,

ant perfect
in directi
e conti
consequenti
ma.
alimi.

vocatur ista propositio Minor. Terminus iste adpellatur etiam Minus extremum.

6. Medius est ratio conclusionis, & in præmissis cum utroq; extremo semel jungitur.

7. Major Propositio vocatur etiam absolutè Propositio, item prima propositio, in syllogismis videlicet perfectis. Minor verò Propositio adpellatur etiam Assumptio, Assumptum, & Altera Propositio. Sed major & minor conjunctim sumta dicuntur Præmissæ. Conclusio tandem, quæ ex propositionibus iustâ lege dispositis deducitur, adpellatur etiã Complexio, clausula, conclusum.

8. Regula de Syllogismis usitatiores sunt sequentes. I. In Syllogismo tres tantum esse debent termini, nec plures, nec pauciores. II. Cavendum ergò, ne sit ambiguitas in terminis, nec varia acceptio, nec diversa significatio. III. Nullus in Syllogismo terminus mutetur, nec multi-
letur, nec augeatur. Itaq; abstracta
cum

Termin
s extre

tionis, &
mo semel

ur etiam
a propo
perfectis.

tur etiam
tera Pro

r conjun
e. Con

sitionibus
adpellatur

inclusum

situationes

tres tan
ures, nec

esse ambi
acceptio

ullus in
nac multi
abstracta

cum

Ratio est Suius Canonis, quia alias dispositio per
haberet, nullus esset casus terminorum. Paul

^{no}
Formaliter. ~~set~~ materialiter aliq in se
fue.

cum concretis, aut casus obliqui cum ve-
 dis nequaquam confundantur. IV. Ter-
 mini eodem planè modo sumantur per o-
 mnes propositiones Syllogismi. V. Medi-
us terminus nunquam ingreditur con-
clusionem, neq; ex toto neq; ex parte. VI.
 Ex puris Negativis nihil sequitur. VII.
 Ex puris particularibus nihil sequi-
 tur. VIII. Cavendū est, ne mutetur genus pre-
 dicandi in propositionibus. IX. Conclusio
 imitatur partem debiliorem. X. In con-
 clusione non sit plus vel minus, quàm erat
 in præmissis.

CAPUT II.

De Figuris & Formis Syllo-
 gismorum

1. Ἡ πρώτη ἐστὶ κοινωμία δύο πραγμάτων
 κατὰ τὸν μέσον ὄρον. Alex. Aphrodis. Fi-
 gura est legitima trium terminorum di-
 spositio ad aliquid concludendum.

2. Ejusmodi Syllogismorum Figure
 tres sunt: Prima, Secunda ac Tertia.

3. Prima figura est, in qua termini
 sic disponuntur, ut medius terminus sit

C 6

sub-

hic in sequenti

subjectum in maiore, & prædicatum
in minore propositione.

4. Ejus modi sunt quatuor: BARBARA. CELARENT. DARI. FERIO.
Græcè γράμματα, ἔγραψε, γραφίδι,
τεχνικός.

5. In his, & sequentium figurarum
modis notentur Syllabæ cujuslibet voca-
buli: quarum prima majorem, secunda
minorem, tertia conclusionem designat.
Trium verò istarum propositionum
quantitatem & qualitatem vocales cu-
juslibet Syllabæ exprimunt, juxta ver-
siculos:

Adferit A negat E. verum universaliter*
ambæ.

Adferit I. negat O. sed particulariter
ambæ.

* Ita reperitur etiam hæc vox
apud Lucret. lib. IV. vers. 261.

6. Exempla Syllogismorum ubi
sunt obvia.

7. Primæ Figure proprium est, majo-
rem semper habere universalem, & mi-
nores adfirmantes.

8. Secun-

licatum

ARBA-
FERIO.

ypa Qidi,

ur arum

bet voca-

secunda

designat.

sitionum

vocales cu

juxta ver-

versaliter*

riculariter

ec vox

f, 262.

um ubi

est, majo-

m, & mi-

8. Secun-

Barbara, Clarent prima Faxü, Ferioz.

Care, Amestres, Festino, Barov, Secunda.

Tertia grande sonans recitat Parapti, Fe-

Adjungens, Dynamis, Satipi, Boardo, Fe-

tion.

ter
loc
9
qu
FE
jo
ne
ne
SY
m
co
F
C
o
7

8. *Secunda Figura est, in quâ medius terminus in utraq; præmissarum ponitur loco prædicati.*

9. *Habet & hæc figura quatuor modos; qui sunt: CESARE. CAMESTRES. FESTINO. BAROCO.*

10. *Proprium secunda Figure est, majorem habere universalem, & conclusionem negativam. Et enim vetustissimus canon est. In secunda figurâ fiunt tantum Syllogismi negativi.*

11. *Tertia Figura est, in quâ medius terminus in utraq; præmissarum ponitur loco subjecti.*

12. *Hujus modi sunt sex: DARAPTI. FELAPTON. DISAMIS. DATISI, BO. CARDO. FERISON.*

13. *Proprietas tertiæ figuræ est habere conclusionem semper particularem, & minorem adfirmantem.*

14. *Pro faciliori figurarum impressione circumfertur distichon tritissimum: Prima prius subjicit medium, post prædicat ipsum.*

Alterabis dicit, tertia bis subjicit.

15. Regulae de figuris potiores sunt sequentes: I. Ex maiore Particulari nihil sequitur in primâ & secundâ figurâ (S. 7. & 10.) II. Ex minore negativâ in primâ & tertiâ figurâ nihil sequitur formaliter. (S. 7. & 13.) III. In tertiâ figura fiunt tantum Syllogismi particulares, IV. In omni imprimis autem in tertiâ figura cavendū, ne mutitate termini inferantur in conclusionem. Male enim ita concluditur.

Homo habet caput.

Homo habet pedem.

E Pes est caput. Integra enim & genua in conclusio hac est: Ergo qui habet pedem, habet etiam caput.

CAPUT III.

De principiis Syllogismum dirigentibus.

1. Fundamentum omnis discursus est dictū de OMNIBUS NULLO illud in affirmativis, hoc in negativis Syllogismis.

2. Dictum de OMNI est, quando nihil licet sumere sub subiecto, de quo non dicatur prædicatum. Aristoteles ita effert: λέγω γενεατὴν παντὸς, ὅταν μὴ

sunt se-
ri nihil
râ (S.
in pri-
forma.
â figura
res, IV.
ura ca-
antur in
cluditur.

m S ge-
ui habet

n diri-

us est di-
in adire
logismus.
ando ni-
no non
s ita ef-
fuit 1us
88

Consequens est oratio in qua ex aliquo ali
quid colligitur & notam innotuit. *Sanctus*

δὲν ἢ τὸ ὑποκειμένον λαβεῖν, καθ' ὃ πρό-
τερον ὃ λέχθησεται, i. prior. *Analyt. c. 1.*

3. Et hoc ipsum naturā notum est,
quandoquidem ὅς rusticos exinde Syllo-
gisticè aliquando concludere audimus.

4. Dicitur de NULLO est, quando ni-
bil sumi potest sub subjecto, de quo non
removeatur predicatum. Aristoteles ita
effert: τὸ κατὰ μηδένος κατηγορεῖσθαι
ἐστίν, ὅταν μηδέν ἢ τὸ ὑποκειμένον λαβεῖν,
καθ' ὃ πρότερον ὃ ἀφαιρέθησεται *loc. cit.*

5. Exinde fluunt, qui sequuntur, ca-
nones. I. Quidquid de toto genere ve-
rum est, illud etiam verum est de quocumque
ejus specie. II. In bonā consequentiā an-
tecedens non potest esse sine consequente.
v. g. Hoc est ignis. Ergò lucet. III. Ubi
igitur antecedens potest esse sine conse-
quente, ibi vitiosa sit consequentia. v. g.
Hic est homo. Ergò est doctus. IV. Quan-
do negatio consequentis repugnat ante-
cedenti, tunc legitima sit consequentia.
v. g. Hæc est ignis. Ergo est calidum.

V. Quando negatio consequentis stare

aliquo ali
m. Sanabani

potest cum antecedente; tunc mala arguitur consequentia. v. g. Hoc est quadrupes. Ergo est equus.

CAPUT IVI

De principiis Syllogismorum perficientibus: Expositione scilicet & Reductione.

1. Consequentia Syllogismorum, si qua obscurior visa fuerit, probari potest per Expositionem & Reductionem.

2. Expositio vocatur, Syllogismus expositivus, quo per medium aliquod singulare concluditur questio communis. Habet tantum in tertia figura. Sit Syllogismus:

O. homo est bipes.

O. homo est animal.

E. Q. animal est bipes. Exponitur ita:

Petrus est bipes.

Petrus est animal.

E. Q. animal est bipes.

3. Reductio vero est transformatio Syllogismorum, qua obscurior in magis perspicuum commutatur, reducendo ad primam figuram syllogismos secunda ac

ter-

la argui.
quadru.

norum
scilicet

n, si qua
potest per
m.

ismus ex.
quod singu.
is. Habet
Sic Syll.

nitur ita?

sformatio
in magis
cendo ad
secunda ac
ter.

*tertia figura: ἐστὶ δὲ ἀναγωγὴν πείντας
τὰς συλλογισμὰς εἰς τὰς ἐν τῷ πρώτῳ
κλήματι καθόλου συλλογισμὰς.*

4. *Ad quem a. primæ figuræ modum
aliquis secundæ vel tertiæ figuræ modus
reduci debeat, id monent consonantes
initiales modorum: B. C. D. F.*

5. *Ast consonantes intermediæ notant,
quonam medio fieri debeat reductio, ju-
xta versiculos:*

S. vult simpliciter verti: P. verò per accid.

M. vult transponi C. per impossibile duci.

6. *Istæ verò consonantes semper ad præ-
cedentem, non autem: (juxta commu-
nem rationem;) ad subsequentem syllabam
referuntur. atq; indicant duo primaria es-
se reductiois media, conversionem vi-
delicet & transpositionem propositionū.*

*Loquimur enim de Reductione simplici,
quam pars Ostensivam, alii Directam
adpellant.*

7. *Sed præter hanc datur etiam obli-
qua, quæ communiter vocatur Reductio
ad Impossibile vel Absurdum.*

8. *Simplex illa, quam diximus, facilis
est*

est, atq; convertendo perficitur ac transponendo, cujus exempla ubi vis sunt obvia.

9. Reductionis ad impossibile natura et veteres disticho sequenti includere solebant: Servat Majorem: variatq; secunda Minorem. Tertia Majorem variat, servatq; Minorem.

10. Hoc ita est intelligendum: Si tibi proponatur Syllogismus in BAROCO elaboratus, serva ejus Majorem: deinde loco Minoris pone contradictoriam conclusionis in dato Syllogismo: sic tandem nova tua conclusio erit contradictoria minoris in primo Syllogismo. Si verò detur tibi Syllogismus in BOCARDO formatus, tunc loco Majoris pone contradictoriam conclusionis, mox subjice minorem dati Syllogismi invariata, atq; sic elice conclusionem, qua contradicet Majori prioris Syllogismi.

II. Sit v.g. Syllogismus in BAROCO.
Ba. O. virtus moralis est habitus.
roc. Q. Qualitas non est habitus.
o. E. Q. Qualitas non est virtus moralis.

Reducitur ita:

BAR-

ac trans-
unt obvia.
le natu-
cludere
riatq; se-
n variat,

: Si tibi
ROCO
deinde
iam con-
tandem
adictoria
verò de.
DO for-
contradi-
ice mino-
r, atq; sic
cet Major

ROCO,

moralis.

Bar-

Bartholomaeus Ximenes totum ortenomen
explicatione notationum insumit. *10. 11. 12.*
Asterius eos nihil estimavit.

Bar. O. virtus moralis est habitus.

ba O. Qualitas est virtus moralis.

ra. E. O. Qualitas est habitus.

12. Sit etiam Syllogismus in BOCARDO:

Boc. Q. Animal non est homo.

ar. O. Animal est Substantia.

do. E. Q. Substantia non est homo.

Reducitur ita:

Bar. O. Substantia est homo.

ba. O. Animal est substantia.

ra. E. O. Animal est homo.

13. Fundamentum hujus Reductionis est. quod due contradictoria simul esse vere non possint. *De modalibus non vult*

CAPUT V. *ut a finis?*

De Syllogismis Modalibus.

1. Ne explicatio enunciationum modalium frustra videatur suscepta, (lib. II. cap. IV. §. 4.) breviter de Syllogismis modalibus qui ex propositionibus modificatis constantur, agemus.

2. Syllogismus modalis est, qui constat ex propositionibus modalibus legitime dispositis.

3. Syllogismus modalis est vel purus vel mixtus.

4. Pu-

ortennian
mit. 10
it.

4. Purus est, qui constat ex puris modalibus, & ex iisdem modis v. g.

Qui necessario est homo necessario est bipes.

Q. animal necessario est homo.

E. Q. animal necessario est bipes.

5. Modalis mixtus est, qui constat ex propositionibus diversis; utpote vel ex modalibus & absolutis, velex modis diversis.

6. Prioris exemplum esto istud:

Necesse est, omne animal sentire.

O. homo est animal.

E. Necesse est, omnem hominem sentire.

7. Posterioris exemplum sit hocce.

Contingit, omne animal moveri.

Necesse est, omnem hominem esse animal.

E. contingit, omnem hominem moveri.

8. Cavendum heic probè est, ne termini absoluti confundantur cum modificatis. v. g.

Contingit, omne currens esse hominem.

Con-

ouris mo;

essario est

mo.

ui constat
nte vel ex
modis di-

l:
re.

m sentire.

le.
eri.

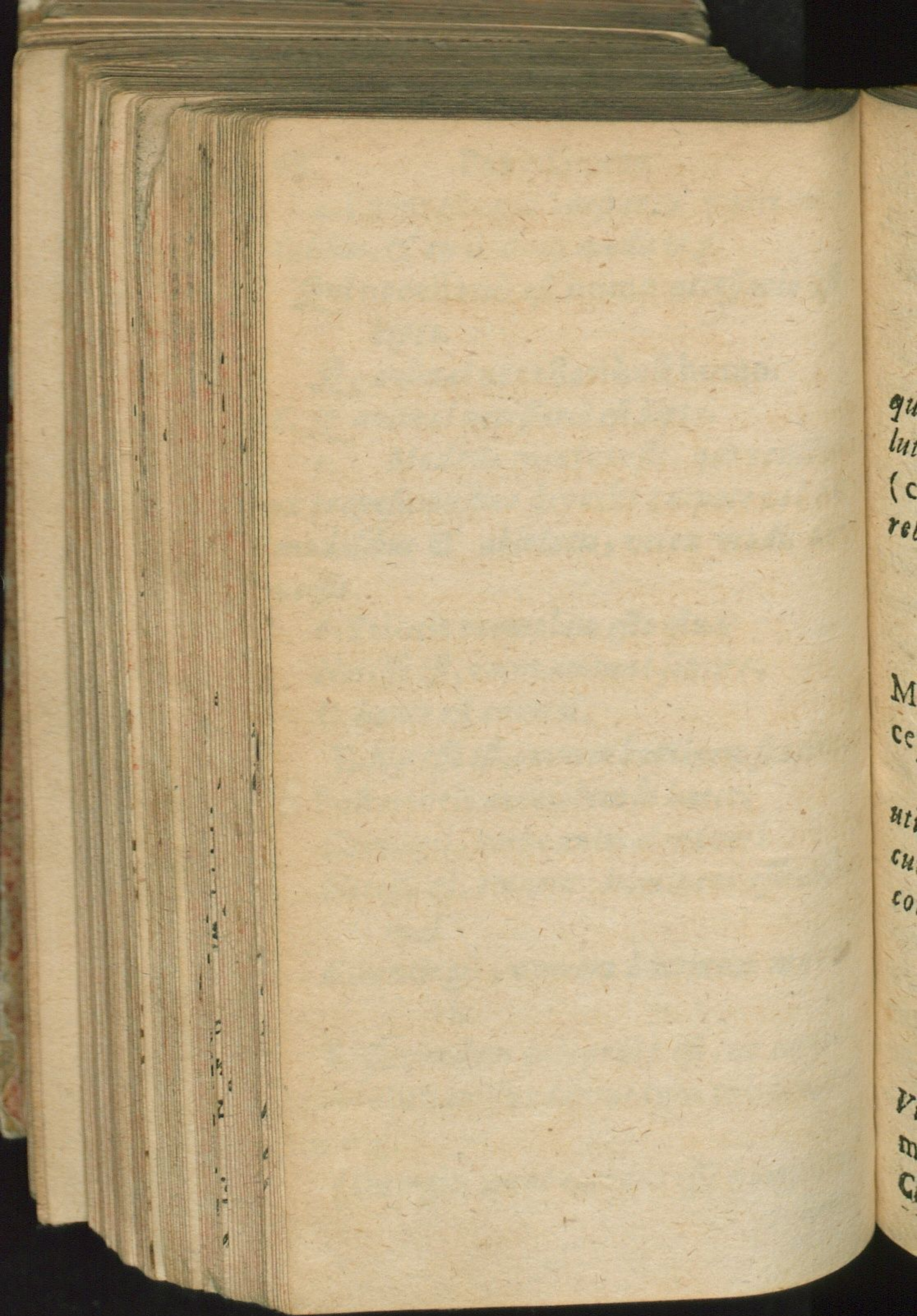
esse ani.

m move.

ne termi-
modifica-

hominem.
Con-

qu
lu
(c
re

M
ce

ht
cu
co

V
m
C

Contingit, omne rationale esse currens.

E. Contingit, omne rationale esse hominem.

9. Falsitatis in conclusione causa est, quod medius terminus in maiore sit absolutus (currens) in minore modificatus, (contingenter currens) id quod adparebit, si ita exponas Syllogismum:

O. currens contingenter est homo.

O. rationale contingenter currit.

E. O rationale contingenter est homo.

Modus enim pro determinatione acceptus prædicatum adficat.

10. Canones de Syllogismis modalibus utiliores sunt sequentes. I. In primâ & secundâ figurâ ex puris necessariis sequitur conclusio necessaria v. g.

Necesse est omne animal sentire.

Necesse est, omnem hominem esse animal.

E. Necesse est, omnem hominem sentire.

Videtur tamen eiusmodi consequentia materialis potius, quam formalis. II.

Cum in primâ figurâ altera propositio est

est necessaria, altera pura, conclusio de in-
 esse infertur. Hæc verò an necessaria sit
 an contingens ex materiâ dijudicandum.
 III. In secundâ figurâ cum altera proposi-
 tio est necessaria, altera pura; tunc de-
 mum conclusio necessaria est, cum propo-
 sitio universalis negans est necessaria,
 aliàs est conclusio pura. IV. in tertiâ figu-
 râ cum altera propositio est pura, & al-
 tera necessaria, ut conclusio necessaria
 efficiatur, oportet in Syllogismo adfirma-
 tivo universalem affirmativam esse ne-
 cessariam: in negativo autem universa-
 lem negantem decet esse necessariam; al-
 lioqui conclusio est pura. Sed alii ex-
 pendentes istas Aristotelis regulas recte
 usita generaliter statuunt: V. in omni-
bus figuris ex præmissarum alterâ neces-
sariâ & alterâ purâ vi forme pure sem-
per infertur conclusio. VI. In omnibus
figuris cum utraq; propositio est contin-
gens, semper vi forme pure sequitur con-
clusio. v. g. Contingit omne currens esse
 hominem.

Con-

clusio de in
ecessaria su
ndicandam
era propo
a; tum de
cum propo
ecessaria
tertia figu
ura, & al
o necessaria
no adfirma
vam esse ne
m universa
ecessariam; 4.
Sed alii ex
regulas recti
V. In omni
altera neces
et pura sem
In omnibus
est contin
sequitur con
currens esse

Con

Syllogismus exponibilis est, qui con-
stat ex propositionibus habentibus ensum
obscurum, ratione cui in eodem posi-
ti. Tartareus.

Contingit omne rationale currere,

E. Omne rationale est homo.

VII. In omnibus figuris cum altera propositio est contingens, & altera de inesse, siue pura, sequitur conclusio pura.

CAPUT VI.

De Syllogismis Exponibilibus.

1. Syllogismus Exponibilis est, qui constat ex propositionibus exponibilibus.

2. Est q³ vel Exclusivus constans propositionibus exclusivis vel Exceptivus, ex exceptivis propositionibus conflatus; vel Reduplicativus, ex reduplicativis; vel Comparativus ex comparativis factus.

3. Notetur ergo discrimen inter terminos absolutos, ac determinatione aliquâ adfectos. Vitiosus enim est Syllogismus: O. animal rationale est bipes.

Solus homo est animal rationale.

E. Solus homo est bipes. Sic argumentantur Calviniani nonnulli:

O. in cœlo triumphaturus est vocatus.

Soli electi sunt in cœlo triumphaturi.

E. Soli electi sunt vocati.

q. Idem

qui con-
suetudinem
sunt in
possi-

4. Idem sentiendum de aliis Syllogismis exponibilibus. Itaq; nihil sequitur:

O. homo est mortalis.

O. Studiosus secundum animam est homo.

E. O. Studiosus secundum animam est mortalis,

5. Canones necessarii sunt, qui sequuntur: I. Qualis terminus est in unâ propositione, talis quoq; sit in alterâ necessarium est. Matè ergò colligitur:

Filius Mariæ est Filius Dei æternus.

Christus secundum carnem est Filius Mariæ,

E. Christus secundum carnem est filius Dei æternus.

II. Determinatio terminorum rectè collocanda est, ne impertinenter fiat, aut subdole divellatur. Nihil ergò concluditur sequenti collectione:

Fides, sine operibus justificat.

Fides sine operibus, est res mortua.

E. Res mortua justificat. In majore enim determinatio ad prædicatum, in minore

Syllogismi
itur:

animam est

animam est

ui sequun-
unâ propo-
â necessum

ei aternus.
n est Filius

em est filius

rectè collo-
t, aut sub-
ncluditur se-

ficat.

es mortua.
In majo-
dicatum, in-
mino.

Syllogismus compositus est, cuius altera
vel utraque praemissa est composita.

Identitas una rei explicata uno aut
pluribus conceptibus. Mendota Hispan.

minore verò ad subiectum refertur, & consequenter non fit legitime.

CAP VII.

De Syllogismis Compositis.

1. Syllogismus Compositus vulgò dividitur in Adiunctivum & Transiunctivum.

2. Adiunctivus Syllogismus dicitur, qui constat ex maiore composita per relationem, adsumto aliunde termino aliquo minoris v. g.

Qualis berus, talis servus.

At berus est bonus.

E. & servus est bonus.

3. Canones. I. In affirmativis vitiosa fit collectio, si posita identitate communi adsumatur identitas propria. v. g.

Ubi ego sum, ibi & tu es.

Ego sum in hoc meo loco.

E. & tu es in hoc meo loco. II. In negativis vitiosa fit comparatio, si posita priorum diversitate adsumatur aliquod commune. v. g. Quod ego sum, tu non es.

Ego sum homo,

E. Tu non es homo.

4. Transiunctivus Syllogismus dicitur,

D

qu

cuius alteri
imposita.

ta uno aut
Hispan.

qui in minore transsumit alteram partem
majoris & ita concludit aliam partem
majoris.

5. Estque triplex. Hypotheticus, Dis-
junctivus, & Copulativus.

6. Hypotheticus est, cujus major pro-
positio est hypothetica. v. g. Si animal est,
sentit.

Atqui equus est animal.

E. equus sentit.

7. Huius duo sunt modi legitimi, quo-
rum prior progreditur a positione antece-
dentis, ad positionem consequentis. v. g.

Si homo est, animal est.

Sed Petrus est homo.

E. Petrus est animal. Posterior
procedit a remotione consequentis ad re-
motionem antecedentis. Syllogismi Prior
ris modi referuntur & permittuntur in
primam, posterioris vero in secundam
Categoriarum figuram.

8. Dantur duo modi vitiosi. Prior a re-
motione antecedentis ad remotionem
consequentis. v. g.

Si homo est, animal est.

ra partem
a partem

cus, Dis

major pro
animal est,

mal.

gicimi, quo
one antece
ntis. v.g.
est.

Posterior
entis ad re
isim Pri
antur in
secundam

i. Prior a re
emotionem

al est.

sed

Dilemma & 2 plz: effugere et maffugere.

gori
prin
sequ

ricu
secu

9
maj
disj
toll

à p
v.g.

PO
alt

est

Sed canis non est homo.

E. canis non est animal. Hic si in Cate-
goricum mutetur, minor erit negativa in
primâ figurâ. Posterior à positione con-
sequentis ad positionem antecedentis. v. g.

Si homo est, animal est.

Sed canis est animal.

E. Canis est homo. Hunc si in Catego-
ricum transmutas, erit affirmativus in
secundâ figurâ.

9. *Syllogismus Disjunctivus est, cujus*
major constat ex terminis repugnantibus,
disjunctivè positus, indeq; unâ parte positâ
tollit alteram, aut contrâ.

10. *Itaq; duo sunt ejusdem modi. Prior*
à positione unius ad remotionem alterius.
v. g.

Aut dies est, aut nox est.

Sed est dies. E. non est nox.

Posterior à remotione unius ad positionem
alterius. v. g. Aut doctus est, aut indoctus.

Sed non est indoctus.

E. est doctus.

11. *Huc referrisoleet Dilemma, quod*
est Syllogismus Disjunctivus mixtus, u-
tramq;

tramiq; partem minoris probans, ut utrinq; petat feriatq; adversarium, unde & Syllogismus cornutus adpellatur. v. g.

Amicus tuus aut probus est aut improbus.
 probus.

Si probus, cur accusas?

Si improbus, cur uteris eo? Hac argumentandi formã frequenter utuntur Oratores ad perturbandos animi affectus.

12. Syllogismus Copulativus est, qui majorem habet copulativã negativã. v. g.

Non & homo est, & equus.

Atqui est homo.

E. non est equus.

13. Canones. I. In disjunctivis Syllogismis major debet esse apta & completa, b. e. constans ex differentaneis, & integra partium enumeratione. II. Disjunctio itaq; non fiat ex consentaneis, compossibilibus, aut subordinatis.

CAPUT IIX.

De imperfectis argumentationibus.

I. Imperfectæ argumentationes sunt Enthymema, Inductio, Exemplum & Sorites.

2. Enthy.

ut utrinque
de Syl-
v.g.
aut im-

Hac argu-
tuntur O-
i adfectus.
as est, qui
gantē. v.g.
equus.

is Syllogis-
mpleta, b.
inegra
ndio itaqz
ossibilibus

tionibus.
iones sunt
nplum &
Enthy.

Sed a potenti laesus es, aut ab imbecilliori,
Si a potenti, scarce tibi ipsi ne subvincta
infirmitate attendas tibi majus malum,
Si ab imbecilliori scarce illi. Senec. de ira.

Quos tibi veniat Actor, et Juris Locus.
Distinctio est ut inter generale et speciale. Fron-
mentatio est genus, Syllogismos species.

Imperfectio est duplex vel essentialis vel
accidentalis.

Sua sunt partes inductionis, antecedentia et
sequentia.

2. Enthymema est Sytlogismus im-
perfectus, in quo una premissarum omit-
titur, & sic festinata inferitur conclusio
v. g.

Superbia est peccatum.

E. Superbia est fugienda.

3. Aristoteles ita definit: ἐνθύμημα
ἐστὶ συλλογισμὸς ἀτελής ἐξ εἰκότων ἢ ση-
μείων b. e. est Syllogismus imperfectus
ex verisimilibus aut signis τὸ δὲ εἰκὸς ἐστὶ
πρὸς τὰς ἐνδοξὰς, σημεῖον δὲ πρὸς τὰς
ἐπιδεικτικὰ, ἢ ἀναγκάσια, ἢ ἐνδοξὰ *

4. Si in antecedente non adparet præ-
dicatum consequentis, (conclusionis) de-
est major: Si non adparet subiectum, de-
est minor propositio:

5. ἐπαγωγή ἐστὶν ἢ ἀπὸ τῶν καθ' ἕνα
εἰς τὴν καθόλου ἰσοδότης. Inductio
est, quando ex singularium enumeratio-
ne colligitur universale. v. g. Hic, iste, ille
homo moritur, & sic porro. E. omnes
moriuntur.

6. ἀπαδείκτεια ἐστὶν, ὅταν τὸ μέσω τὸ
ἀκέραιον ἀρχὸν δεῖχθῆ ἢ δια τῶν οἴσιν

ialis vel

entia et

7. *Exemplum est, cū majus
extremum ostenditur inesse medio per
quoddam simile tertio. Vel brevius: Ex-
emplum est argumentatio à simili aliquo
singulari exemplo. v. g.*

*Abraham justificatus est per fidem in
Christum.*

*E. Et nos per ejusmodi fidem justifica-
mur.*

7. *Sorites est coacervatio Syllogismo-
rum per propositiones necessarias in con-
tinuâ serie multiplicatas, donec tandem
in conclusione primum subiectum cum po-
stremo predicato conjungantur. v. g.*

O. homo est animal.

O. animal est sentiens.

O. sentiens est vivum:

O. vivum est animatum.

E. O. homo est animatus.

8. *Modus resolvendi Soriten hic est.
Ad construendum primum Syllogismum
loco majoris sume secundam præmissam
loco minoris verò primam, et conclusio
sponte sequetur. Ad conficiendum secun-
dum Syllogismum, loco majoris sume ter-
tiam*

R.
st. cū majus
e medio p
reviūs: Ex
simili aliquo
r fidem in
em justifica
Syllogismo
rias in con
ec tandem
lum cum po
ir. v.g.
l.
ens.
m:
atum.
atus.
iten hic est
yllogismum
premissam
& conclusio
ndum secun
ris sume ter
riam

Hebeja invenia magis exemplis qm oratione
cupiantz.

De sententia modo Strici magister
delectat sunt.

tiam premissam, loco minoris verò conclusionem precedentis Syllogismi, unde facile sequetur conclusio. Atq; ita porro.

9. Canones: I. Enthymema fiat in manifestis & facilioribus, non in immanifestis ac difficilioribus. II. Exemplum sit simile, & non dissimile. Unde non sequitur.

Apostoli non didicerunt linguas in Scholis.

E. nec nos linguas in Scholis discemus.

III. Exemplum plus ponderis habet ad persuadendum, quam necessitatis ad probandum. IV. Inductio omnia enumeret membra necessarium est. ~~si non~~ explicite, saltem implicite, additâ solenni formulâ: Nec potest ullum dissimile dari aut contrarium. V. Sorites constet ex propositionibus essentialibus aut necessariis.

10. Atq; huc usq; pars Logices Centralis sive communis.

Doctrina de **INVENIENDO** MEDIO TERMINO, adpendicis loco ex aliis, iisque; diversis auctoribus collecta, & huc addita.

§. 1. *Eutopia est, quâ quis instructus invenire potest medium terminum ad quamvis questionem vel probandam vel improbandam.*

2. *Ut verò hæc doctrina feliciter à nobis hauriri possit, notandum ante omnia venit, quid sit antecedens, quid consequens, & quid repugnans. Istorum enim terminorum creberrima in subsequentibus regulis fiet mentio.*

3. *Antecedens itaq; hoc loco dicitur terminus, qui est ordinatus ad consequens, tanquam inferius ad superius, vel angustius ad latius sive communius; hoc est qui in predicatione ordinaria loco subiecti poni potest. Sic Homo est antecedens in respectu ad animal; animal verò est antecedens in respectu ad corpus.*

4. *Consequens dicitur terminus, qui*

NIEN-

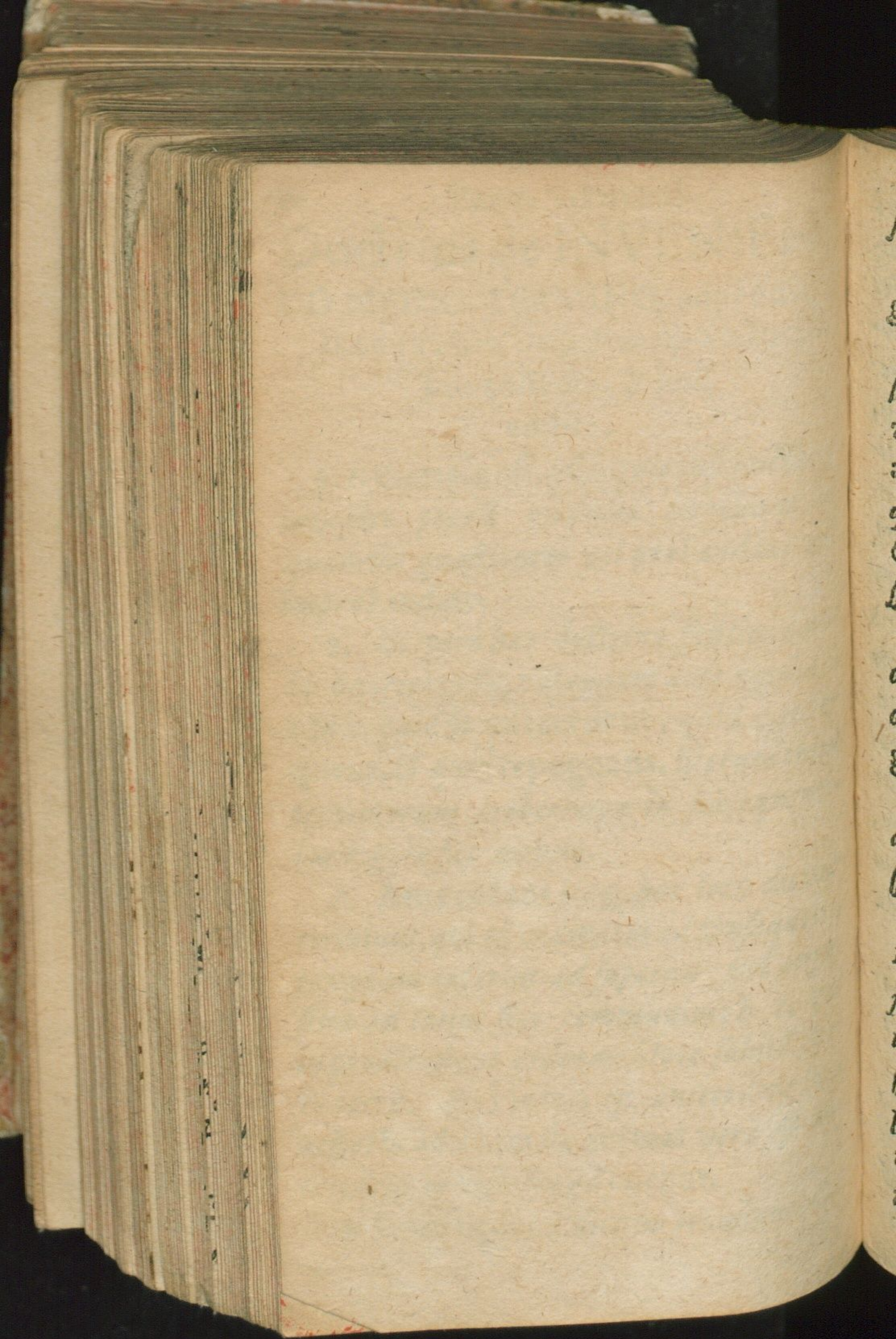
pendicis
auctori-

structus
minum ad
andam vel

licius à no-
te omnia
id conse-
orum enim
bsequentia

oco dicitur
onsequens
vel angu-
; h e. qui
subiecti po-
cedens in
erò est an-

minus, qui
se

se haber ad antecedens, veluti superius ad inferius, vel latius sive communius ad angustius.

5. Ejusmodi consequens est, quidquid sive in Quid, sive in Quale vel essentielle, vel accidentale, per modum proprii, vel accidentis universaliter predicari de aliquo potest. Sic animal, rationale, risibile, & bipedem esse sunt consequentia in respectu ad hominem.

6. Repugnans dicitur, quidquid alicui rei non convenit. Sic omnes termini oppositi ac disparata dici possunt repugnantia.

7. Hac anticipasse sufficiat. Ipsa verò doctrina regulis cum generalibus, tum specialibus includitur.

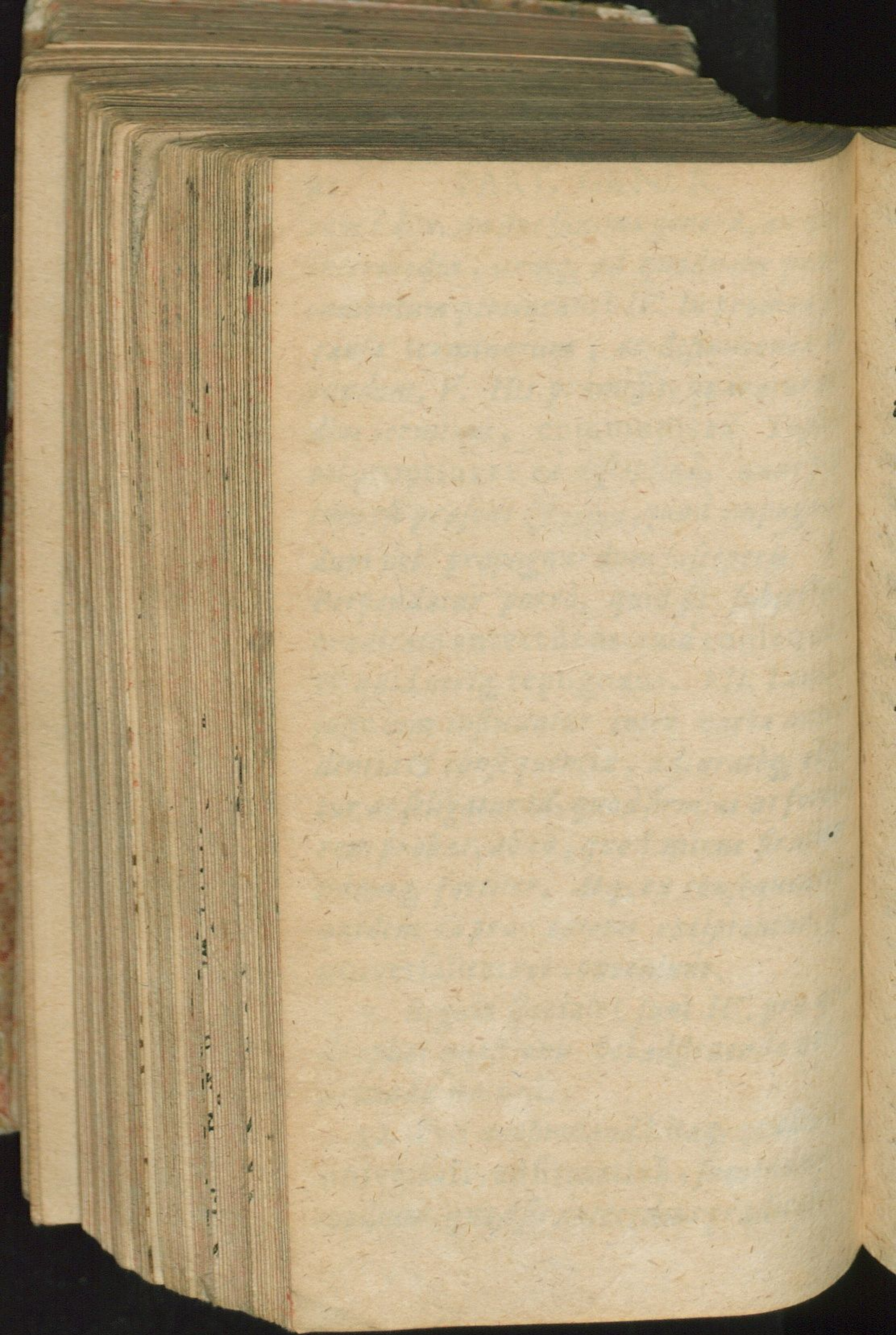
8. Regulae generales numero sunt. VII.
 I. Ambiguitas vocis cujusq; h. e. tam subiecti quam predicati, ante omnia tollatur. II. Inspiciatur questio, atq; probe dispiciatur, ex quam disciplina Philosophica vel facultate sit desumpta. III. Ulterius consideretur, ex quonam Entis genere subiectum & predicatum sit deprom-

tum? b. e. An sint summa genera, an vero intermedia, itemq; ad quodnam predicamentum pertineant? IV. In promptu sint causæ terminorum, ac definitiones eorundem. V. His præmissis, queratur medius terminus, communis ex Topicis vel proprius ex eâ disciplinâ, unde petitur est præsens *Σύμψα*, quod impugnandum vel propugnandum susceperis VI. Perpendatur porro, quid sit subiecto & predicato antecedens, quid consequens & quid utriq; repugnans. VII. Tandem iudicium instituat inter varia antecedentia & consequentia, adcuratq; eligatur ac seligatur id, quod firmitus ac fortius rem probat, ab eo, quod minus firmiter, minusq; fortiter. Atq; ex consequentibus quidem ea præ cæteris excipiantur, quæ universaliter rei conveniunt.

9. Regule speciales sunt IV. pro quadruplici questionis vel adstruende vel destruende naturâ.

10. Pro confirmandâ itaq; questione universalis affirmativâ, sumendum est medium, quod sit antecedens prædicati, & con-

3
ra, an vero
nam predi-
promtu sint
nitiones eo-
ueratur me-
ex Topicis
unde peti-
impugnan-
eperis VI.
subiecto &
consequens
VII. Tandem
aria antece-
ratèq; eligi-
us ac fortius
us firmiter
nsequentibus
pianur, que
IV. pro qua-
uenda vel de-
questione
umendum est
predicati, &
con-

consequens subiecti. Sic ad probandam
hanc questionem; Omnis Iustitia Ethica
est habitus, sumi potest Medium, Vir-
tus. Hoc enim est antecedens predicati,
& consequens subiecti; id propter ita for-
metur Syllogismus;

Omnis virtus est habitus.

Omnis Iustitia Ethica est virtus.

E. Omnis iustitia Ethica est habitus.

II. Pro adstruenda questione univer-
sali negativâ, sumendam est Medium,
quod sit consequens subiecti, & repugnans
predicati, vel consequens predicati, &
repugnans subiecti. Sic pro confirmanda
hac propositione: Nullus lapis est ani-
mal: Medii loco sumatur id Vivere. Et
enim consequens predicati, & repugnans
subiecti; unde fiet sequens Syllogismus:

Omne animal vivit.

Nullus lapis vivit.

E. Nullus lapis est animal.

Eodem modo si adserere velis hanc
propositionem. Nullus ignavus est hono-
randus, elige tibi Medium, quia vitiosus,
Hoc enim est consequens subiecti & re-

Ignans prædicati: Syllogismus erit ejusmodi:

N. vitiosus est honorandus,

O. ignavus est vitiosus,

E. N. ignavus est honorandus.

12. Pro stabiliendâ questione particulari affirmativâ, querendum est medium quod sit vel antecedens prædicati & subiecti, vel consequens prædicati & antecedens subiecti. Si igitur probanda hæc propositio; Quædam Qualitas est honorabilis: Loco medii sumatur virtus, quæ antecedit subiectum & prædicatum, terminari autem disponantur ita;

O. Virtus est honorabilis.

Q. Qualitas est virtus.

E. Q. Qualitas est honorabilis.

13. Pro questione particulari negativâ, eligendum est medium, quod sit antecedens subiecti & repugnans prædicati.

14. Servit hæc Regula omnibus omnimodis figuris, quia ejusmodi questio, quæ particulariter aliquid de subiecto negat, concludi potest in omnibus figuris. Sit igitur probanda hæc propositio; Quidam habitus

R.

us erit ejus

us,

us.

one partico

est medium

icati & sub

ti & antece

da hęc pro

est honora

virtus, qu

catum, ter

s.

ilis.

i negativā

lit antece

dicati.

nibus omni

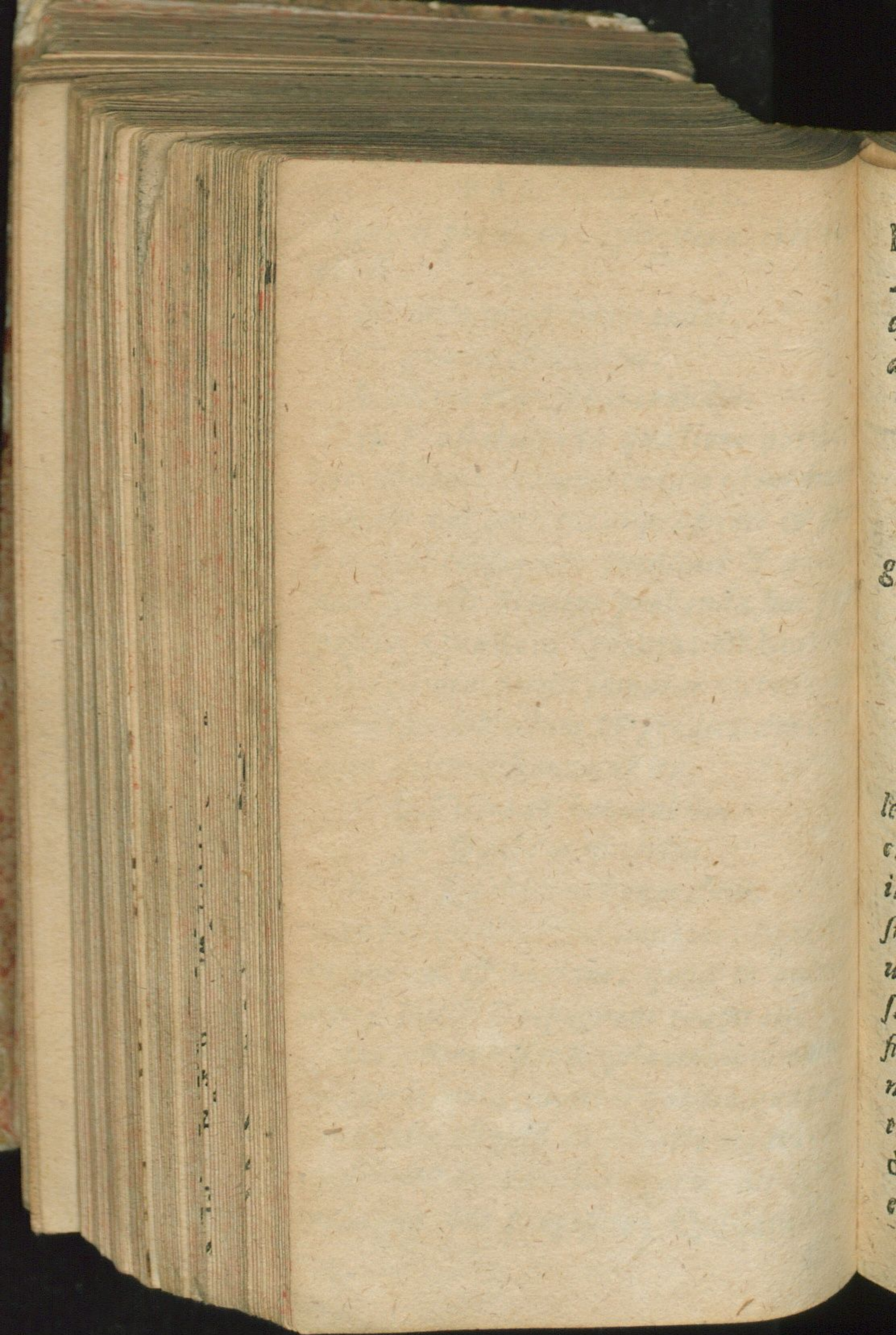
io, que par

negat, con

. Sit igitur

idam ha

bitq

bitus non est laudandus. Eligo proinde
Medium, quod est ebriositas. Hæc enim
est antecedens subjecti, & repugnans præ-
dicati: Syllogismus erit talis:

N. ebriositas est laudanda.

O. ebriositas est habitus.

E. Q. habitus non est laudandus

15. Regulas istas speciales nonnulli Lo-
gicorum sequenti incluserunt Disticho;

Napcas, Cipinis vel Nipis, Cesrepe,

Cepres,

Postremò Nosrop, Medium sic quod-
vis habebis.

16. Ut verò isti duo versiculi memoria-
les intelligantur, observanda sunt tùm vo-
cales tùm consonantes. Vocales autem
idem significant, quod in modis Syllogi-
smorum. A. enim denotat propositionem
universalem affirmativam; E. univer-
salem negativam; I. particularem ad-
firmativam, atq; O. tandem particularem
negativam: Atq; per consonantes deno-
tatur subjectum, prædicatum, atq; Me-
dius terminus; P. enim est nota prædi-
cati; S. verò subjecti; Ast Medius termi-

*nus indicatur partim per N. quod notat
antecedens, partim per C. quod notat
consequens, partim per R. quod signifi-
cat repugnans.*

17. Et tantum etiam de hac materia.

LOGICÆ SPECIALIS

LIBER I.

De materia Syllogismorum NECES-
SARIA.

CAPUT I.

De natura Syllogismi Necessarii & De-
monstrativi.

§. 1.

Hactenus Syllogismi consideravimus
formam, restat, ut & materiam
rimeretur.

2. Syllogismi materia triplex esse dici-
tur, Necessaria, Probabilis & Sophisti-
ca: unde Syllogismus vel Necessarius &
Demonstrativus, vel Contingens &
Probabilis, vel denique Sophisticus.

3. Syllogismus Necessarius est, qui
constat ex propositionibus necessario ve-
ris.

quod notat
quod notat
quod signifi-

ateria.

LIS

NECES.

rii & De-

deravimus
materiam

ex esse dici-
Sophisti-
ellarius &
ngens &
nisticus.

us est, qui
essario ve-
ritas

*Nil affirmo, nec quicquam ab ullo credi
velo ^{unus} quod illa evidens et inob-
tatio persuadent, dicit Cartesius.*

Principia sunt, quae nec ex se, nec ex
aliis sed omnia lex seipsum sunt.
Grave est id quod fertur ad bonum inferiorem.
Leve est quod ascendit ad bonum superiorem.

ris indeq; infert conclusionem certissimam.

4. Solet dividi in Didascalicum & Apodicticum seu Demonstrativum.

5. διδασκαλικοὶ λόγοι οἱ ἐκ τῶν οἰκείων ἀρχῶν ἐκάστου μαθήματος, καὶ οἱ ἐκ τῶν ἑπισημομένων δοξῶν συλλογισμοί νοίαι Philosophu 1. Sophist. Glencb. cap. 2. unde ita definimus: Didascalicus Syllogismus vocatur, qui ex propriis cujusq; discipline principiis ratiocinatur. v. g. Physicus ex physicis, Ethicus ex Ethicis, Theologicus ex Theologicis.

6. Aliàs vocatur Analyticus, cum valde proficit ad resolvenda opera seu scripta. v. g. ex Physicis.

O. grave descendit.

O. terra est gravis.

E. O. terra descendit. Ex Ethicis.

N. vir bonus injuriam infert alteri.

O. justus est vir bonus.

E. N. justus injuriam infert alteri.

7. Ἀπόδειξις ἐστὶ συλλογισμὸς ἑπιστημονικὸς ἐξ ἀληθῶν καὶ πρώτων, καὶ ἀμέσων,

καὶ

ere, neq; er
ut.
in infertorem.
mitemum.

καὶ ὑπερμακροτέρων, καὶ μεσοτέρων, ἢ ἀν-
 τὶ τῶν τῶν συμπερασματικῶν. Ex. t. post. A.
 nal. cap. 2. b. e. Demonstratio est Syllo-
 gismus, scientiam pariens, constans ex
 principiis, veris, primis, immediatis, no-
 tioribus, prioribus, & quæ causæ sunt
 conclusionis.

8. Vera sunt, quæ per suam naturam
 ita se habent, ut cum re significata sine ex-
 ceptione universaliter consentiant. Prima
 & immediata dicuntur, quando predi-
 catum ita coheret cum subiecto, ut nullum
 interpositum sit medium, quo copulentur:
 sed per se cohereant. Subiectum heic dicitur
 πρῶτον δεικτικόν Priora & notiora
 conclusionē sunt, quæ majorem habent
 evidenciam ac certitudinem, vel respectu
 nostri, quomodo notiora dicuntur, quæ
 sensui sunt vicina; vel naturā, quo modo
 universaliora. notiora sunt particulari-
 bus. Causæ conclusionis dicuntur, quia
 rei demonstratæ causa sunt, vel quia illā ef-
 ficiunt, eiq; certitudinē infallibilē ostēdūt.

9. Canones. I. Qualia sunt principia,
 tales quoq; sunt eorum conclusiones. II.

Scire

ov, u, ai-
t. post. A.
est Syll-
onstans ex
liatis, no-
aufa sunt

naturam
ta sine ex-
nt. Prima
ndo predi-
ut nullum
puleretur:
eic dicitur
notiora
em habent
vel respectu
ntur, que
quo modo
articulati-
ntur, quia
quia illa ef-
ile ostendit.
principia,
siones. II.
Scire

Mediata scilicet que non intercedit medium.

Verum est in intellectu quod non sitius
dicitur in sensu.

Scire est rem per causam cognoscere. In-
telliguntur a causa proxima, non remo-
ta. III. Quod mutabile est, id neq; demon-
strari potest, neq; demonstratiōē admittit.
Necessaria enim in demonstratiōe sunt o-
mnia, ergo & immutabilia. IV. Cavendum,
ne vitiosus fiat transitus è genere in genus.
Quia ὁ ἀεὶ μεταβαίνων εἰς ἄλλο γένος.

CAPUT II.

De Necessitatis gradibus.

§. 1. Necessaria cum esse debeat Syll-
gismorum Demonstrativorum materia,
hant præter rem de necessitatis gradibus
sumus solliciti.

2. Gradus ejusmodi necessitatis sunt
tres. I. κατὰ παντὸς h. e. de omni. 2. κατὰ
αὐτὸ h. e. per se. 3. κατὰ ὄλην πρῶτον, h. e.
universale primum.

3. Propositio κατὰ παντὸς dicitur,
quando predicatum inest omni subiecto,
semper & ubiq; v. g. nix est alba. Zaba-
rella distinguit inter κατὰ παντὸς priori-
sticum, quod requirit universalitatem
subiecti, & posterioristicum, quod flagi-
taretiam perpetuitatem temporis. Vide
ipsum l. I. de princ. necess. c. 22.

4. *Propositio καὶ αὐτὸ* vel per se est quando predicatum per essentiam rei inest, sive essentialiter cum subiecto coheret. Modi huius sunt quatuor. I. Quando predicatum essentialiter definit subiectum: quo pertinet genus & differentia, & tota definitio essentialis v. g. homo est animal. II. quando subiectum pertinet ad definitionem predicati, vel quando ἰδιὰ καὶ ἑνὶ dicantur, v. g. canis latrat. III. quando predicatum dicitur de primo suo subiecto, cui immediatè & primò inest, v. g. corpus est quantum. IV. quando causa proxima coheret cum effectui suo proximo & adequato. v. g. materiatum est quantum: ignis calefacit; Luna patitur eclipsin ob interpositionem terre.

5. *Propositio καὶ ἑνὶ* dicitur, quando predicatum adequatè inest suo subiecto, quâ tale est. ideoq; reciprocari cum eodem potest. v. g. animal, quâ animal, sentit. Estq; summus necessitatis hic gradus, priores omnibus includens.

CANONES.

61.

per se est
am rei in-
do cobe-
I. Quan-
finit subje-
fferentia,
v g. homo
lum perti-
et quando
nis latrat.
r de primo
primo inest,
uando cau-
su suo pro-
eriatum est
na patitur
e.

itur, quan-
nest suo subs
reciprocari
animal, qua
nus necessi-
aneis inclu-

6.1.

6. 1. Quod absolutè necessarium non est, verè catholicum non est. Est autem absolutè necessarium, quod ubique & semper tale est. Vide §. 3. II. Quò major est necessitas, eò major est universalitas. III. Quod per se inest, omni inest, & semper. IV. Summè necessarium est, quod primò & adequatè inest.

CAPUT III.

De Speciebus Demonstrationis.

§. I. Demonstratio duplex est: Primaria & Secundaria.

2. Primaria dicitur, quæ fit ex propositionibus primis & immediatis, quæ proximam & immediatam causam alicujus rei continent. Vocatur etiam Demonstratio τῆς διότι, vel propter quid. v. g.

O. rationale est docile.

O. homo est rationalis.

E. O. homo est docilis.

3. Secundaria dicitur, quæ quidem ex præmissis necessariis aliquid probat, sed ex ex iis, quæ per alia primò — vera sunt demonstrabilia: qualia sunt causa non simpliciter proxima, sed aliquo modo

do remota, item effectus mediatuſ. v. 8.

Quod respirat, habet pulmonem.

Canes respirant.

E. Canes habent pulmonem.

4. Canones addi heic poſſunt ſequen-
tes. I. Demonſtrationum principia ſunt
propria, non aliena, neq; communia. II.

Demonſtratio non eſt rerum fortuitarum.

III. Demonſtratio non eſt rerum ſub ſen-
ſum cadentium, ſed univerſalium, & per-
petuarum. IV. Demonſtratio adfirmati-

va nobilior eſt negativa. V. Non demon-
ſtrantur Subſtantia de Subſtantia, neq;

Accidentia communia de Subjectis com-
munibus, neq; omnia accidentia infe-
parabilia, ſed illa tantum, que certam &
proximam habent cauſam & ab ipſius sub-
jecti natura promanant.

CAPUT IV.

De fructibus ſeu effectibus Demonſtratio-
nis.

§. I. Effectus Demonſtrationis ſunt
Scientia, Definitio & Methodus.

2. Scientia eſt cognitio cauſe, propter
quam res eſt, quod illius cauſa ſit, & quod
aliter

atus. v. g.
em.

tunt sequen-
incipia sint
munia. II.
ortuitarum.
rum sub sen-
um, & per-
o adfirmati-
Non demon-
antiis, neg-
bjectis com-
identia inse-
e certam &
ab ipsius sub-

monstratio.

ationis sunt
modus.
use, propter
si, & quod
aliter

Leto & duplex, corruptiva et certifi-
cans. Non autem intelligitur corruptiva nisi
per etiam.

certa et evi- ens notitia, quae
singulis rebus habemus.

Opinio est notitia non plane certa.

Conscientia est absentia scientiae, quae
vel nobiscum nascitur, vel aliunde acquiritur.
est simplex, vel composita, scilicet facti, vel universalis, vel
particularis.

Adhuc notandum, dicuntur illi qui plane
indubitabili sunt ad liberalem doctrinam.
Definitio est vel essentialis, causalis, accidentalis.

Syllogismus demonstrativus et dialecticus differt
per materia et forma, et sine.

aliter res illa se habere nequeat. v. g. Scio ignem adscendere, propterea quia levis est. Et levitas est proxima adscensus causa. Opposita sunt Opinio & Ignorantia.

3. Definitio est oratio, quâ essentia rei explicatur. Haberi ista ex demonstratione facile potest. v. g. Eclipsis Lunæ demonstratur per interpositionem terræ inter Solem & Lunam. Hinc fit definitio: Eclipsis Lunæ est obscuratio Lunæ facta per interpositionem terræ inter Solem & Lunam.

4. Methodus est ordo ex principiis dependens, & progreditur à causis ad effecta, vel ab effectis ad causas.

5. Sed de definitione & methodo sub finem opusculi acturi sumus prolixius.

6. Interim hæc de Demonstratione quæ tradidimus, sufficiant tironi.

PARTIS SPECIALIS

LIBER II.

De Syllogismis Dialecticis & Probabilibus.

Proœmium.

S. 1 Syllogismus Dialecticus est, qui ali-

ta.
tia, que
de aq. vici
universalis vel
a q. i. plane
n. d. d. d. d.
, aut entalis.

Kalendis dis
me.

aliquid probat ex principiis communibus
& probabiliter veris.

2. Dicitur ita δὲ τὸ ἐδιδάχθη αὐτῷ ἢ e.
colloqui vel differere cum aliis, quia
ejusmodi Syllogismus aptus est ad dialo-
gos, colloquia, congressus ac disputationes
eruditè instituendas. Adpellatur etiam
Topicus, quod ex certis locis, qui Grecis
τόποι dicuntur, sumatur.

3. Requiritur a. ad Syllogismum Dia-
lecticum, ut ejus principia sint. 1. vera 2.
probabilia.

4. Sunt verò probabilia, quae vera
videntur vel omnibus, vel pluribus, vel
sapientibus; & his iterum vel omnibus,
vel pluribus, vel praestantioribus. Graecè
ἐνδοξα, quod opinionibus (δόξαις) ho-
minum recepta sunt. Cavendum itaq; ne
adferamus ἑξ ἄδοξα.

5. Haec probabilia cum sint multifaria,
Logicus certas quasi cellulas, sedes seu do-
micilia adornavit, ad quae omnia revo-
cari possunt, & vocantur Loci Diale-
ctici.

6. Locus Dialecticus nihil aliud est,
quam

communib9

yeat h e.

is, quia

ad dialo-

butationes

ur etiam

qui Graecis

num Dia-

1. vera 2.

que vera

uribus, vel

el omnibus.

s. Graecè

o^ocais Jho-

m itaq; ne

ultifaria,

des seu do-

mnia revo-

ci Diale-

aliud est,

quam

quàn
7
rob
8.
es v
9.
mbu
min
fu
nota
ibus
nom
I
str
real

S
ubi
am
pia
sun
ver

20

quàm sedes argumentorum probabilium.

7. Argumentum verò est inventum
probabile ad rei dubie fidem faciendam.

8. Sunt a. loci Dialectici vel Nomina-
les vel Reales. *vel interni vel externi.*

9. Nominales sunt, qui fiunt à nomi-
nibus rerum, adeoq; & argumenta à no-
minibus desunta exhibent; ut sunt. 1. ab
usu vocabulorum. 2. ab etymologiâ &
notatione nominis. 3. à conjugatis & ca-
sibus. 4. à metalepsi ac transmutatione
nominum.

10. Reales dicuntur, qui ex ipsis rebus
construuntur, adeoq; suppeditant argumenta
realia: quales sunt à quinto ad finem usq;.

LOCUS I.

Ab usu Vocum.

§. I. Quamquam ideò οὐκ ἐματλογία
ubiq; debet observari, ut vocibus rectè u-
tatur, & in legitimo suò significatu acci-
piamus: ubi tamen res arduæ tractandæ
sunt, atq; controversæ, valet regula; Non
verba, sed sensus spectandus.

2. Canones: 1. A. negatione nomi-
nis,

nis, ad negationem rei per nomen significata bona est consequentia. II. Posito nomine, probabile est, rem ipsam poni, qua nomine significatur. III. Nomen sine actu & officio suo (significatu) nihil est. IV. Ubi deficiunt vocabula, ibi non statim negatur res ipsa. V. termini accipientes sunt non ut libet sed ut usus licet, & mens auctoris requirit. VI. A proprietate verborum sine evidente & urgente necessitate recedendum non est. Scil. in verbis originalibus, in quibus res aliqua primum scripta fuit.

LOCUS II.

Ab etymologia & notatione nominis.
 §. I. Etymologiam voco, cum notamus nominis originem.

2. Canones. I. Cui non competit etymologia & notatio nominis, illi nec nomen nec res ipsa nomine notata competit. II. Cui convenit etymologia & notatio nominis (vera scil. apposita & conveniens) eidem & rem ipsam convenire verisimile est. III. Quod de notatione nominis propria & vera affirmatur vel negatur, idem quoque

omen signifi-
I. Posito no-
mponi, qua
men sine acti-
ibil est, IV.
on statim ne-
i accipienti
et, & mens
prietate ver-
te necessitate
verbis origi-
qua primūm

ne nominis
um notamus

competit ety-
s, illi nec no-
ata competit
a & notatio
& conveni-
venire verifi-
tione nominis
et negatur, idē
quod

Coniuncta sunt ratio (1) conveniunt
Secundo significatur (3) utriusque simul.

quoque de re notata adfirmatur vel negatur. Hæc tamen argumenta non sunt adeo firma. IV. Notatio vocis in lingua priore; vel antiquiore, non decet peti ex lingua posteriore vel recentiore.

LOCUS III.

A Conjugatis.

S. I. Conjugata, Gr. σύνζυγα vel σύνζυγα, dicuntur voces inter se cognatae. Vocantur quoque derivata.

2. Canones. I. Posito uno conjugatorum (scil. verorum, Logicorum, & realium) ponitur alterum: & sublato uno, removetur & alterum. II. Quod uni conjugatorum (per se & essentialiter) convenit, vel non convenit; illud cæteris quoque, cuiusque suo modo, convenire vel non convenire concluditur.

LOCUS IV.

A metalepsi & transmutatione nominum.

S. I. Metalepsis h. l. est mutatio nominis obscuri in clarius & magis perspicuum,

E

um,

conveniunt
(simul.)

um, usum habens in terminis equipollentibus.

2. Canones. I. In verbis simus faciles, modò in rebus conveniamus. II. Cavendum est in vocum commutatione, ne sensus commutetur. III. Quae vocabula idem significant, illa habent eandem consequentiam, sive eandem vim concludendi.

LOCUS V.

A Definitione ac Definito:

§. 1. Inter locos reales Primus est *locus* re Definitionis locus.

2. Canones I. cui tribuitur definitio, eidem tribuitur & definitum. II. Cui non tribuitur definitio, eidem nec definitum tribuitur. III. Quidquid convenit definitioni, convenit etiam definito: quod non convenit definitioni, nec definito inest. IV. Posito definito, ponenda est eius definitio: & remoto definito, removetur definitio.

equipollen-

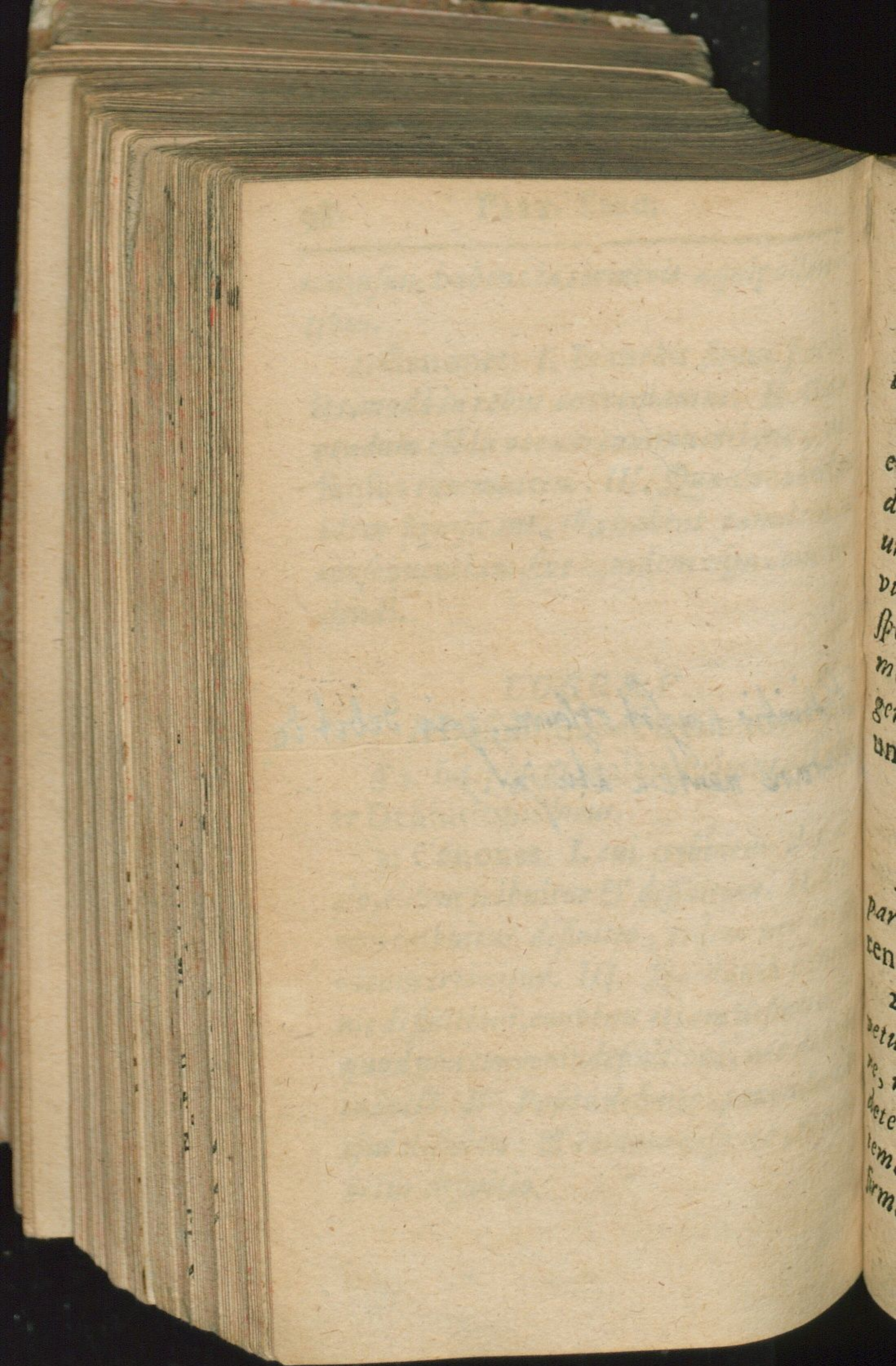
simus facia
mus. II. Ca
tatione, ne
que vocabula
nt eandem
in vim conclu

definito:

Primus est

ibuitur: defini
nitum. II. C
idem nec de
nidquid com
am definitio:
oni, nec defini
o, ponenda
definito, rem

Definitio non sit obscura, quia debet de
clarare mentem aliorum.)

LOCUS VI.

De Speciebus.

§. 1. Quid sit species, exposuimus part. generalis lib. I. cap. II. §. 12.

12. Canones I. Quod universaliter inest speciei, id etiam omnibus ejus individuis rectè tribuitur. II. Quod de specie universaliter negatur, illud etiam de quovis ejus individuo negatur. III. Positâ specie, ponitur etiam genus. IV. Remotâ unâ specie, non statim removetur genus. Sed à negatione specierum omnium, negatur genus.

LOCUS VII.

A Genere & Differentiâ.

§. 1. Generis naturam explicuimus part. general. lib. I. cap. II. §. 9. differentiaè verò §. 15.

2. Canones I Remoto genere, removetur quævis species. II. Posito genere, non necessum est, ponere certam ac determinatam speciem, sed aliquam saltem. III. Quidquid universaliter affirmatur vel negatur de genere, id etiam

am de quavis specie universaliter affirmatur vel negatur. IV. Differentia separat ea, quæ sunt sub eodem genere. V. Cui convenit differentia rei propria, ipsi quoque res ipsa convenit: & negatâ differentia, negatur res ipsa, cujus fuit differentia.

LOCUS IIIX.

A toto & partibus.

§. I. Totum est, quod constat ex partibus, ita ad invicem unitis, ut unum constituent. At partes dicuntur, quæ ad aliterius constitutionem pertinent, ita ut ex illis unum totum compleatur.

2. Canones. I. Posito toto, ponuntur ejus partes scilicet primariæ & proportionatæ. II. Si totum non est, aliqua pars absit oportet. III. Sublatâ parte tollitur & totum. IV. Positis omnibus partibus debito modo unitis, necessarium ponitur totum. V. Quidquid toti tribuitur illud quoque tribuendum est partibus in toto existentibus.

LOCUS IX.

A materiâ & formâ.

I. Ma-

aliter affir.
ferentia se-
m genere,
rei propria,
S, negatâ
, cuius fuit

is.

stat ex par-
, ut unum
ntur, quæ ad
tinent, ita ut
atur.

toto, ponitur
æ S propor-
est, aliqua
ublâtâ parte,
sitis omnibus
is, necessariô
uid toti tribuitur
m est partibus

X.

rmâ.

I. Ma-

Ex de Materiam notat: a vel ab efficien-
tem
Per dat Formalem: Sed propter dat tibi
Finem.

Causa efficiens e principium per se influens
esse in alium, sine mutatione sui.

Causa principalis e, quae influat in effectum
in parte non resolutionis, quae ad ipsum pro-
ducendum requiritur.

S. I. Materia est, ex qua res constat. Forma vero, per quam res constituitur in esse suo proprio, quod formale vocatur. Huc referri possunt etiam rationes formales.

2. Canones. I. Sublatâ materiâ rei propriâ, & adequatâ, (non communi & accidentali) tollitur & res ipsa. II. Positâ formâ rei essentiali in actu, ponitur & res ipsa. III. Sublatâ formâ, simpliciter tollitur res ipsa, cujus est forma.

LOCUS X.

A causâ efficiente.

S. I. Causa efficiens est, quæ rem extrinsecus producit. Distinctionem hujus vide apud Metaphysicos.

2. Canones I. Posita causa in actu, vel ut causa est, sequitur effectus ejus. II. Sublata causâ, tollitur effectus, ut effectus est. III. Qualis causa, talis effectus, scil. in modo causandi, & in ipso actu, quo producit effectus. IV. Quod quis per alium facit, per se fecisse putandum est. V. Propter quod unumquodq; tale est, illud magis est tale. Cum itaq;

et ab efficien-
tem,
er dat tibi
mem.

se influen-
ti.

uit in effectum
ad ipsum per

ob eruditionem venerandus sit proce-
ptor, magis veneranda est eruditio.

LOCUS XI.

A fine & usu rerum.

§. 1. Finis est, cuius gratia agit effici-
ens.

2. Canones I. Qui vult finem, velit
etiam media ad finem necessaria, neces-
sum est. II. Adquisito fine, cessat ratio
causandi illa, quæ ob illum finem conse-
quendum erat. III. Quorum finis, (per
se intentus, essentialis & primarius,) est
malus, illa ipsa quoque sunt mala. IV. Cu-
jus usus (per se & ordinarius, non abusivus,
vel accidentalis) bonus est, id ipsum
quoque est bonum.

LOCUS XII. Ab Effectu.

§. 1. Effectus dicitur omne id, quod ex
causis certis factum est, adeoque ab istis de-
pendet. Dicitur etiam causatum, opus
res gesta, fructus

2. Canones. I. Posito effectu, neces-
se est, causam esse vel fuisse. II. Negato
effectu, negatur etiam causa, (qua talis)
illius effectus. III. Qualis effectus.

es sit praece
aditio,

n.
a agit effici-

finem, velit
aria, neces-
cessat ratio
finem conse-
m finis, (per
narius,) est
ala. IV. Cu-
, non abusus,
, id ipsum

ffectu.
e id, quod ex
og, ab istis de-
latum, opus

ffectu, neces-
II. Negate
, (qua talis)
ualis effectus.

Finis e v. q se, v. q auidens. Deinde
ultimus vel intermedius.

virtute efficacia, quoniam complacen-
tia.

Univocè, et tantum in essentialibus.

De receptivum et receptibile, scilicet modum
receptivitatis suae.

Causa et antecedens differunt, quia
in seipso involvat influxum.

talis causa. vide Loci X. canonem 3.

LOCUS XIII.

A Subiecto & Adjuncto.

§.1. Subiectum est, quod aliud in se recipit, aut cui aliquid inest. Adjunctum verò est, quod alteri tamquam substrato adiungitur.

2. Canones. I. Posito subiecto, ponitur adjunctum necessarium & essenziale. II. Destructo subiecto, tolluntur quoque accidentia. III. Cui conveniunt proprietates rei essentielles & adequatae, ipsi etiam convenit res ipsa. IV. uti unum proprium inest, illo modo non statim insunt reliqua. v. g. Ferro inest calor ignis per communicationem, neg, tamen levitas. V. Negato adjuncto proprio, negatur subiectum illius proprium.

LOCUS XIV. Ab antecedentibus, consequentibus, & circumstantiis.

§.1. Antecedentia dicuntur, quae rem aliquam antecedunt, sive necessario & semper, sive contingenter & aliquando.

E 4

3. CON-

libg.

sc. motum

quint, 199 can
um.

2. Consequentia dicuntur, quæ ad aliquam rem factam sequuntur.

3. Circumstantiæ dicuntur, quæ cum aliquo solent conjungi. Suntq; vel præcurrentes v.g. in hominibus majorum: dignitas, educatio, consuetudo: vel comitantes v.g. locus, tempus, vitæ genus, socii: vel subsequentes, v.g. laus, divitiæ, fama, infamia, mortis genus.

4. Huc referri potest tritus versiculus: Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando.

5. Canones. I. Sublato antecedente, necessarium est tolli consequens. b. e. si reges antecedens necessarium dari negandum est, dari & consequens. II. Posito antecedente, non necesse est poni consequens. III. De quo affirmatur consequens, de eo etiam affirmatur antecedens, scilicet necessarium necessario, contingens verò contingenter. IV. Datis circumstantiis, probabile est rem ipsam esse quam circumstant.

LOCUS XV.

A dissimilibus & Similibus.

S. l. Si

que ad a-

que cum
vel præ-
majorum:
lo: vel co-
vite genus,
laus, divi-
nus.

versiculus:
xiliis, cur,

antecedente,

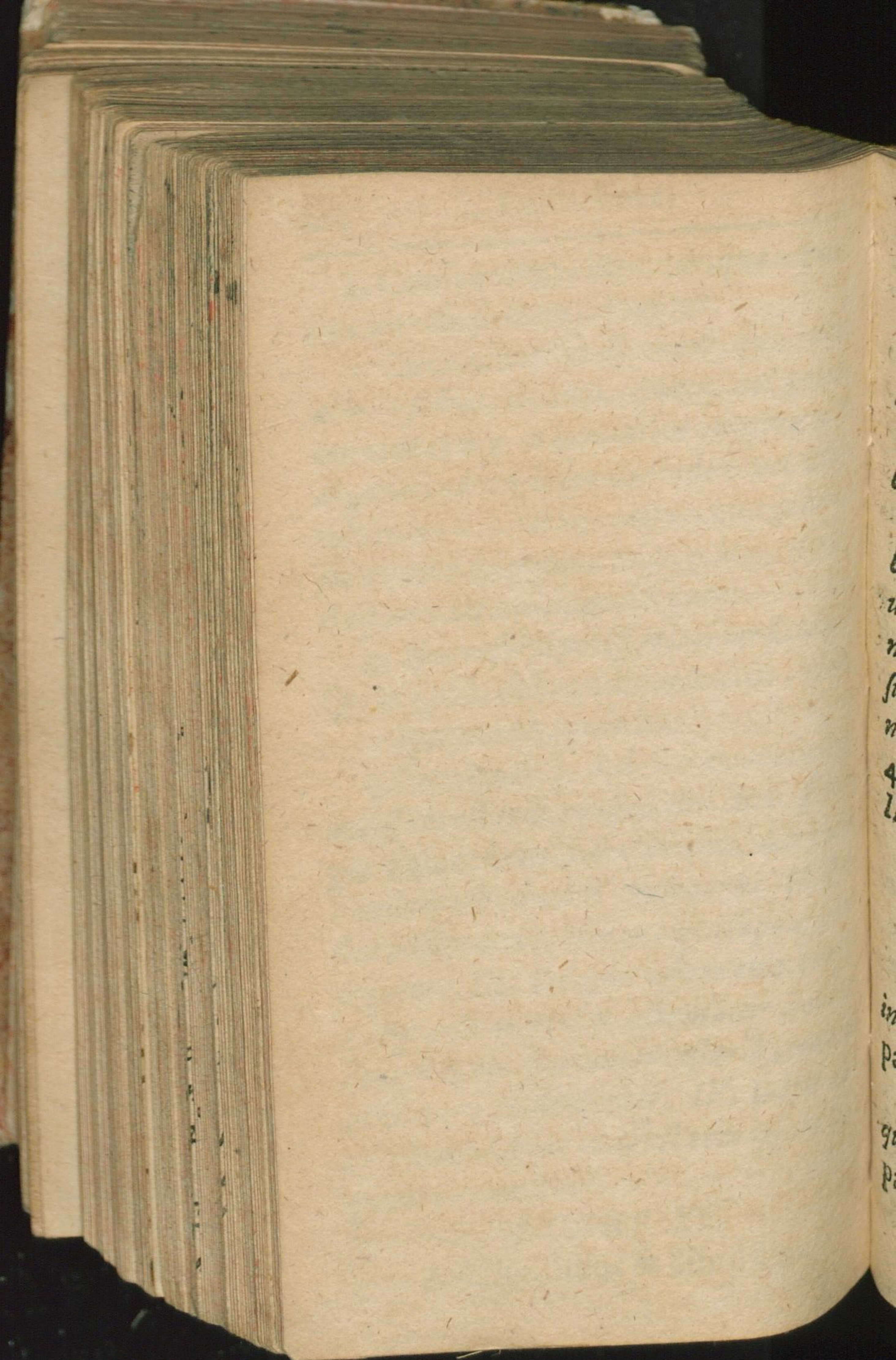
. b. e. si ne-
am dari ne-
vens. II. Po-

est poni con-
matur conse-
atur antece-

ario, contin-
7. Datis cir-
m ipsam esse,

alibus.

S. i. Si

§. 1. Similia sunt, quæ in aliquo tertio communi conveniunt, eandemq; qualitatem habent. Huc pertinent parabola, typi, analogiæ, & proportiones rerum inter se collatarum.

2. Dissimilia sunt, quæ diversam habent conditionem & qualitatem.

3. Canones. I. Similia non tam probant, quam illustrent. II. Quod valet in uno similibus, id quoq; valet in altero. Similibus enim similis est ratio. Debent a. similia esse I. vera, non fictitia. 2. certa, non incerta. 3. perspicua, non obscura. 4. accommodata, non impertinentia. III. De dissimilibus dissimile est iudicium.

LOCUS XVI.

A Comparatis, paribus & imparibus.

§. 1. Comparata dicuntur, quæ sic inter se conferuntur, ut sint paria, vel imparia.

2. Paria sunt, quæ æqualem habent quantitatem: quorum nota sunt, pariter, æquè, æquale, æqualiter, tantum,

ES

tum,

tantum, quantum; tot, quot; toties,
quoties; tamdiu, quamdiu; non ma-
gis, non minus.

3. Imparitia, quæ inequaliter se habent,
ita ut plus sit in uno, quam est in altero:
quorum nota sunt, majus, minus, præ-
stat, præcellit, eminent, impar; non
tam, quam; non tantum, quan-
tum.

4. Canones. I. Quod de uno parium
affirmatur vel negatur, id probabile est
etiam de altero affirmari vel negari:
quia de paribus idem est iudicium.
II. Quæ disparia sunt, disparem habent
rationem, quia disparia disparibus conce-
niunt. III. Quod de maiore negatur, id
probabile est, multo magis de minore ne-
gari. IV. Quod affirmatur de minore
multo magis affirmandum est de ma-
iore.

LOCUS XVII.

Ab oppositis.

§.1. Quid sint opposita, dictum fuit
part. general. lib. I. cap. IV. §. 3. seqq.
2. Ca

quot; toties;
; non ma-

er se habent;
Et in altero;
minus, præ-
mpar; non
um, quan-

e uno parium
probabile est
i vel negari;
judicium.
arem habent
aribus conce-
e negatur, id
de minore ne-
r de minore
m est de ma-

II.

s.
a, dictum fuit
.s. 3. seqq.
2. Ca

2. *Canones.* I. Posito uno oppositorum (quæ talia sunt perfectè, simpliciter, excellenter & in summo gradu) necessariò removetur alterum. II. De quo unum oppositorum negatur, de eo non statim affirmatur alterum, præsertim in iis, quæ non opponuntur immediatè. III. Opposita habent oppposita attributa, sive Contrariorum sunt contraria consequentia.

LOCUS XIIIX.

A testimoniis & auctoritatibus.

§ 1. Testimonium est dictum alicujus testantis cum auctoritate conjunctum.

2. Estq; vel divinum vel humanum: & hoc vel publicum, vel privatum, vel certius & nobilius, vel incertius, atque ignobilius.

3. *Canones.* I. Qualis testis, tale & testimonium. II. testimonio divino rectè intellecto, & appositè allegato necessaria est consequentia tum affirmativa tum negativa. III. A testimonio hu-

mano contingens est consequentia, & quidem affirmativè tantum. IV. Auctoritas publica præfertur privata, quia plurimum testimonium prævalet testimonio paucorum, scil. cæteris paribus, & si omnia se benè habeant. Alias enim multitudo errantium non parit errori patrocinium. V. Sapientium auctoritas temerè rejicienda non est, quia artificii probato & satis perito in suà arte credendum est.

4. Atq; tantum etiam de Syllogismo Probabili è locis Dialecticis elaborato.

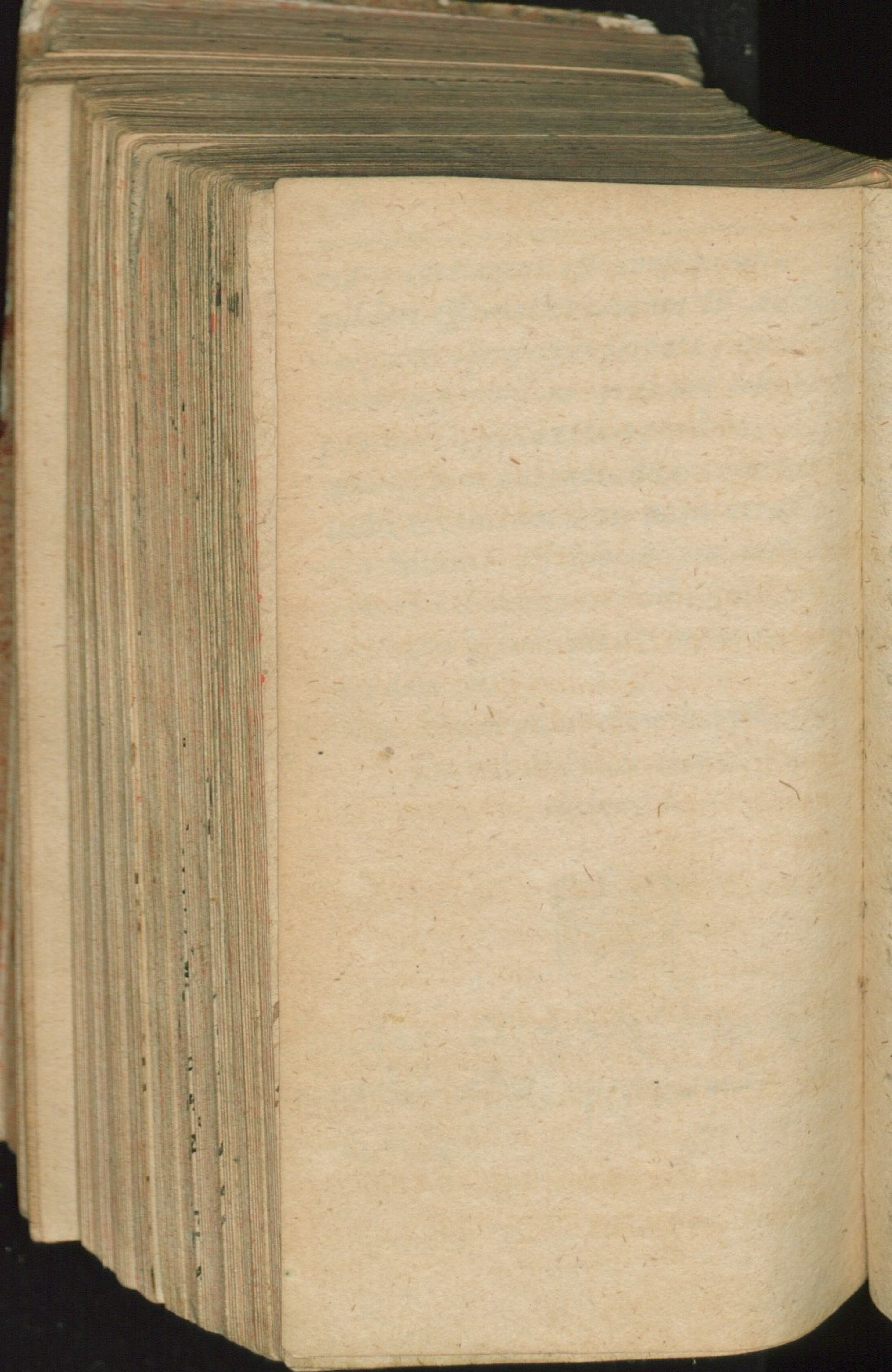
Clarius Elegibilis est
argumentum alia quæstione

uentia, &
V. Auctori
quia plu-
testimonio
us, & si o-
enim multi-
errori pa-
auctoritas
quia artifici
ua arte cre-

Syllogismo
lecticis

ds est
ni

PAR-

PARTIS SPECIALIS,
LIBER III.

De Syllogismis Sophisticis,
& Elenchis seu Fallaciis.

CAPUT I.

De fallaciis in dictione.

§. I.

SYllogismus Sophisticus est, qui constat ex *ἐν φανουμένων ἐνδόξων* ex iis, quæ saltim adparenter vera sunt.

2. Vocatur etiam Syllogismus fallax, & elencticus, ab elencho, qui h. l. est vitiosus, adparenter contradicens, non verè.

3. Et quia fallaces sunt Sophistici isti Syllogismi, adpellantur etiam Fallaciæ.

4. Sunt a. fallaciæ partim in verbis, partim in rebus; unde quedam fallaciæ dicuntur esse in dictione, quedam extra dictionem.

5. Fallaciæ in dictione sunt Fallaciæ æquivocationis, amphiboliæ, com-
posi-

positionis ac divisionis, prosodiæ vel accentus & figuræ dictionis.

6. Fallacia æquivocationis est, quando vocis alicujus æquivocatio seu ambiguitas parit insidias. ut: omnis canis latrat. Quoddam fides est canis. E. Q. si fides latrat.

7. Fallacia amphiboliæ est, quando ambiguitas est in totâ oratione. v. g. qui litus arat, aratro opus habet. O qui operam perdit, litus arat. E. O. qui operam perdit, aratro opus habet.

8. Fallacia compositionis est, quando ea malè componuntur, que debebant dividi, v. g. duo & tria sunt paria & imparia. Quinq; sunt duo & tria. E. quinq; sunt paria & imparia.

6. Fallacia divisionis est, quando ea subdolè dividuntur, que sunt conjungenda, v. g.

Qui vivit jam hoc tempore, ille natus est.

Homo triginta annorum vivit.
E. Homo triginta annorum jam hoc tempore natus est.

10. Fal.

—
diæ vel

quan-
ambi-
anis la.

Q. si dus

quando
v. g. qui
qui ope-
operam

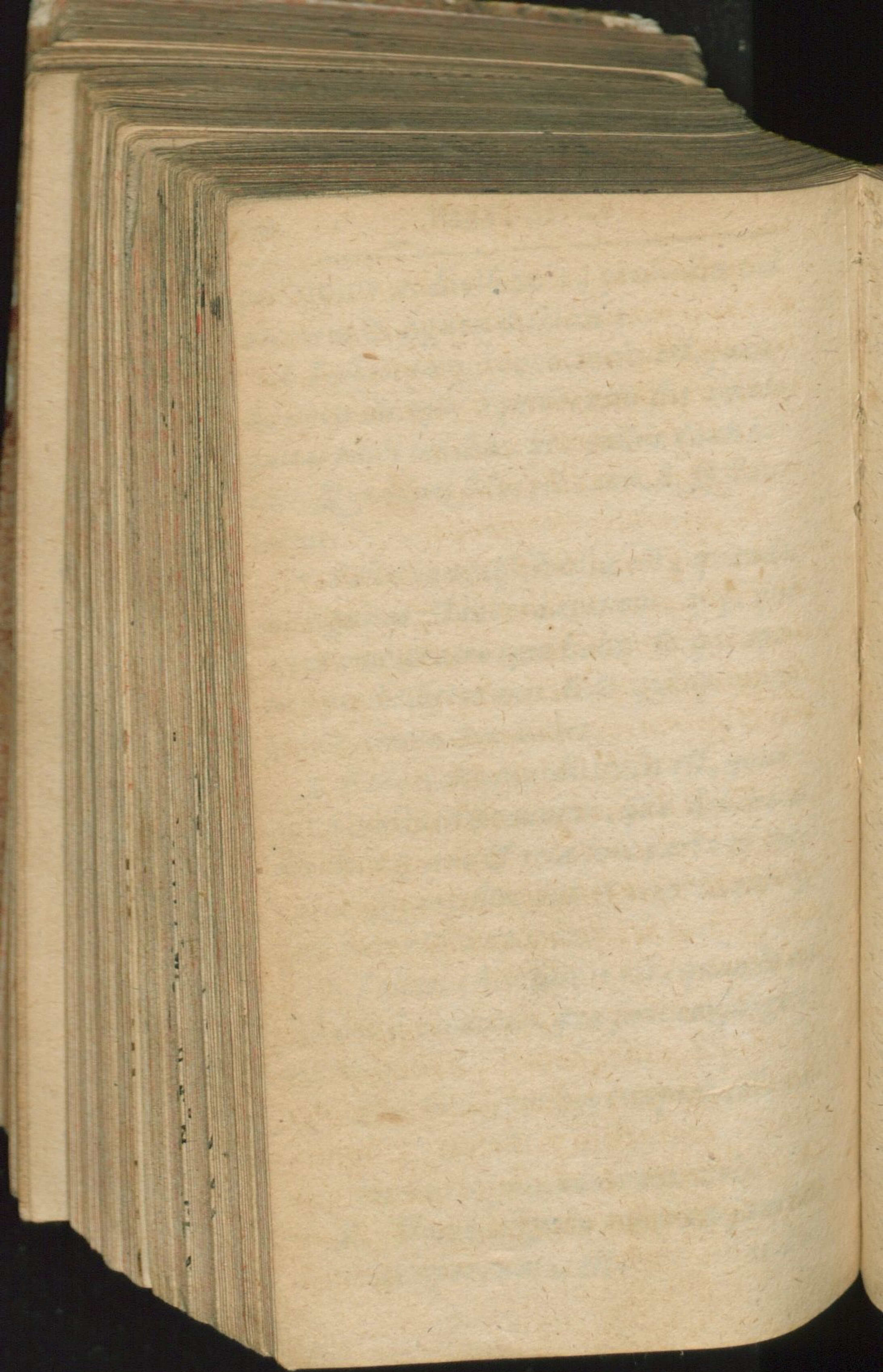
quan-
debeant
ia & im-
E. quindz

uando ea
njugen-

e, ille na-

vivit.

m jam hoc
10. Fal

10. Fallacia Prosodia vocatur, quando ea permittantur, quae pertinent ad quantitatem syllabarum, aut ad alias conditiones vocalium seu consonantium, v. g.

O. feritas est vitanda.

Q. virtus est veritas.

E. Q. virtus est vitanda.

11. Figura dictionis dicitur, quando ex similitudine dictionum, & ex ratione loquendi non rectè intellectâ oriuntur sophismata. v. g. Poëta est generis masculini & primæ declinationis. E. & poëma.

CAPUT II.

De fallaciis extra dictionem.

S. 1. Fallaciae extra dictionem sunt, quae sunt in subdolis rerum positionibus, cum scilicet res in orationibus non benè coherent.

2. Tales sunt 1. fallacia accidentis. 2. fallacia consequentis 3. Fallacia è dicto secundum quid, ad dictum simpliciter. 4. Petitio principii. 5. Ignoratio elenchi. 6. Fallacia secundum non causam, ut causam. 7. Fallacia secundum

secun-

secundum plures interrogationes.

3. Fallacia accidentis est, quando ex
iis, quæ per accidens insunt, subdolè ali-
quid colligitur. v. g. vinum inebriat. E.
est malum.

4. Fallacia Consequentis est, quan-
do termini non verè coherent, nec ad se
mutuò sequuntur. v. g. Petrus habet mul-
tos libros. E. est doctus.

5. Fallacia à dicto secundum quid
ad dictum simpliciter est, quando id,
quod saltem secundum quid verum est,
accipitur simpliciter. v. g. Exeat ex aulâ
qui volet esse pius. E. nullus pius potest vi-
vere in aulâ.

6. Petitio principii est, quando idem
per idem, vel incertum per æquè incertum
probat. v. g. Mundus est æternus, quia
non habet principium. Et huc perti-
net circulus, quando probatio redit in
orbem, & non determinatur in aliquod
primum per se notum.

7. Ignoratio elenchi est, quando sta-
tus controversiæ non rectè observatur, a-
deoq;

nes.
ando ex
olè ali.
iat. E.

quan-
ec adse
bet mul.

m quid
ando id,
rum est,
t ex aulâ
pote est vi.

ando idem
incertum
nus, quia
buc perti.
redit in
in aliquod

uando sta-
ervatur, a-
deog

deorū mens adversarii non benè intelligitur, nec directè contradicitur. Dicitur etiam fallacia ἐτερογενήσεως vel quæstionis alienæ. v. g. Si statuas voluptatem animi esse bonam, & opponatur tibi, voluptatem corporis non esse bonam.

8. Fallacia secundum non causam, ut causam est, quando loco cause adducitur, quod tamen non est causa, vel talis non est, qualis esse putatur, v. g. Hic homo ducit in somneis nocteis, Ergò nimis nummatus est.

Fallacia secundum plures interrogationes est, quando diversa quæsitæ in uno commiscuntur v. g. suntne flumina & materia falsa? item; Desistine furari? Quidquid respondeas, captus eris, nisi quæstiones evolvas.

PARTIS SPECIALIS LOGICES
LIBER IV.

De fructibus Logices, nempe
Definitione, Divisione, & Methodo.

CAPUT. I.

§. I. Fru-

§. I. *Fructus Logices generales potissimum sunt Definitio, Divisio, & Methodus.*

2. ὁρισμός ἐστὶ λόγος ᾧ ἴδι ἐστὶ, vel, ὁρισμός ἐστὶ λόγος, ὁ τὸ τί ἢν εἶναι σημαίνων
b. e. Definitio est oratio; quæ essentiam seu quidditatem rei declarat.

3. *Estque (α.) vel Nominalis vel Realis.*

4. *Nominalis, Græcis ὀνοματώδης, item λόγος ἐννοηματικός, dicitur, quæ rem interpretatur ex nominibus, v. g. ex nominum etymologiâ, conjunctis vel notioribus appellationibus.*

5. *Huc pertinet ὁμωνυμία, b. e. equivocorum distinctio 2. ἐτυμολογία, b. e. derivatio. 3. συνωνυμία seu Grammatica terminorum equipollentia.*

6. *Definitio Realis est, quæ ipsam rei essentiam explicat per genus & differentiam. Græcis vocatur πραγματώδης.*

7. *Estque vel essentialis, vel causalis, vel accidentalis.*

8. *Essentialis, Græcis ἰσσιώδης, vel quid.*

—
s potis-
& Me-

vel, ὁρῶν
μαίνων
ἐντιαν

nalis vel

ατῶν
itur, quæ
s, v. g. ex
unctis vel

b. e. equi-
gia, b. e.
rammati

e ipsam rei
s differen-
ατῶν.
el. causalis,

ατῶν, vel
quid.

Schöne Officina Scripturae Sancti Evangelii
deuotionem et tuis in aios. Amen

quidditativa est, quae constat genere
 propriè sic dicto, & differentiâ specificâ
 v. g. Homo est animal rationale. Et
 hanc alii vocant Metaphysicam, alii
 Logicam, quò refertur etiam Physica,
 constans ex partibus & causis internis, v.
 g. Corpus est substantia, constans ex ma-
 teriâ & formâ.

9. Definitio causalis est, quae colligi-
 tur ex causis externis; vel in qua generi
 apponitur differentia à causâ efficienti,
 vel finali, vel subjecto desumpta. v. g.
 Scholasticus est persona à Deo ordinata,
 ut discat linguas, artes & mores, utilis
 ad Ecclesie vel Rep. conservationem.
 Et hæc definitio plerumq; accidentiura
 est.

10. Definitio accidentalis est, quae ge-
 neri apponit differentiam ex accidenti-
 bus vel propriis, vel communibus multis
 ad declarationem rei sufficientibus de-
 sumtam. v. g. Terra est elementum frigi-
 dum, siccum, gravissimum, in infimo
 mundi loco existens.

11. De-

11. Definitiones (β) sunt vel Perfectæ
vel Imperfectæ.

12. Perfecta definitio est, quæ exactè
totam definiti naturam declarat. Et hæc
est rerum prædicamentaliū.

13. Imperfecta definitio est, quando res
declaratur, ut potest à nobis, licet verum
genus, & differentia exacta haberi ne-
queat, Vocatur etiam Descriptio, Poë-
tis usitatissima & Oratoribus. Adhibe-
tur plerumq; in rebus, quæ vel prædica-
menta transcendunt, vel infra prædica-
menta subsistunt.

14. Canones. I. Definitio sit notior
definito, eoque certior. II. Definitio neq;
sit latior, neq; angustior suo definito. De-
bet n. recipiari cum definito, III. De-
finitio sit perspicua, propria, & non com-
munis. IV. Uti res sunt, ita definiuntur.
Aliter enim definiuntur univoca, & ali-
ter analogæ. V. Definitio constet genere
& differentiâ.

CAPUT II. De Divisionibus.

§. I.

Perfectæ

æ exactè
t. Et hæc

n.

quando res
cet verum

haberi ne-

ptio, Foë-

Adhibe-

l prædica-

ra prædica-

o sit notior

efinitio neq;

efinito. De-

o, III. De-

non com-

definiuntur.

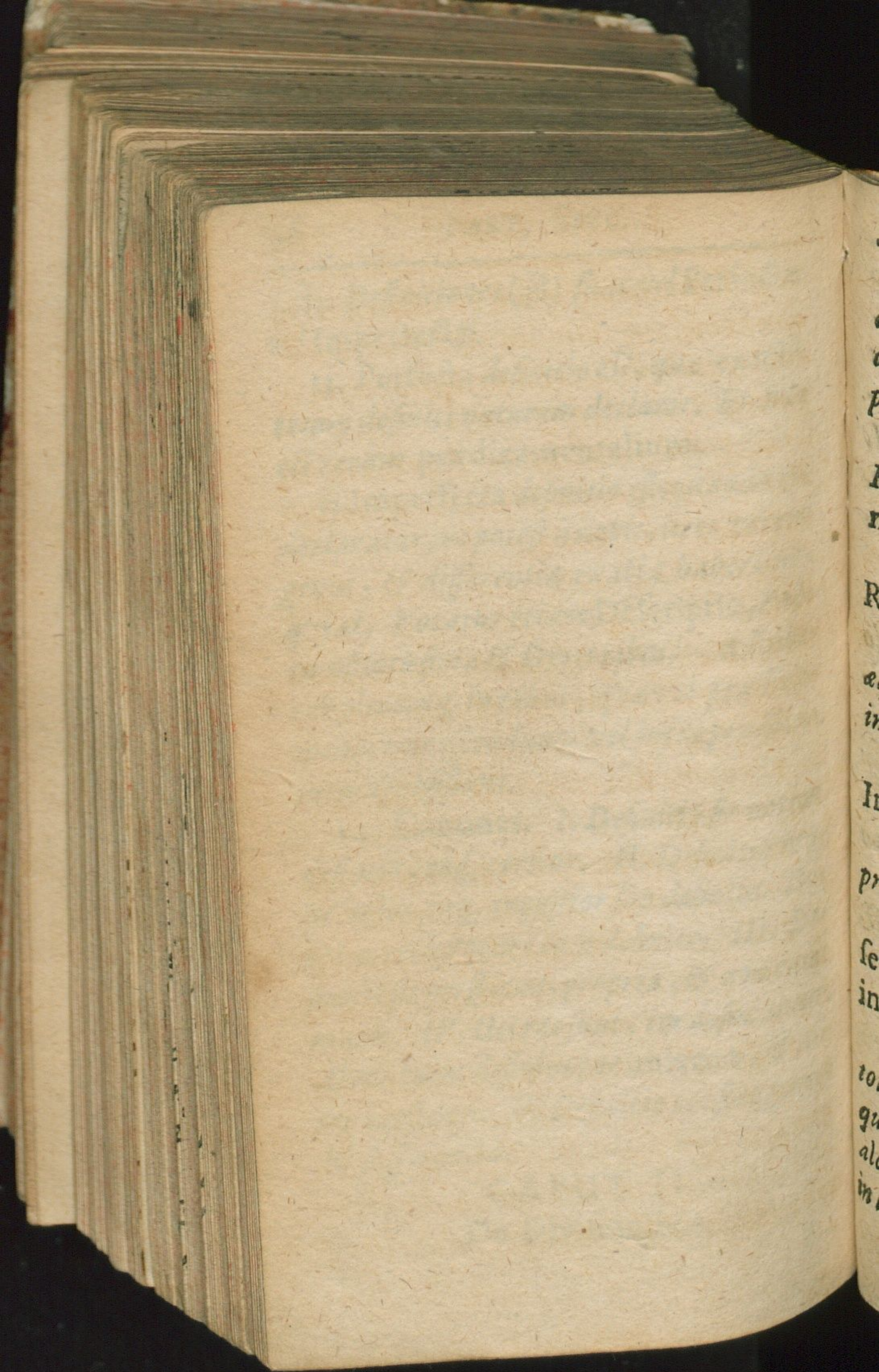
oca, & ali-

onstet genere

s.

§. I.

P
L
R
e
in
In
pr
se
in
to
qu
al
in

§. 1. Διαίρεσις ἐστὶν ἢ τῶ ὅλῳ εἰς μέρη ἀνάλυσις. b. e. Divisio est resolutio alicujus compositi; vel distributio totius in parteis.

2. Quod dividitur, vocatur divisum; Partes, in quas dividitur, dicuntur, membra dividenda.

3. Divisio alia est Nominis, & alia Rei.

4. Divisio Nominis dicitur, quando equivoca distinguuntur & dividuntur in sua significata & sensus.

5. Divisio Rei alia est perfecta, alia Imperfecta.

6. Divisio perfecta est totius in parteis. propriè sic dictas.

7. Est q̄ vel generis in species, vel essentialiæ totius in parteis essentialis, vel integri in sua membra.

8. Divisio generis in suas species est totius universalis in parteis subjectivas, quæ per differentias specificas vel essentialis discernuntur. Sic animal dividitur in hominem & brutum, per rationale &

irrati-

irrationalē. Et huc refertur. I. Divisio
speciei in dividua, & differentie in
species & individua, v.g. hominum alius
est Plato, alius Aristoteles. Rationalium
aliud est Petrus, aliud Johannes. II.
distinctio analogorum quorundam. v.
g. accidens est Quantitas, vel Qualitas,
vel Relatio.

9. Divisio totius essentialis dicitur etiam
Totius Essentialis, & est, quando
totum essentialis dissepiscitur in ea, ex quibus
primò constituitur. v.g. Corpus dividitur
in materiam & formam. Vocatur
Phyfica, & locum habet etiam in aliis,
quæ corpora non sunt, analogiam tamen
corporum habent.

10. Divisio integri in sua membra est,
quando totum quantum distribuitur in
eas partes, quibus integratur. Sic homo
dividitur (vel corpus potius hominis) in
caput, collum, brachia, pedes. Et istæ partes
adpellantur quantitatæ væ sive conti-
nuæ fuerint, sive discretæ.

II. Ad hanc dividendi formam revo-
cari

Divisio
tiae in
um alius
Rationa-
annes. II.
dam. V.
Qualitas

icitur et
quando
ex qui-
pus divi-
Vocatur
in aliis,
tamen

embra est,
ribuitur in
Sic homo
minis) in
Et ista par-
sive conti-

nam redo-
cari

Physica est Scientia corporis naturalis.

car
virt
Ani
inte
I
Naa
secu
alii
gui
qui
ped
pote
sas
vel
lia
I
ia
ta
vifo
ang
re m
duo
vide
sfu

cari potest Divisio totius potestate vel virtute, in suas vires seu potentias. v. g. Animi rationalis facultas altera est, quâ intelligit, altera, quâ cupit.

12. Divisio Imperfecta est multiplex. Nam distingui potest subiectum aliquod secundum sua accidentia. v. g. homines alii sunt divites, alii pauperes. II. distingui potest accidens per sua subiecta, in quibus est, v. g. morbus alius est capitis, pectoris alius, alius lienis. III. distingui potest accidens, per accidentia per causas, per objecta, v. g. Calor vel solaris est, vel elementaris vel animalis. Scientia a. alia corporum est, alia Spirituum.

13. Canones. I. Membra dividenda sint à se invicem disjuncta & opposita, sed cum toto diviso consentiant. II. Divisio sit equalis divisio h. e. nec latior, nec angustior. III. Divisiones debent constare membris paucissimis, & si fieri potest, duobus. IV. Cavendum est, ne partes dividentes evertant naturam divisi. v. g. si fursum dividatur in piium, & impium.

V. Di-

V. Divisio fiat in membra proxima, & immediata. Quia divisio non facit saluum.

CAPUT III.

De Methodo & Ordine.

§. 1. μέθοδος ἐστὶν ἕξις ὁδοποιητικὴ καὶ λόγος, vel Methodus est elegans rerum tractandarum dispositio ad meliorem cognitionem facta. Vocatur etiam ORDO; quanquam inter hunc & illam aliquid discriminis nonnulli collocant.

2. Est a. Methodus vel Universalis seu totalis, vel Particularis seu partialis.

3. Totalis est, quâ disponitur tota aliqua disciplina.

4. Particularis dicitur, quâ certa pars disponitur, & certum aliquod thema tractatur.

5. Deinde est vel Analytica vel Synthetica.

6. Analytica est, quæ à compositis progreditur ad Simplicia, à fine ad media, ab effectu ad causas, Locum habet in disciplinis Practicis.

7. Syn-

xuma, &
n facit sal.

ine.

τοιντην

ans rerum

meliozem

tiam OR.

& illam ali-

locant.

universalis

seu partis.

itur tota

à certa pars

od thema

ca vel Syn-

à compositis

sine ad me-

am habet in

7. Syn-

7. Synthetica est, quæ a simplicioribus
 & principiis progreditur ad magis com-
 posita. Locum plerumq; sortitur in disci-
 plinis contemplativis.

8. Tandem methodus est vel Neces-
 saria, vel Arbitraria. Illa ponit 1. defi-
 nitionem nominalem. 2. definitionem
 realem. 3. Proprietates. 4. Divisiones
 ac distinctiones ad rei declarationem
 necessarias. Hæc verò pro arbitrio & iu-
 dicio Docentis variè & prudenter insti-
 tuitur.

9. Canones. I. Methodus rebus infer-
 diat, non v. res methodo II. Ordo præter
 rem urgendus non est: nec præter neces-
 sitatem immutandus.

10. Quæ de usu Logices generali in do-
 cendo ac disputando monentur in Ma-
 nuali, alii reservamus occasione.

Hæc nobis jam sufficiant.

Δόξα τῷ Θεῷ.

AD

 AD LECTOREM.

I.

NE vacuæ relinquantur, quæ sequuntur pagellæ, placet, quædam monere de SUPPOSITIONE terminorum.

2. Dicitur a. Suppositio propterea, quod terminus in disputationibus ac dissertationibus SUB, h. e. vice vel loco rerum PŌNATUR. Cum n. ut ait Aristoteles, RES IPSAS in disputationem aut colloquium adducere non possimus, VOCIBUS seu TERMINIS loco rerum utimur, & in harum locum illo SUPPŌNIMUS vel subrogamus.

3. Estq; suppositio usurpatio termini in enunciatione pro aliquo, h. e. re significatâ, positi. Vocatur etiam ACCEPTIO VOCIS.

4. Distinguitur vulgò in *Materialem* & *Formalem*. Quamquam n. suppositio materialis directè ad Logicam non perineat, cum hæc primariò de Rebus, & non de Vocibus, & harum accidentibus

M.

quæ se-
t, quædā
e termi-

opterea,
nibus ac
ce vel lo-
n n. ut ait
sputatio-
ere non
MINIS
um locum
rogamus.
tio termi-
no, h. e. re-
ar etiam

*Materialem
n. supposi-
gicam non
o de Rebus
accidentibus*

bus
dire
Sup
cog
5
voc
ca
pos
vel
Dic
sep
to
voc
Au
na, v
6
noe
& P
6
voc
tant
com
pro
Sen

bus Grammaticalibus sit sollicita; indirectè tamen huc referri potest, ut Suppositionem formalem eò facilius cognoscamus.

5. Suppositio *Materialis* est acceptio vocis pro se ipsâ, & non pro re significatâ. Talis est in subjecto hujus propositionis: *Homo* est dictio dissyllaba, vel istius: *Animal* est generis neutrius. Dicitur etiam *Technica*, & indicatur sæpenumero articulo Græco τὸ, v. g. τὸ *canere* est tertiæ conjugationis, vel voce barbarâ *li* apud exteros quosdã Auctores loco articuli Græci adhibitatâ, v. g. *Li mensa* est generis fœminini.

6. Suppositio *Formalis* iterum juxta nonnullos est duplex, *Simplex* nempe & *Personalis*.

6. Suppositio *Simplex* est acceptio vocis pro suo immediato significato tantum, h. e. pro naturâ vel conceptu *communis*. Talis est in subjecto hujus propositionis: *Homo* est universale. Sensus n. non est, quòd Johannes, vel

Petrus, vel alius quispiam, sed quod homo in conceptu *communis* sit universale.

8. Suppositio *personalis* est acceptio vocis pro mediato significato, h. e. pro inferioribus vel denominatis. Talis est in subiecto hujus propositionis: O. homo est animal. Accipitur n. *homo* pro iis, quæ in serie prædicamentali *infra* hominem ponuntur, h. e. individuis, v. g. Petro, Paulo, & cæteris. Talis est & in istius propositionis subiecto: O. album est substantia. Accipitur n. *album* pro denominatis v. g. pariete, nive, chartâ & reliquis.

9. Nota hæc canones: I. Nulla vox notata aliquo signo accipitur *simpliciter*. II. Nullum nomen in plurali numero positum accipitur *simpliciter*. III. Suppositio *simplex* rarò invenitur in Prædicatis, sæpe verò in Subiectis. In Prædicato reperitur, quando subiectum est notio secunda Logicæ, v. g. Aliqua Species est homo. IV. Omnis vox, cui præponitur, vel præponi potest ali-
quod

ed quod
sit uni-

acceptio
h e. pro

Talis est
nis : O.

n. homo
entali in-

ndividu-

Talis est
ecto : O.

tur no. al-

riete, ni-

Nulla vox
r simplici-

arali nu-

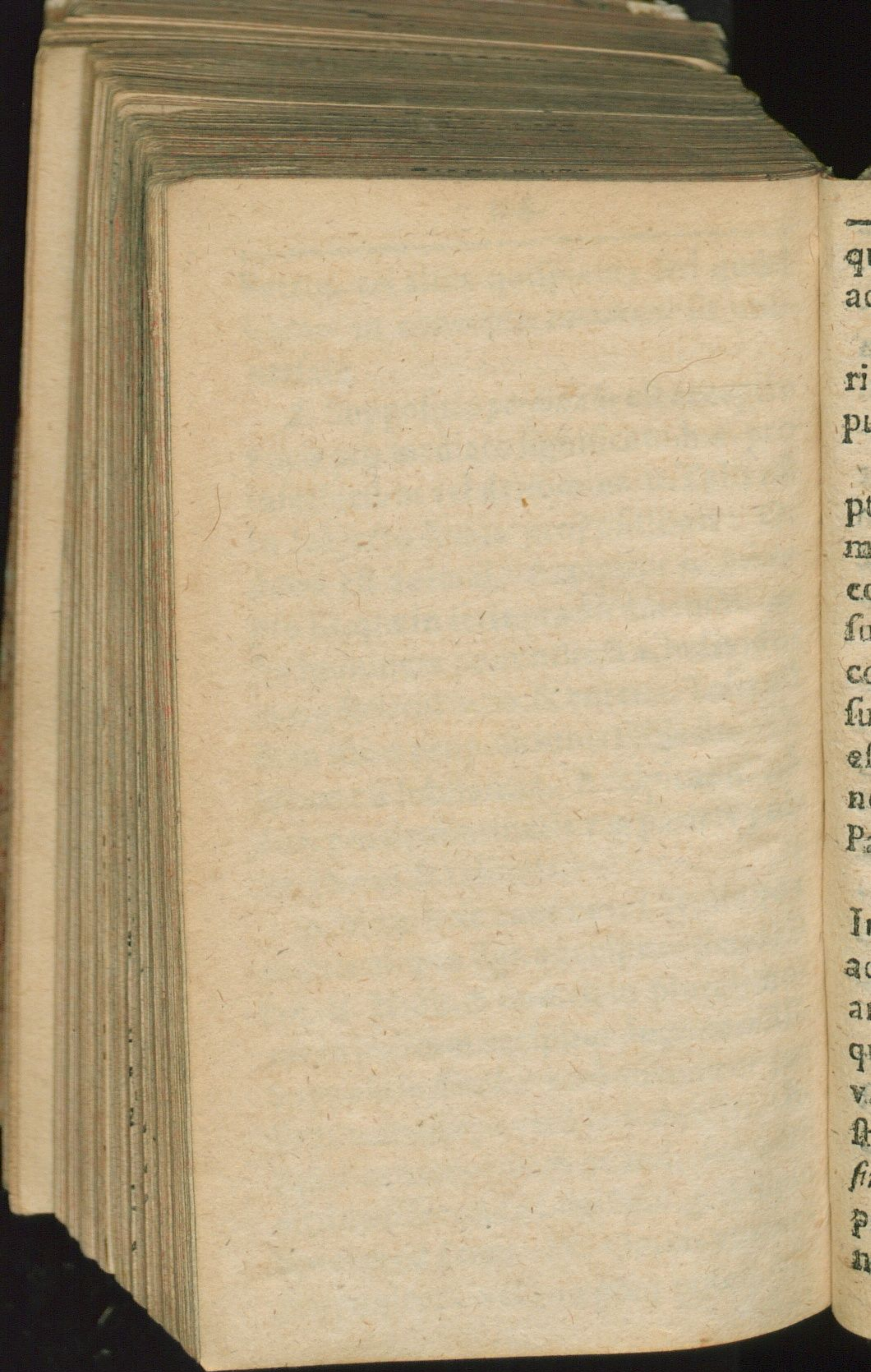
liciter. III.

enitur in
jectis. In

o subjectu
g. Aliqua
is vox, cui
potest ali-

quod

—
qu
ad
ri
pu
pt
m
co
fu
co
fu
el
no
Pa
In
ad
an
qu
v.
A
fi
p
n

quod signum, manente eodem sensu accipitur *personaliter*.

10. Suppositionem Personalem pleriq; distinguunt, in Universalem, Copulatam, Determinatam & Confusam.

11. Suppositio *Universalis* est acceptio vocis pro inferioribus vel denominatis *copulativè* enumerãdis h.e. per conjunctionẽ copulativam *copulativè* sumtam, seu integras enunciationes connectentem. Talis suppositio est in subjecto hujus propositionis: *O. homo est animal. Sic n. explicatur: Johannes est animal, & Petrus est animal, & Paulus est animal, &c.*

12 Et hanc dupliciter distinguunt. I. In *universalem absolutam*, quæ nullam admittit exceptionem v.g. *O. homo est animal: & in universalem accõmodam*, quæ aliquam admittit exceptionem. v.g. *O. homo est mendax, præter Christum.* II. In *universalem pro generibus singulorum*, per quam vox accipitur pro omnibus generibus seu speciebus, non a. pro omnibus individuis. Talis est

est in subiecto hujus propositionis: O.
animal fuit in arcâ Noachi: & in uni-
versalē *pro singulis generum*, per quam
vox sumitur pro omnibus individuis.

13. Canones. I. Subiectum enuncia-
tionis universalis affirmativæ sumitur
universaliter. II. Utrumq; extremum
enunciationis universalis negativæ, &
prædicatum particularis negativæ su-
mitur universaliter.

14. Suppositio *copulata* est acceptio
vocis pro inferioribus vel denomina-
tis *copulatis* enumerandis, h. e. per
conjunctionem copulativam *copula-
tam* sumtam, seu terminos simplices, &
non integras enunciationes conne-
dentem Talis est in subiecto hujus: O.
elementa sunt quatuor, h. e. ignis &
aër, & aqua terraq; sunt quatuor.

15. Nota heic canonem. Subiectum
propositionis, cujus prædicatum est
vox numerum significans, sumitur
copulatum.

16. Suppositio *Determinata* est ac-
ce.

nis: O.

in uni-

quam

viduis.

nuncia-

umitur

remum

ativæ, &

tivæ su-

ceptio

omina.

e. per

copula-

lices, &

conne-

ujs: O.

ignis &

or.

bjectum

atum est

umitur

ta est ac-

ce.

—
cep
no
e p
Et
on
pro
vel
pro
ext
affi
neg
voc
tis a
con
Et
plic
ciat
O. h
quo
19
nis
con

ceptio vocis pro inferioribus vel denominatis *disjunctivè* enumerandis, h. e. per particulam disjunctivam *disjunctivè* sumtam, seu integras enunciaciones connectentem v. g. Q homo est probus. h. e. vel Johannes est probus, vel Petrus est probus, vel Paulus est probus. &c.

17. Canon observetur iste: utrumq; extremum propositionis particularis affirmativæ, & subjectum particularis negativæ sumitur determinatè.

18. Suppositio *Confusa* est acceptio vocis pro inferioribus vel denominatis *disjunctim* enumerandis, h. e. per conjunctionem disjunctivam *disjunctim* sumtam. sed connectentem simplices terminos, non v. integras enunciaciones v. g. O homo est *animal*. h. e. O homo aut istud aut istud, aut aliud quoddam animal est, &c.

19. Canon: prædicatum propositionis universalis affirmativæ sumitur *confusè*.

20. Ac tantum etiam de suppositio-
ne monuisse, tironibus sufficiat.

Μόνω τῷ Ἰεῶ δόξα.

Sequuntur Nomina eorum, qui,
cum primâ vice ederetur Opella, Re-
spondentium occuparunt subsellia, ple-
rig, jam in Academiis celebrioribus de-
gentes & vel Magistrorum vel
Baccalaureorum ornatâ
honoribus.

1. GOTHARDUS Richter / Geranus.
2. JOH. GEORGIUS Zender / Slaizâ.
Variscus.
3. JOHANNES Marx / Geranus.
4. JOHANNES Schilbach / Geranus.
5. CHRISTIANVS Mörichen / Numbur-
gensis.
6. JOHANNES Albert / Geranus.
7. MARTINVS Poßner / Geranus.
8. MARTINVS Oblicf / Numburgensis.
9. VALENTINVS Rirsch / Grasliniensis.
10. PAVLVS Arnold / Leisnicensis.
11. BENEDICTVS Krüger / Slaizâ. Var.
12. SA-

positio.

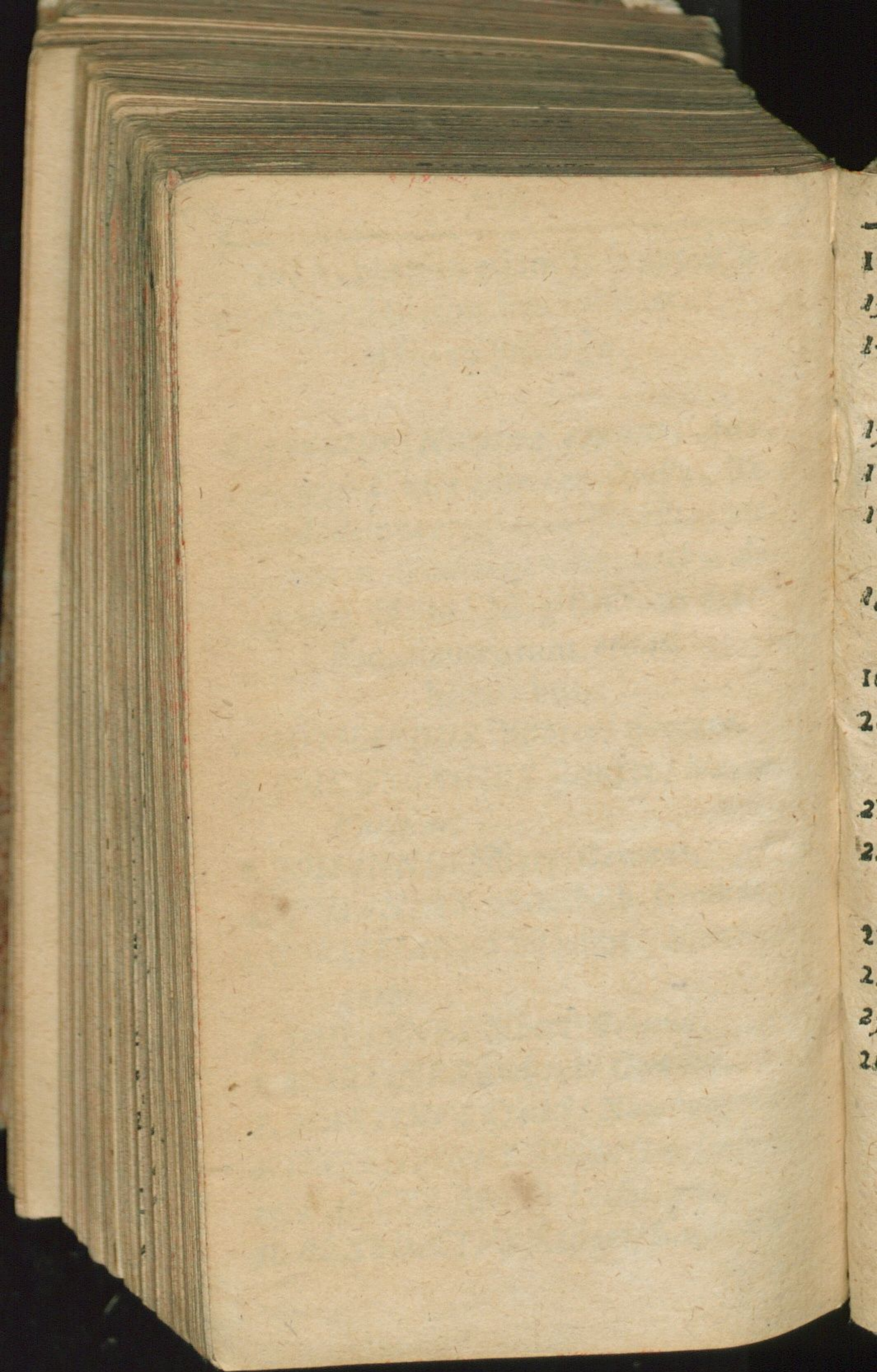
qui,
Re-
a, ple-
bus de-
vel

nis.
Slavizâ

eranus.
Jumbur

is.
nus.
burgensis.
slivensis.
ensis.
aizâ. Var.
12. SA-

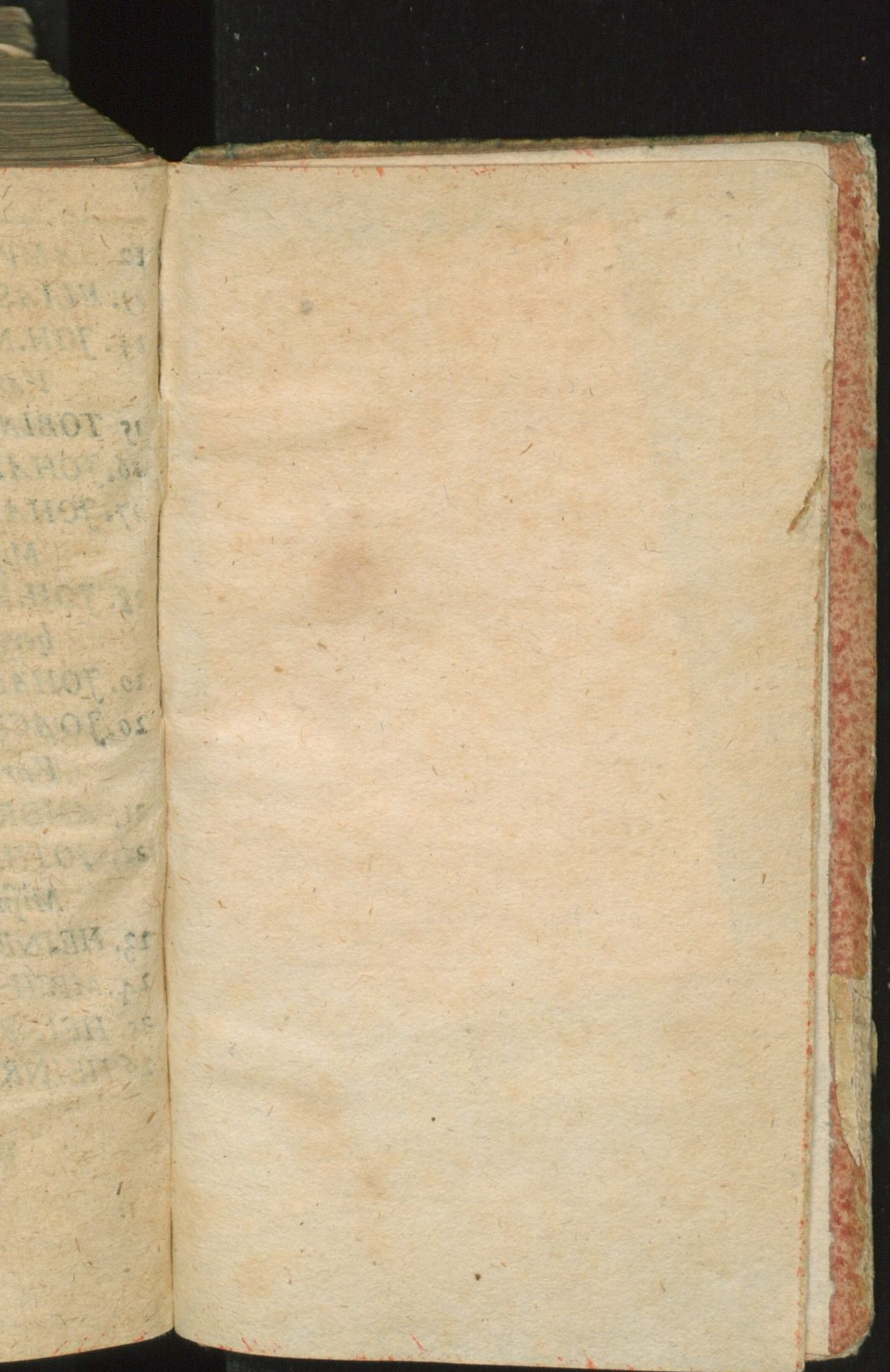

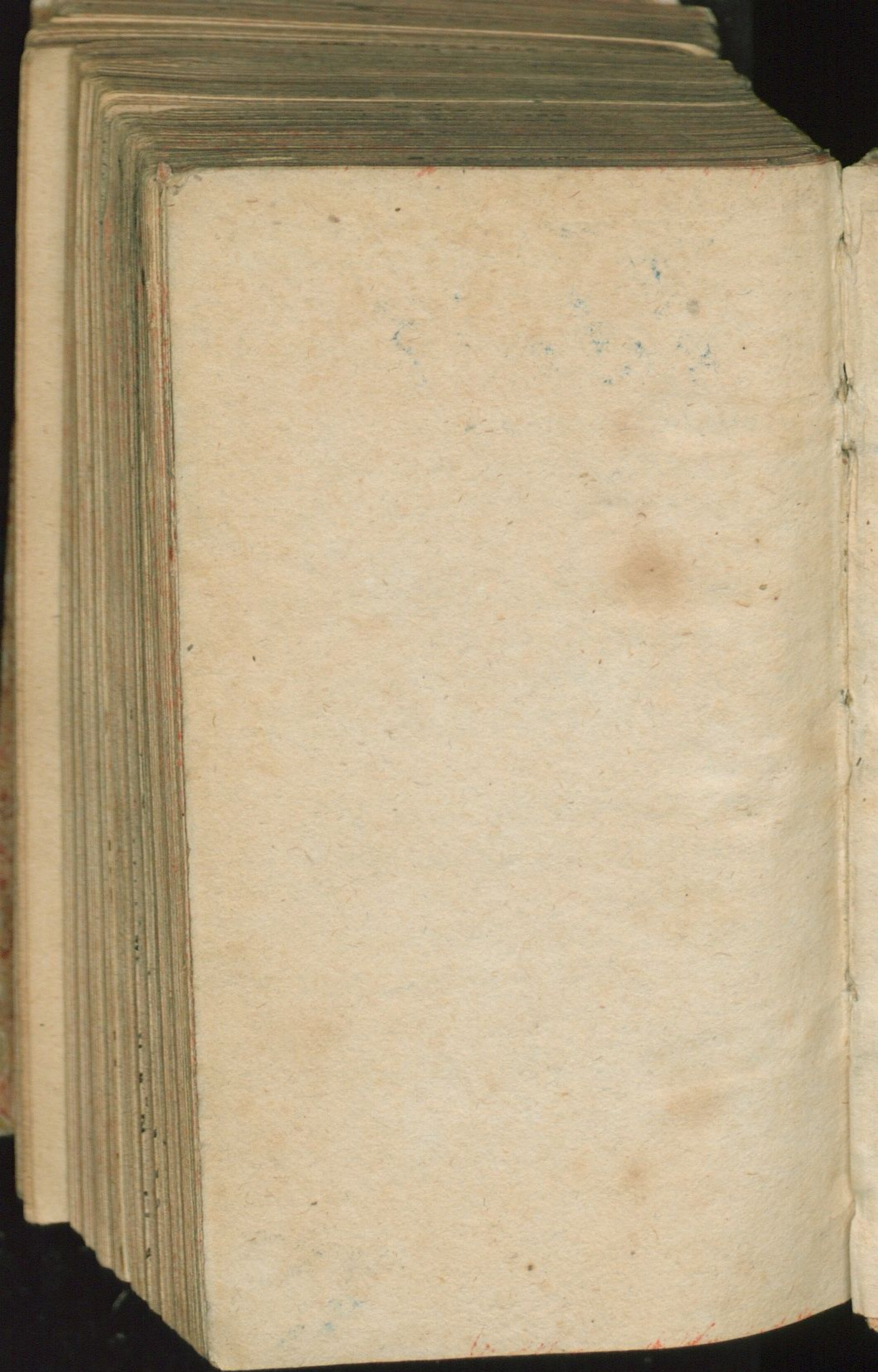
-
12. SAMVEL Seiler / Mellingensis Thur.
 13. ELIAS Scharlach / Geranus.
 14. JOH. NICOL. Bauer / Lobenstein.
 Var.
 15. TOBIAS Wendler / Slaiz à Var.
 16. JOHANNES Knoll / Graiciensis.
 17. JOHANNES Mercel / Eisenberg.
 Misn.
 18. JOH. BALTHASAR Wippel / Eisen-
 berg. Misn.
 19. JOHANNES Fiedler / Geranus.
 20. JOACH. VLRIKVS Amthor / Slaiz à-
 Var.
 21. ANDREAS Walter / Cizâ-Misn.
 22. GOTHEREDVS Graul / Altenb.
 Misn.
 23. HEINRICVS Dorsch / Curiâ-Var.
 24. MICHAEL Saur / Saalfeld. Thur.
 25. HEINRICVS Mÿlich / Geranus.
 26. HEINR. TOB. Albin / Sultzâ-Thur.

F I N I S.

117
1. Johannes Baptist
2. Johannes Baptist
3. Johannes Baptist
4. Johannes Baptist
5. Johannes Baptist
6. Johannes Baptist
7. Johannes Baptist
8. Johannes Baptist
9. Johannes Baptist
10. Johannes Baptist
11. Johannes Baptist
12. Johannes Baptist
13. Johannes Baptist
14. Johannes Baptist
15. Johannes Baptist
16. Johannes Baptist
17. Johannes Baptist
18. Johannes Baptist
19. Johannes Baptist
20. Johannes Baptist
21. Johannes Baptist
22. Johannes Baptist
23. Johannes Baptist
24. Johannes Baptist
25. Johannes Baptist
26. Johannes Baptist
27. Johannes Baptist
28. Johannes Baptist
29. Johannes Baptist
30. Johannes Baptist
31. Johannes Baptist
32. Johannes Baptist
33. Johannes Baptist
34. Johannes Baptist
35. Johannes Baptist
36. Johannes Baptist
37. Johannes Baptist
38. Johannes Baptist
39. Johannes Baptist
40. Johannes Baptist
41. Johannes Baptist
42. Johannes Baptist
43. Johannes Baptist
44. Johannes Baptist
45. Johannes Baptist
46. Johannes Baptist
47. Johannes Baptist
48. Johannes Baptist
49. Johannes Baptist
50. Johannes Baptist
51. Johannes Baptist
52. Johannes Baptist
53. Johannes Baptist
54. Johannes Baptist
55. Johannes Baptist
56. Johannes Baptist
57. Johannes Baptist
58. Johannes Baptist
59. Johannes Baptist
60. Johannes Baptist
61. Johannes Baptist
62. Johannes Baptist
63. Johannes Baptist
64. Johannes Baptist
65. Johannes Baptist
66. Johannes Baptist
67. Johannes Baptist
68. Johannes Baptist
69. Johannes Baptist
70. Johannes Baptist
71. Johannes Baptist
72. Johannes Baptist
73. Johannes Baptist
74. Johannes Baptist
75. Johannes Baptist
76. Johannes Baptist
77. Johannes Baptist
78. Johannes Baptist
79. Johannes Baptist
80. Johannes Baptist
81. Johannes Baptist
82. Johannes Baptist
83. Johannes Baptist
84. Johannes Baptist
85. Johannes Baptist
86. Johannes Baptist
87. Johannes Baptist
88. Johannes Baptist
89. Johannes Baptist
90. Johannes Baptist
91. Johannes Baptist
92. Johannes Baptist
93. Johannes Baptist
94. Johannes Baptist
95. Johannes Baptist
96. Johannes Baptist
97. Johannes Baptist
98. Johannes Baptist
99. Johannes Baptist
100. Johannes Baptist

Td 214

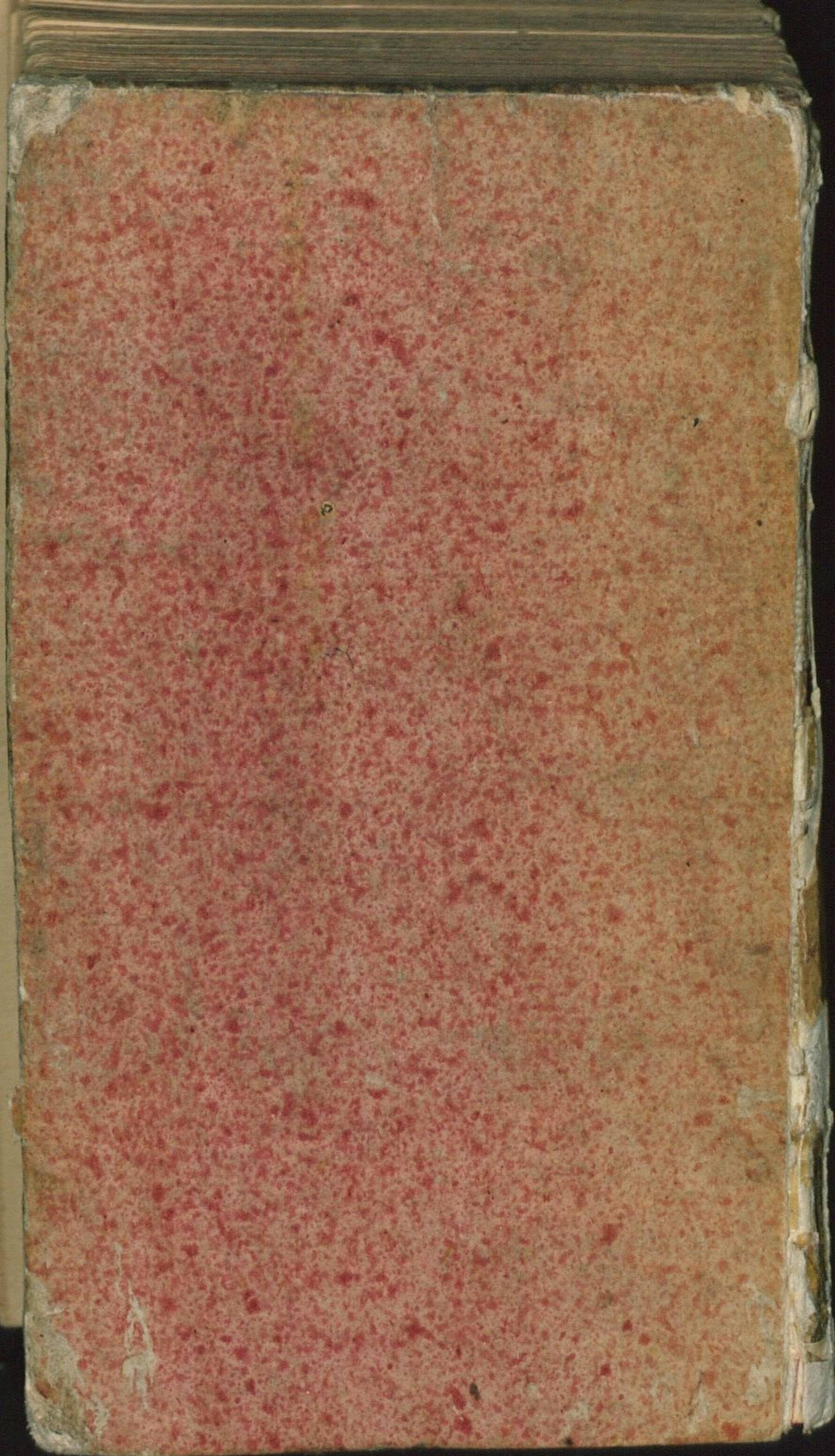
ULB Halle
004 764 870

3

~~Vd 17~~
21C

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 8

Centimetres

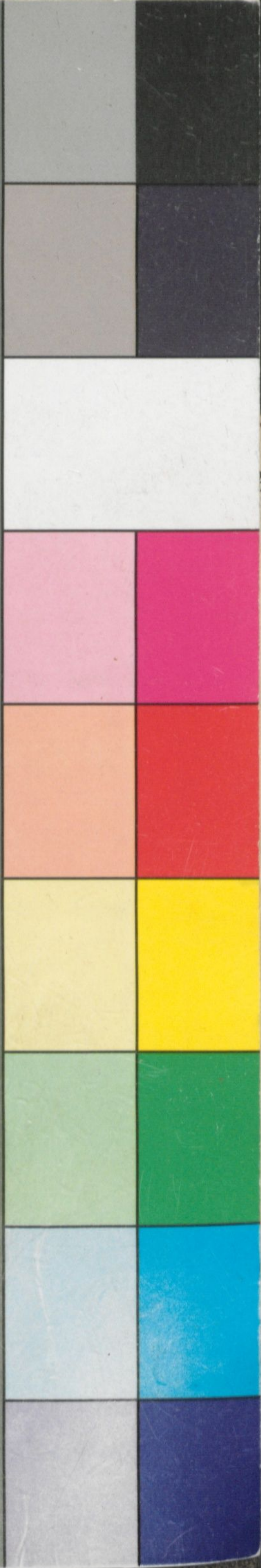
KODAK Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2000

Kodak

LICENSED PRODUCT

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

30